

DANES PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

Prof. dr hab. Michał HUZARSKI
Mjr dr Marek KUBIŃSKI

OPERACYJNO-TAKTYCZNE DZIAŁANIA WOJSK LĄDOWYCH W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH POZA GRANICAMI KRAJU

p.k. „KRYZYS 2”

~~Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S/5932
05-005932-002-0~~

WARSZAWA

68728

DANES PICTA .COM

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

Prof. dr hab. Michał HUZARSKI
Mjr dr Marek KUBIŃSKI

OPERACYJNO-TAKTYCZNE DZIAŁANIA WOJSK LĄDOWYCH W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH POZA GRANICAMI KRAJU

p.k. „KRYZYS 2”

~~Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej~~

~~S/5932~~

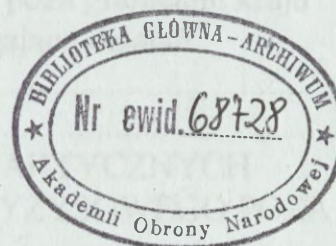

~~05-005932-002-0~~

WARSZAWA

68728

AKADEMIA OBRONY NARODWEJ
WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

Prof. dr hab. Michał HUZARSKI

Mjr dr Marek KUBIŃSKI

OPERACYJNO – TAKTYCZNE DZIAŁANIA
WOJSK LĄDOWYCH W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
POZA GRANICAMI KRAJU

p.k. „KRYZYS 2”

Recenzent: prof. dr hab. Bogdan SZULC

WPROWADZENIE	3
1. SYTUACJE KRYZYSOWE WYMAGAJĄCE DZIAŁAŃ MILITARNYCH POZA GRANICAMI KRAJU (<i>M. Huzarski</i>)	6
1.1. Podstawy podejmowania działań militarnych poza granicami kraju	7
1.2. Zagrożenia sytuacjami kryzysowymi wymagające działań zgrupowań militarnych poza granicami kraju	9
Wnioski	13
2. TWORZENIE ZGRUPOWAŃ OPERACYJNO-TAKTYCZNYCH PRZEZNACZONYCH DO REAGOWANIA KRYZYSOWEGO POZA GRANICAMI KRAJU (<i>M. Kubiński</i>)	14
2.1. Zgrupowania taktyczne tworzone w oparciu o struktury batalionowe	16
2.2. Zgrupowania taktyczne szczebla brygadowego	30
2.3. Tworzenie koalicyjnego związku taktycznego	35
2.4. Tworzenie zgrupowań przeznaczonych do działań w koalicyjnych strukturach operacyjnych	39
Wnioski	43
3. OPERACYJNO-TAKTYCZNE WARIANTY DZIAŁAŃ W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH POZA GRANICAMI KRAJU (<i>M. Kubiński</i>).....	45
3.1. Istota i założenia reagowania kryzysowego poza granicami kraju	46
3.2. Wybrane warianty reagowania kryzysowego w sytuacjach zagrożeń militarnych	50
3.2.1. Przemieszczanie zgrupowań	53
3.2.2. Działania stabilizacyjne	62
3.2.3. Działania antyterrorystyczne	86
Wnioski	90
4. PROGNOSTYCZNE KIERUNKI ROZWOJU DZIAŁAŃ REAGOWANIA KRYZYSOWEGO POZA GRANICAMI KRAJU (<i>M. Huzarski</i>).....	92
ZAKOŃCZENIE	101
BIBLIOGRAFIA	102
ZAŁĄCZNIKI	103

WPROWADZENIE

Prezentowana praca naukowo-badawcza zawiera rezultaty badań przeprowadzonych w ramach nadrzędnego tematu pt. „Operacyjno-taktyczne działania wojsk lądowych w sytuacjach zagrożenia kryzysowego”. Zamierzenia tego tematu realizowane są zgodnie z Planem prac naukowo-badawczych Wydziału Wojsk Lądowych w latach 2003-2005. Pierwsza część tematu pt. „Operacyjno-taktyczne działania wojsk lądowych na obszarze kraju w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia kryzysowego” opracowana została w 2003 roku. Niniejsza praca jest zatem kontynuacją przedstawionej wcześniej problematyki, w części dotyczącej działań poza granicami kraju.

Nakreślenie przedmiotu badań wynikało z obecnych i prognostycznych ocen zagrożeń sytuacjami kryzysowymi poza granicami kraju, w likwidacji których powinniśmy uczestniczyć celem zapewnienia własnego i sojuszniczego bezpieczeństwa. Przy takim podejściu powinniśmy być przygotowani do podejmowania działań operacyjno-taktycznych przez zgrupowania wojsk lądowych w sytuacjach kryzysowych poza granicami kraju. Stąd pojawiło się zapotrzebowanie na naukowo udokumentowany materiał prezentujący zasadnicze kwestie związane z powyższymi działaniami. Ponadto, wszelkie działania na poziomie operacyjnym i taktycznym w sytuacjach kryzysowych stanowią problematykę relatywnie nową, która wymaga teoretycznego opracowania. Kierując się taką potrzebą zaprojektowana została stosowna **procedura badawcza** pozwalająca uzyskać materiał na wymaganym poziomie wiarygodności naukowej. Jako wiążące i merytorycznie istotne uznano obecny stan wiedzy przedmiotu badań, treści dokumentów normatywnych traktujących o bezpieczeństwie państwa, a także literaturę z zakresu działań w sytuacjach

kryzysowych. W wymienionej procedurze przyjęto następujący układ zamiarów badawczych:

Problem główny:

Czym charakteryzują się sytuacje kryzysowe powstające poza granicami kraju i jakie wówczas powinny być podejmowane działania operacyjno-taktyczne zgrupowań wojsk lądowych celem ich likwidacji?

Cele pracy:

Cel poznawczy (teoretyczny): wzbogacić teorię sztuki wojennej o treści prezentujące działania operacyjno-taktyczne jako reakcji na zagrożenia kryzysowe występujące poza granicami kraju.

Cel pragmatyczny (użyteczny): wykorzystać rezultaty badań w pracach koncepcyjnych doskonalących strategię militarną, w części dotyczącej reagowania kryzysowego poza granicami kraju, a także w szkoleniu operacyjno-taktycznym realizowanym przez dowództwa i sztaby oraz w procesie dydaktycznym uczelni wojskowych.

W hipotetycznym przewidywaniu założono, iż istnieje wiele przesłanek wskazujących na możliwość wystąpienia zagrożeń kryzysowych poza granicami kraju. Celem podjęcia stosownych reakcji wymagane będą wieloaspektowe działania, w różnych konfiguracjach organizacyjnych, po wcześniejszych przemieszczeniach tworzonych zgrupowań. Podstawowe zadania mogą być wykonywane przez zgrupowania operacyjno-taktyczne lub taktyczne. Sposoby wykonywania zadań mogą mieć zróżnicowany przebieg, każdorazowo dostosowywany do realizmu sytuacyjnego.

Ze względu na charakter pracy, w rozwiązywaniu sformułowanych problemów, **stosowano przede wszystkim metody teoretyczne,** w tym zwłaszcza analizy porównawcze dostępnych źródeł wiedzy o kryzysach.

Z metod empirycznych zastosowano **badanie opinii** przez prowadzenie wywiadów eksperckich ze specjalistami z Wydziału Wojsk Lądowych i Wydziału Strategiczno-Obronno Akademii Obrony Narodowej, Dowództwa Wojsk Lądowych oraz Sztabu Generalnego WP.

Praca składa się z niniejszego wprowadzenia, czterech rozdziałów merytorycznych, zakończenia, bibliografii i załączników. Przedstawiono w niej rezultaty badań uzyskane w wyniku rozwiązania sformułowanych problemów, z zachowaniem spójności i logicznej wynikowości. Prezentację zapowiadanych treści rozpoczęto od opisu sytuacji kryzysowych wymagających działań militarnych poza granicami kraju. Stanowiło to podstawę generowania koncepcji tworzenia zgrupowań operacyjno-taktycznych przeznaczonych do reagowania kryzysowego poza granicami kraju. W kolejnym rozdziale ukazane zostały warianty działań operacyjno-taktycznych w sytuacjach kryzysowych poza granicami kraju. W końcowej części pracy przedstawiono prognostyczne kierunki rozwoju działań reagowania kryzysowego poza granicami kraju. Treści przewidywań wyprowadzono z podstawy identyfikującej problem, po czym rozważono możliwa scenariusze wariantowe działań w różnych uwarunkowaniach. Korzystano przy tym z sukcesywnie pojawiających się informacji, które po dokonanych analizach i ocenach wskazywały tendencje rozwojowe w interesującej nas problematyce.

Opis werbalny uzyskanych rezultatów badawczych uzupełniony został wyrazem graficznym i tabelarycznym. W całości pracy, jej autorzy dążyli do takiego przekazu aby wydobyć istotę problemów z jednoczesnym eksponowaniem występujących między nimi związków i zależności.

1. SYTUACJE KRYZYSOWE WYMAGAJĄCE DZIAŁAŃ MILITARNYCH POZA GRANICAMI KRAJU

Decyzje polityczne o wysłaniu wojsk do wykonywania zadań o charakterze militarnym poza granicami kraju należą do trudnych i wysoce odpowiedzialnych. Jednym z wielu powodów takich decyzji mogą być sytuacje kryzysowe rodzące się w mniejszym lub większym oddaleniu od naszych granic. Ocena tych sytuacji, w połączeniu z naszymi zobowiązaniami sojuszniczymi powinny wskazywać na grożące nam niebezpieczeństwa i potrzebę udziału w likwidacji tych zagrożeń. Rozpiętość skali zewnętrznych zagrożeń kryzysowych może być różna, podobnie jak ich wpływ na poziom bezpieczeństwa państwa. Pojawia się tu dylemat – co uznawać za priorytetowe – czy interesy narodowe, czy potrzebę funkcjonowania w społeczności międzynarodowej jako wiarygodny partner i sojusznik. Obecne uwarunkowania globalne charakteryzujące się wzajemnymi powiązaniem, relacjami i zależnościami, wskazują na potrzebę funkcjonowania w społeczności regionalnej i grupy państw stanowiących sojusznicze układy polityczne, militarne i gospodarcze. Te kwestie stanowią obecnie podstawy przesłanek branych pod uwagę przy decydowaniu o działaniach militarnych poza granicami kraju, także w sytuacjach kryzysowych. Ważne są zatem realia formalno-prawne nakreślone dokumentami normatywnymi, jak również profesjonalne oceny zagrożeń w rodzących się sytuacjach kryzysowych. Dlatego też będą one przedmiotem naszego zainteresowania badawczego w niniejszym rozdziale.

1.1. Podstawy podejmowania działań militarnych poza granicami kraju

Od przełomowej zmiany ustrojowej zaistniałej w 1989 roku, pojawiało się wiele poglądów i dokumentów normujących obronność kraju. W 1992 roku przyjęte zostały „*Założenia polskiej polityki bezpieczeństwa*” oraz „*Polityka bezpieczeństwa i strategia obronna RP*”. Już w tym okresie brano pod uwagę zagrożenia kryzysowe, jednak głównie w odniesieniu do obrony kraju. Celem strategicznym była wówczas integracja z euroatlantyckimi strukturami bezpieczeństwa i kontynuowana obecnie, współpraca regionalna.

Nowe uwarunkowania wymagały stosownych zmian, które uwzględniono w dokumencie: „*Strategia obronności Rzeczypospolitej Polskiej*”, utrzymująca ścisłe związki ze „*Strategią bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej*” przyjętą przez Radę Ministrów 4 stycznia 2000 roku.¹ Podkreśla się w nim, że **głównym niebezpieczeństwem dla stabilności międzynarodowej, w tym także dla zewnętrznego bezpieczeństwa Polski, stały się zagrożenia kryzysowe**. Przewidywano wówczas m.in. kontynuowanie udziału Polski w międzynarodowych operacjach służących utrzymaniu i wspieraniu pokoju oraz **stabilizowaniu sytuacji w rejonach kryzysowych**. Dostrzega się przy tym, iż ewentualne zaangażowanie Polski w międzynarodowe wysiłki na rzecz rozwiązywania sytuacji kryzysowych może rodzić **zagrożenie pośrednie, m.in. akcjami odwetowymi**.

Po wydaniu tego dokumentu sytuacja międzynarodowa ulegała dalszym dynamicznym zmianom. Pojawiły się nowe wyzwania i zagrożenia, których skalę uświadomiły tragiczne wydarzenia w USA z września 2001 roku. Zmienia i rozszerza się NATO, weszliśmy do Unii Europejskiej, wyciągamy wnioski z konfliktów w Afganistanie i Iraku. Te i inne przesłanki były przyczyną

¹ *Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2000.

opracowania i przyjęcia we wrześniu 2003 roku, obecnie obowiązującego dokumentu – „**STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**”.²

W swych założeniach ogólnych dokument przewiduje kontynuację przez Polskę polityki aktywnego zaangażowania w sprawy utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa zarówno w skali regionalnej, jak i globalnej, czego wyrazem jest zaangażowanie w procesy stabilizacyjne w Iraku. System obronny odpowiedzialny jest m. in. za reagowanie na zagrożenia kryzysowe w kraju i poza jego granicami. Nowe wyzwania dyktują potrzebę utworzenia państwowego systemu reagowania kryzysowego, odpowiadającego na współczesne zagrożenia bezpieczeństwa, zarówno wewnętrznego jak i międzynarodowego. Odpowiednie instytucje państwowe zobligowane są do powołania zintegrowanego systemu kierowania i zarządzania na wypadek kryzysu. Wymagane jest przy tym informowanie społeczeństwa o międzynarodowej sytuacji w dziedzinie bezpieczeństwa i możliwych zagrożeniach dla Polski oraz konieczności wypełniania zobowiązań sojuszniczych.

Ważnym elementem podstaw podejmowania działań militarnych poza granicami kraju jest nasza pełnoprawna i odpowiedzialna obecność w strukturach NATO. Stanowi ona bowiem kluczową platformę współpracy wielostronnej i jest głównym filarem stabilności polityczno-wojskowej na kontynencie. Polska popiera ewolucję Sojuszu w kierunku nowych misji, przy zachowaniu wiarygodnego potencjału i wypełniania klasycznych funkcji zbiorowej obrony. Istotne znaczenie ma tu realizacja decyzji Sojuszu podjętych na szczycie w Pradze w 2002 roku, a dotyczących rozwoju zdolności wojskowych, tworzenia „sił odpowiedzi”. Wiąże się to z poparciem selektywnego zaangażowania Sojuszu w misjach stabilizacyjnych na obszarach pozaeuropejskich.

² *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2003.

Nasze Siły Zbrojne uczestniczą w realizacji zobowiązań sojusznicznych oraz zapewnieniu bezpieczeństwa zbiorowego w Europie zgodnie z umowami międzynarodowymi i w ramach organizacji, których Polska jest członkiem. Uczestniczą one w działaniach koalicji antyterrorystycznej oraz w utrwalaniu porządku międzynarodowego poprzez udział w militarnych działaniach stabilizacyjnych, głównie w ramach operacji prowadzonych przez ONZ, OBWE, NATO i UE. Dlatego też Siły Zbrojne są zobowiązane do przygotowania i utrzymania potencjału sił ekspedycyjnych umożliwiającego udział w **operacjach reagowania kryzysowego i operacjach pokojowych poza terytorium Polski.**

Dokonując pewnego uogólnienia możemy stwierdzić, iż dynamiczne zmiany w obszarze bezpieczeństwa i geopolitycznych uwarunkowań zrodziły potrzebę przewartościowania koncepcji reagowania na rodzące się zagrożenia. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w doktrynalnych podstawach i dokumentach normatywnych regulujących zasady reagowania w sytuacjach kryzysowych występujących poza granicami kraju. Zależnie od sytuacji, wymagają one tworzenia odpowiednio do zadań, zgrupowań taktycznych, operacyjno-taktycznych lub wydzielania sił do międzynarodowych zgrupowań operacyjnych.

1.2. Zagrożenia sytuacjami kryzysowymi wymagające działań zgrupowań militarnych poza granicami kraju

Jesteśmy świadkami istotnych zmian i przewartościowań w obszarze istniejących i rodzących się zagrożeń bezpieczeństwa narodowego i globalnego. Istota tych zmian w interesującym nas środowisku bezpieczeństwa polega na przesunięciu się punktu ciężkości z zagrożeń klasycznych (inwazja zbrojna),

których znaczenie się zmniejsza, na zagrożenia nietypowe, często trudne do zidentyfikowania.

Największe niebezpieczeństwo wśród nowych zagrożeń dla systemu międzynarodowego i bezpieczeństwa poszczególnych państw, w tym Polski, stwarza zorganizowany terroryzm międzynarodowy.

Wymienione zagrożenie mieści się w grupie **zagrożeń kryzysowych – najbardziej obecnie niebezpiecznych dla stabilności międzynarodowej, w tym także dla zewnętrznego bezpieczeństwa Polski.**

Zagrożenia kryzysowe mogą mieć charakter polityczno-militarny lub pozamilitarny. Źródła pierwszych może mieć podłoże polityczne, społeczne, ekonomiczne, etniczne lub religijne. Zaangażowanie Polski w międzynarodowe wysiłki na rzecz rozwiązywania sytuacji kryzysowych może rodzić **zagrożenie pośrednie**, w tym ryzyka akcjami odwetowymi.

Pomimo tych przewartościowań, nadal ważnym zadaniem pozostaje monitorowanie sytuacji pod kątem odradzania się **zagrożeń tradycyjnych**. Zaliczamy do nich przede wszystkim zagrożenia wojenne, które z zasady poprzedzane są sytuacją kryzysową. Dotyczy to także państw - naszych sojuszników z NATO. Wymagane wówczas będzie działanie naszych zgrupowań operacyjno-taktycznych poza granicami kraju celem **neutralizacji rodzącej się sytuacji kryzysowej**. Jest to obecnie działanie o znacznym prawdopodobieństwie, bowiem uzyskanie zaskoczenia staje się praktycznie niemożliwe, zwłaszcza w operacjach połączonych, angażujących znaczny potencjał militarny.

Warto przy tym podkreślić dynamikę pozytywnych zmian w Europie, do których przede wszystkim zaliczyć należy rozszerzanie Sojuszu o kolejne państwa naszego regionu. Ma to charakter stabilizujący w odniesieniu do całego kontynentu. Ponadto pogłębia się partnerstwo NATO z Rosją, oparte na zapisach Aktu Stanowiącego i Deklaracji Rzymskiej. Można zatem zakładać, iż

obserwowane tendencje zmniejszające zakres i poziom zagrożeń w Europie jest zjawiskiem postępującym w oczekiwanym przez nas kierunku.

W dokonywanych ocenach zagrożeń kryzysowych wymagających działań zgrupowań militarnych poza granicami kraju, oprócz najbardziej interesującej nas płaszczyzny wojskowo-politycznej, powinny być brane pod uwagę także kwestie ekonomiczne, naukowo-techniczne, ideologiczne, kulturowe, humanitarne, czy też ekologiczne.³ Mogą zatem w obecnych uwarunkowaniach wystąpić zagrożenia związane z naruszeniem stabilności sytuacji finansowo-kapitałowej i gospodarczej. Znaczne zagrożenia mogą zaistnieć w obszarze zabezpieczenia energetycznego krajów, w tym zakłócenia w zaopatrywaniu w nośniki energii, zwłaszcza w ropę naftową i gaz ziemny. Dlatego też ważne staje się bezpieczeństwo obszarów wydobywania i ochrona tras tranzytowych surowców strategicznych. Mogą one sięgać poza region europejski i wówczas wymagane są działania o skali globalnej. Mamy już przykłady gigantycznych awarii energetycznych w Stanach Zjednoczonych i we Włoszech, które ukazały skalę zagrożeń paraliżujących funkcjonowanie państwa. Prowadzone są też akty dywersji niszczące linie przesyłowe ropy naftowej ze złóż irackich. Braki w dostawach energii powodują rodzenie się niepokojów społecznych i grożą niekontrolowanym rozwojem wydarzeń.

Pojawiające się tendencje destabilizacyjne, przede wszystkim w krajach o niskim poziomie ekonomicznym i słabym aparacie administracji państwowej, wyzwalają działania negatywne, zagrażające bezpieczeństwu państw demokratycznych. Wymienić tu można zwłaszcza terroryzm, przestępczość zorganizowaną, handel narkotykami i bronią. Groźne staje się zjawisko pojawiania się państw „w stanie rozkładu”, z których rozwija się nielegalna migracja powodująca niepokoje społeczne w krajach o znacznych skupiskach ludności napływowej.

³ A. Dawidczyk, *Nowe wyzwania, zagrożenia i szanse dla bezpieczeństwa Polski u progu XXI wieku*, Warszawa 2001, s. 17.

Z przedstawionej wyżej skali możliwych zagrożeń wyłania się obraz zachodzących zmian i przesuwania się punktu ciężkości ku **terroryzmowi**, w różnych jego odmianach. O groźbie poszerzającego się zjawiska świadczy determinacja ludzi wykonujących polecenia z pogardą dla życia a także trudny do przewidzenia scenariusz działania i wybór obiektów, najczęściej o newralgicznym znaczeniu dla terroryzowanej społeczności. Dlatego też prowadzenie ocen rodzących się zagrożeń jest niezwykle trudnym zadaniem. Jednocześnie stanowią one podstawę do podejmowania stosownych działań celem skutecznej ich likwidacji, najlepiej w okresie rodzenia się sytuacji kryzysowej. Zakres tych działań poszerza się. Mamy już doświadczenia z przeprowadzonej, po raz pierwszy w historii wojen, antyterrorystycznej operacji strategicznej w Afganistanie i nadal prowadzonej na obszarze Iraku. Możemy zatem dokonywać pierwsze oceny działań prowadzonych przez zgrupowania operacyjno-taktyczne poza granicami kraju. Istnieją już udokumentowane podstawy do ocen potwierdzających zasadność i skuteczność wykonywania uderzeń uprzedzających na centra będące ośrodkami planistycznymi i szkoleniowymi zgrupowań przygotowujących akcje terrorystyczne.

Wnioski

Po dokonanych przeglądach możliwego spektrum rodzących się zagrożeń, można stwierdzić, iż jest to zjawisko o tendencji rozwojowej. Najwięcej uwagi należy poświęcać **sytuacjom kryzysowym**, stanowią one obecnie źródło progresji niebezpiecznych działań, zwłaszcza w zakresie terroryzmu. Jednocześnie monitorowane winny być przesłanki zagrożeń klasycznych, a także innych, charakterystycznych dla obecnej rzeczywistości polityczno-militarnej. Wieloaspektowa ocena tych zagrożeń świadczy o potrzebie przygotowań do działań operacyjno-taktycznych w sytuacjach kryzysowych poza granicami kraju. Istotą możliwych trudności jest każdorazowa odmienność charakteru zagrożenia kryzysowego i potrzeba tworzenia oraz przygotowania zgrupowań stosownie do realnych zadań.

2. TWORZENIE ZGRUPOWAŃ OPERACYJNO-TAKTYCZNYCH PRZEZNACZONYCH DO REAGOWANIA KRYZYSOWEGO POZA GRANICAMI KRAJU

Wypełnianie zobowiązań sojuszniczych wyraża się między innymi coraz szerszym zaangażowaniem naszych wojsk w rozwiązywanie różnego rodzaju sytuacji kryzysowych w bliższym lub dalszym otoczeniu Polski. Udział naszych wojsk owocuje coraz to nowszymi doświadczeniami i w konsekwencji, wnioskami z nich wynikającymi. Ich analiza wskazuje między innymi na to, że każde zadanie (misja) wymaga odmiennego podejścia i utworzenia potencjału ekwiwalentnego do zagrożeń i warunków działania. Stąd też każdorazowo tworzone są odpowiednie do wymagań zgrupowania zadaniowe sił wojskowych i/lub cywilnych.

Zmiany zachodzące w środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego powodują konieczność dostosowania przedsięwzięć reagowania w sytuacjach kryzysowych do współczesnych zagrożeń.

Celem reagowania kryzysowego jest jak najszybsze opanowanie sytuacji kryzysowej i zminimalizowanie jej skutków. Przy czym, niezmiernie ważną kwestią staje się sposób interpretowania merytorycznego zakresu reagowania kryzysowego, a zwłaszcza reagowania w zakresie zagrożeń bezpośrednich.

Przeznaczenie, a głównie zadania przewidywane do wykonania przez wojska przewidziane do reagowania kryzysowego wpływają na struktury organizacyjne tych wojsk. Pojęcie „struktura organizacyjna” zawiera bowiem w sobie dwa elementy. Pierwszym z nich jest organizacja rozumiana jako twór ludzki powołany do realizacji określonych zadań i wynikających z nich działań. W każdej organizacji doszukać się można trzech elementów:

- podmiotów (ludzi);
- narzędzi (w wypadku organizacji wojskowej – narzędzi walki);
- przedmiotów działania (zadań do których jest przewidziany).

Elementy te tworzą organizację wówczas, jeśli, oddziaływają na siebie, generują całość zdolną do realizacji zadań, które wymagały powołania oddzielnej instytucji⁴. Potwierdza to wniosek, że u podstaw każdej organizacji tkwią zadania, jakie ta organizacja ma wykonywać.

Kolejną składową jest struktura, która jest niczym innym jak zbiorem połączeń i zależności występujących między elementami danej organizacji. Zatem struktura organizacyjna to szczegółowo opisana organizacja⁵.

W ramach reagowania kryzysowego przewiduje się użycie wojsk lądowych w działaniach antykryzysowych na obszarze kraju lub poza jego granicami. Zadania te polegają m.in. na osiąganiu gotowości bojowej, osłonie zagrożonych obszarów, stwarzaniu odpowiednich warunków do działań sojuszniczych.

Zadania wykonywane w ramach reagowania kryzysowego stają się obecnie priorytetowe, a ich zakres rozszerza się. Wynika to z wzrastającej ilości sytuacji kryzysowych i relatywnych potrzeb ich neutralizacji.

Wśród przedstawionych zagrożeń militarnych i wynikających z nich zadań dla sił zbrojnych, istotne miejsce zajmują **bezpośrednie zagrożenia kryzysowe**, a także adekwatna do nich grupa zadań. Właściwie dokonana ocena zagrożeń kryzysowych oraz wykonanie stosownych, obronnych zadań przygotowawczych, podwyższy skuteczność odpierania ewentualnej agresji przeciwnika.

Stąd też, działania prowadzone są zazwyczaj w celu rozbicia przeciwnika lub obniżenia jego potencjału bojowego oraz przeciwdziałania wszelkiego typu zagrożeniom przy użyciu posiadanych środków militarnych⁶.

⁴Por. T. Zieliński, *Organizacja zespołów ludzkich*, Warszawa 1984, s. 75.

⁵Por. A. Stabryła, *Doskonalenia struktury organizacyjnej*, Warszawa 1991, s. 11.

⁶*Doktryna Narodowa Operacje Połączone OP/01*, SGen WP, Warszawa 2002, rozdział 6, pkt 6053.

Zakres badań w prezentowanym rozdziale został ukierunkowany na analizę i ocenę zgrupowań taktyczno-operacyjnych tworzonych na bazie pododdziału, oddziału i związku taktycznego.

Ze względu na rozległy obszar problemowy, badania ograniczono do działań w Bośni, Kosowie i Iraku.

3.2. Zgrupowania taktyczne tworzone w oparciu o struktury batalionowe

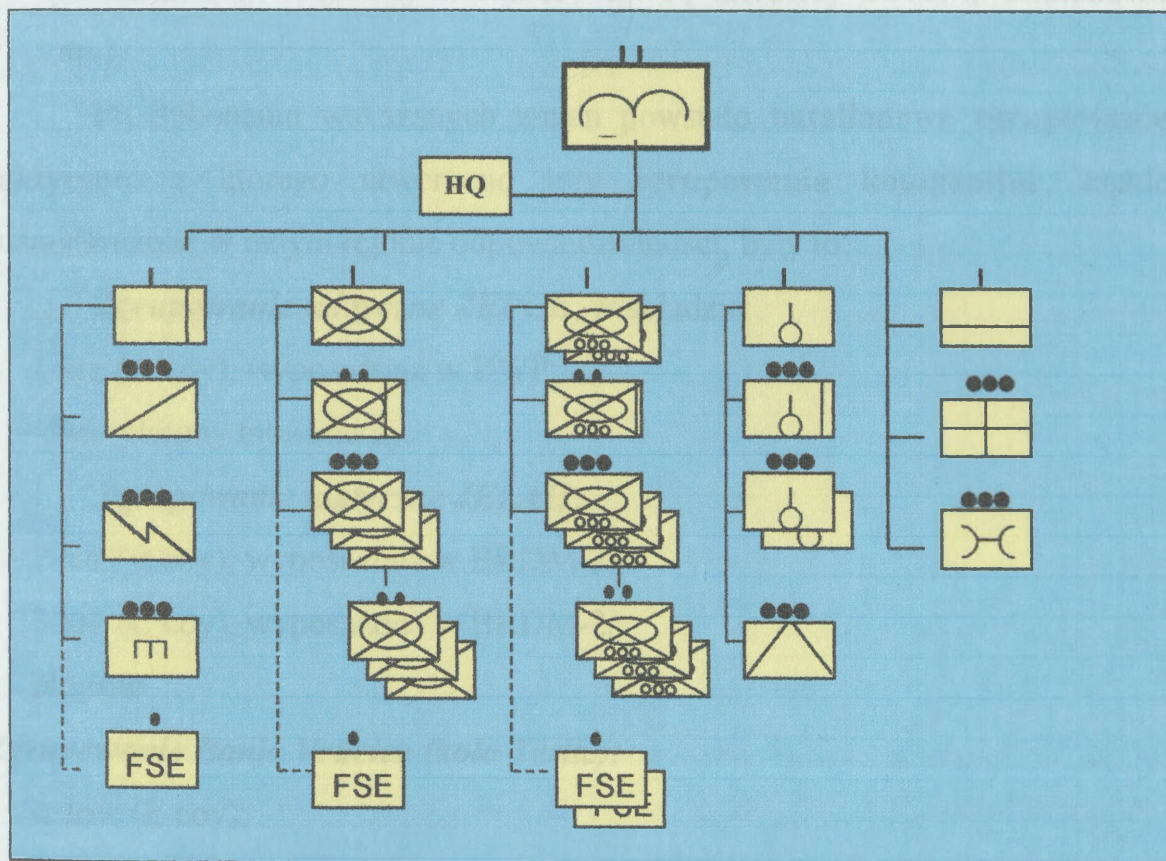
Rezultaty prognoz w zakresie charakteru przewidywanych zagrożeń militarnych wskazują na konieczność tworzenia elastycznych struktur pozwalających na szybkie zorganizowanie i użycie sił w zależności od wymagań sytuacji⁷. Dotyczy to zwłaszcza działań wymuszających pokój prowadzonych przez siły NATO, gdzie na bazie rdzennych struktur jednostek wojskowych tworzone są, w zależności od sytuacji i zadań – **zgrupowania taktyczne**.

Argumenty wskazujące jednocześnie na potrzebę, ale i kierunki zmian w organizacji batalionów wynikają między innymi z analizy i oceny działań polskich jednostek w byłej Jugosławii, w siłach IFOR (*Implementation Forces - Siły Wykonawcze*), SFOR (*Stabilization Forces for Bośnia*) i KFOR (*Kosovo Forces*) oraz operacji stabilizacyjnej w Iraku.

Godnym podkreślenia jest fakt, że idea tworzenia tych zgrupowań oparta jest na założeniu, iż muszą one być zdolne do prowadzenia autonomicznych działań w przydzielonych rejonach odpowiedzialności.

⁷ J. Zieliński (red.) *Podstawowe założenia operacji połączonych*, AON, Warszawa 2000, s. 8.

Ze strony Polski do udziału w misji wyznaczony został 16 batalion powietrzno-desantowy (bpd) ze składu 6BDSz, na bazie którego stworzono zgrupowanie taktyczne, które wraz z batalionami duńskim, fińskim, szwedzkim i norweskim weszło w skład Brygady Nordycko – Polskiej (NPB).

Rys. 1. Struktura 16 bpd w IFOR

Utworzone zgrupowanie taktyczne było wynikiem dostosowania struktury organizacyjnej i wyposażenia batalionu pod kątem przewidywanych zadań.

W tym celu dokonano następujących zmian (rys. 1):

1. Batalion udał się do Bośni bez bppanc i bplot, które pozostały w MSD w Krakowie.
2. Wyposażono go w sprzęt nie występujący dotychczas w 6 BDSz. Były to BWP-1 –10 pojazdów oraz BRDM (BRDM-2 i BRDM2-R5) w ilości 42 pojazdów.

3. Batalion uzupełniono również w nowoczesny sprzęt medyczny, pojazdy sanitarne, większą ilość samochodów osobowo-terenowych i ciężarowo-terenowych.
4. Do składu osobowego batalionu wcielono specjalistów wojskowych spoza jednostki (np. kierowcy-mechanicy BWP, kierowcy BRDM, działonowi, itp.).

Po dokonaniu wskazanych zmian powstało **batalionowe zgrupowanie taktyczne**, z którego utworzono trzy **zgrupowania kompanijne**, każde rozmieszczone w innym rejonie odpowiedzialności, były to:

Zgrupowanie taktyczne ŻEPCE, w składzie:

- 1 ksz (A coy), wyposażona w BWP;
- dwa plutony moździerzy.

Zgrupowanie taktyczne JELAH:

- 2 ksz (B coy), wyposażona w BRDM-2;
- 3 ksz (C coy), wyposażona w BRDM-2;
- plppanc.

Zgrupowanie Banja Vrucica (koło Teslic):

- k dow (E coy);
- pl rem,
- pl med,
- k zaop.

Ogółem zgrupowania liczyły 650 żołnierzy.

Powyższy przykład, wynikający z działalności polskiego batalionu w siłach IFOR, upoważnia do sformułowania kilku wniosków:

1. Udział polskiego kontyngentu w siłach IFOR zapoczątkował nowy jakościowo etap w naszej działalności na forum NATO, bo oto po raz pierwszy do wykonywania zadań poza granicami kraju wyznaczono organiczną jednostkę wojskową, a był nią samodzielny batalion.

2. Sytuacja w przewidywanym rejonie działań wymagała utworzenia na bazie tegoż batalionu autonomicznego **zgrupowania taktycznego**.
3. Specyfika działania w siłach IFOR, tj. przydzielenie samodzielnych rejonów odpowiedzialności poszczególnym pododdziałom batalionu spowodowała uzasadnioną konieczność usamodzielnienia poszczególnych kompanii i nadania im charakteru **kompanijnych zgrupowań taktycznych**.
4. Zgrupowania te były jednak o różnym składzie i wyposażeniu (jedna kompania wyposażona w BWP-1, a dwie kompanie wyposażone w BRDM).

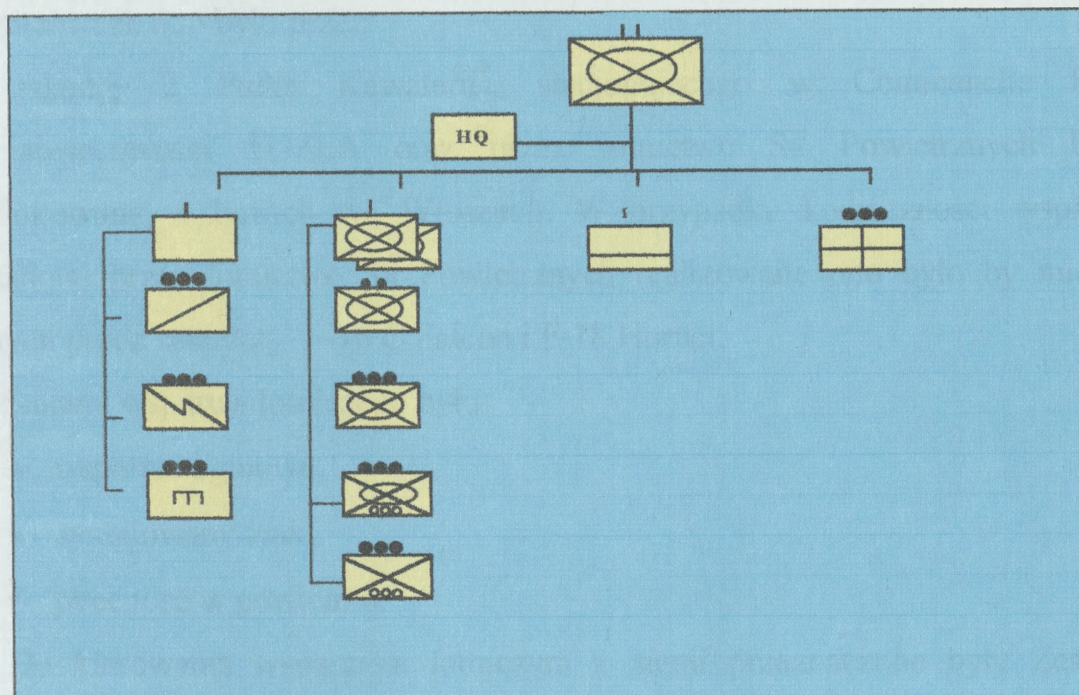
Po zakończeniu mandatu sił PKW IFOR. Rada Bezpieczeństwa ONZ w grudniu 1996r. podjęła decyzję o przedłużeniu działalności misji pokojowej w Bośni. Z dniem 20 grudnia 1996r. zakończył działanie IFOR, a przejął obowiązki SFOR (por. załącznik 2).

W miarę postępów w procesie pokojowym charakter militarny misji zmieniał się na rzecz przejmowania zadań przez siły policyjne i organizacje cywilne, a w konsekwencji SFOR zredukował swój potencjał pozostawiając jedynie mobilne odwody (taktyczne, operacyjne i strategiczny).

Dla polskiego batalionu, przejście ze struktur IFOR na struktury SFOR wiązało się między innymi z redukcją stanów osobowych i kolejną reorganizacją struktury batalionu. Polegała ona między innymi na tym, iż:

1. Siły Polbatu zredukowano do około 420 żołnierzy, czyli o około 1/3.
2. W nowych warunkach zmieniono strukturę organizacyjną batalionu poprzez wycofanie jednej kompanii szturmowej oraz kompanii wsparcia, co było naturalną konsekwencją postępującego procesu pokojowego.

3. Ujednolicono też strukturę i wyposażenie kompanii szturmowych, które wyposażono zarówno w bojowe wozy piechoty BWP-1 jak i

Rys. 2. Struktura 16 bpd w SFOR

wozy BRDM (łącznie w batalionie było 10 BWP 17 BRDM i 3 BRDM R-5).

Po dokonanych zmianach, kształt batalionowego zgrupowania taktycznego przedstawiał się następująco (rys. 2.):

- Dowództwo,
- Sztab,
- Kompania dowodzenia,
- Dwie kompanie szturmowe o jednolitym składzie i wyposażeniu,
- Kompania logistyczna,
- Pluton medyczny⁸.

Idea tworzenia zgrupowań taktycznych na przykładzie działań 16 bpd w siłach SFOR wynikała w dużej mierze z przyjętych dla potrzeb misji zasad użycia siły

⁸ M. Bieniek, W. Wójtowicz, *SFOR pewność spokoju i stabilizacji w Bośni*, Warszawa 1998, s. 25.

(ROE). Wynikało z nich między innymi, iż podczas wykonywania zadań mandatowych, NPB w tym polski batalion miał zapewnione wsparcie ogniowe, w razie zaistnienia takiej konieczności.

Realizowane ono było przez:

4 eskadrę 2 Pułku Kawalerii⁹, stacjonującego w Commanche Base w miejscowości TUZLA oraz przez lotnictwo Sił Powietrznych USA rozlokowane w bazach we Włoszech. W przypadku konieczności wsparcia batalionu przez lotnictwo Sił Powietrznych realizowane ono było by między innymi przez samoloty F-16 C Falcon i F-18 Hornet.

Zadaniami wsparcia lotniczego było:

- wsparcie ogniowe;
- symulowany atak;
- obecność w powietrzu.

Do kierowania wsparciem lotniczym z ziemi przeznaczone były Zespoły Kierowania Uderzeniami Lotnictwem (TACP) w DOBOJU.

Na szczeblu brygady NBP były trzy takie zespoły, które współpracowały z batalionami brygady, a w razie potrzeby przydzielane do batalionów.

Wsparcie lotnicze mogło realizowane dwoma sposobami:

- na wezwanie;
- planowo.

Wsparcie na wezwanie dotyczyło sytuacji zagrożenia życia żołnierzy SFOR, a cały proces decyzyjny wsparcia lotniczego trwał od 30 do 120 minut.

W planowym wsparciu lotniczym zapotrzebowanie należało składać z 48 godzinnym wyprzedzeniem.

Wskazana możliwość wsparcia działań polskiego batalionu była tym bardziej istotna, iż w ramach działalności operacyjnej 16 bpd w siłach SFOR, wykonywał on szereg przedsięwzięć wynikających z obowiązków

⁹ 4 el składała się z: 31 śmigłowców OH-58 Kiowa Warrior i 15 śmigłowców UH-60 Black Hawk.

mandatowych. Należało do nich między innymi zapobieganie i przeciwdziałanie wszelkim próbom naruszania pokoju.

Jednym z takich przykładów była operacja „CEREMONIAL LYNX” dotycząca zabezpieczenia bezpiecznego i pokojowego przebiegu chorwackich uroczystości religijnych w m. KOMUSINA¹⁰, których termin był zbieżny z serbskimi uroczystościami w m. TESLIC. Istniało zagrożenie iż przybyłe kilkutyśięczne tłumy zarówno na uroczystości serbskie jak i chorwackie mogą powodować zakłócenia porządku i doprowadzić do starć.

Zadanie sił SFOR polegało na monitorowaniu obu uroczystości, niedopuszczeniu do konfrontacji między stronami oraz zapewnieniu swobody ruchu w rejonie.

Do wykonania tego zadania na bazie polskiego batalionu utworzono zgrupowanie taktyczne, dla którego przewidziano siły wzmocnienia i wsparcia (rys. 3.).

1. Batalion wzmocniono między innymi:

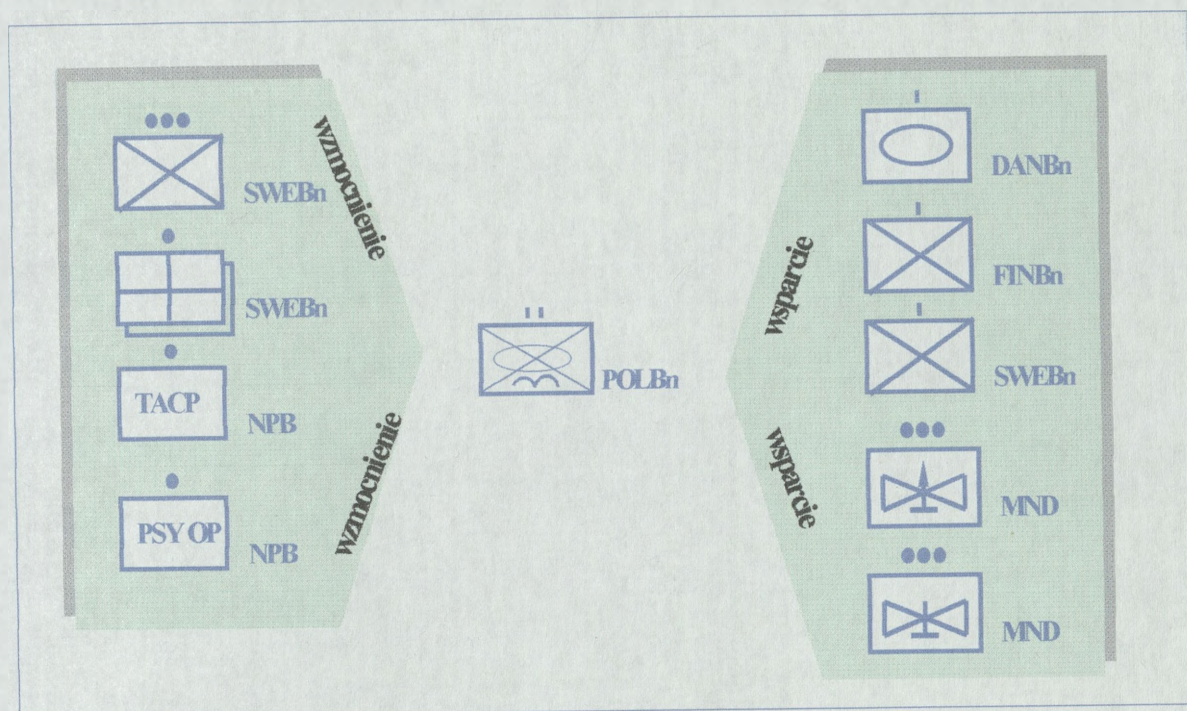
- jednym plutonem piechoty z batalionu szwedzkiego (SWEBn);
- dwoma sekcjami medycznymi z batalionu szwedzkiego (SWEDMEDCOY);
- jednym zespołem kierowania uderzeniami lotnictwem (TACP);
- jednym zespołem działań psychologicznych.

2. Batalion był wspierany przez:

- jedną kompanię piechoty z batalionu szwedzkiego (w gotowości do działania 30 min).
- jedną kompanię piechoty z batalionu fińskiego (FINBn będącej w gotowości 30 min).

¹⁰ Na podstawie FRAGO 594 NPB, z 11 sierpnia 1999.

- jedną kompanię czołgów z batalionu duńskiego (DANBn w gotowości 60 min).
- plutonem śmigłowców (2 śmigłowce AH-64 i 2 śmigłowce OH-58D).
- plutonem śmigłowców transportowych (8 śmigłowców UH-60).

Rys. 3. Przykład zgrupowania taktycznego w SFOR

Wskazane przykłady dowodzą elastyczności składu i wyposażenia batalionowego zgrupowania taktycznego, które było każdorazowo modyfikowane w zależności od potrzeb wynikających z rozwoju sytuacji w rejonie działań.

Działalność polskiego batalionu w siłach SFOR wskazuje, iż:

Po pierwsze, koniecznym jest, aby zgrupowanie tworzone na szczeblu batalionu było na tyle elastyczne, aby mogło zmieniać swój kształt w zależności od potrzeb.

Po drugie, istnieje realna możliwość budowania samodzielnych zgrupowań taktycznych na bazie rdzennych kompanii.

Po trzecie, istnieje konieczność wprowadzenia do struktury sztabu batalionu, zespołu kierowania uderzeniami lotnictwa (TACP).

Wiele ciekawych spostrzeżeń poczynić można analizując udział polskiego batalionu w siłach KFOR. Szczególnie w zakresie możliwości tworzenia na jego bazie wielonarodowych zgrupowań taktycznych.

Ze strony Polski do udziału w siłach KFOR wydzielono 18 bdsz z 6 BDSz pozostający dotychczas w Odwodzie Strategicznym SFOR.

Na bazie 18 bdsz którego utworzono Polską Jednostkę Wojskową.

Elementami Polskiej Jednostki Wojskowej były:

- Batalion operacyjny (P JW KFOR);
- Narodowy Element Zaopatrzenia¹¹ (NEZ);
- Grupa żołnierzy w strukturach dowództwa KFOR.

Wyżej wymienione elementy P JW KFOR wchodziły w system operacyjnego dowodzenia i kierowania NATO z chwilą osiągnięcia rejonu działań (z wyjątkiem elementu NEZ), jednocześnie pozostawały w narodowym systemie dowodzenia i kierowania oraz podlegały Dyrektorowi Departamentu Wojskowych Spraw Zagranicznych.

18 bdsz sprawdził się w praktycznym działaniu podczas współdziałania z innymi jednostkami NATO. Był całkowicie kompatybilny ze strukturami NATO, a poszczególne sekcje sztabu mogły współdziałać ze swoimi odpowiednikami szczebla nadrzędnego. W porównaniu do wersji poprzedniej został uzupełniony o sekcję S-5, sekcję S-6 oraz sekcję ŻW (żandarmeria wojskowa), które do tej pory miały być tworzone jedynie na czas wyjazdu batalionu poza granice państwa.

Zredukowano liczbę pododdziałów, rozbudowując i przystosowując do standardów NATO kompanię logistyczną i kompanię wsparcia. Jedną kompanię szturmową (2 ksz) wyposażono natomiast dodatkowo w transportery opancerzone typu BRDM-2M.

¹¹ Wg. Zarządzenia Ministra Obrony Narodowej Nr 66 / Org. z dnia 16.06.1999 r.

Poza zmianą struktury organizacyjnej batalion otrzymał brakujący do tej pory sprzęt zgodnie z tabelami należności. Był to sprzęt, przede wszystkim uzbrojenia, łączności, samochodowy, kwaterunkowy i żywnościowy.

W tym okresie otrzymano między innymi:

- samochody specjalne (ciągniki z naczepami niskopodwoziowymi, dźwig, koparka,);
- kontenery transportowe;
- sprzęt noktowizyjny;
- zautomatyzowany wóz dowódczy ZWD-3 (nie zmodernizowany);
- 8 szt. radiostacji RF-5200V;
- 7 szt. radiostacji PRC-138.

Na 10 dni przed wyjazdem do Kosowa decyzją przełożonych z Dowództwa Wojsk Lądowych dokonano pobieżnej modernizacji ZWD-3, na którym dodatkowo zamontowano radiostację RF 5200V, a który tylko częściowo spełniał rolę polowego stanowiska dowodzenia dowódcy batalionu.

W skład polskiego kontyngentu w Siłach NATO w Kosowie weszły również:

- żołnierze 4 batalionu logistycznego z 10 Brygady Logistycznej z Opola;
- kompania ukraińska;
- 30 żołnierzy litewskich z Kowieńskiego Batalionu Jegrów;
- trzy sekcje z kontyngentu amerykańskiego: łącznikowa, analizy i kontroli oraz łączności.

Całość polskiej strefy podzielono na trzy kompanijne strefy odpowiedzialności: HAWK, FOX, LION – nazwy stref odpowiadały nazwom głównych dróg przebiegających w strefie PJW.

Polski batalion przyjął strefę odpowiedzialności od TF 2-505 PIR (Parachute Infantry Regiment) 82 Dywizji Powietrzno-desantowej US Army¹².

¹² T. Bąk, *Udział i sojusznicze współdziałanie żołnierzy WP w operacji pokojowej NATO w Kosowie*, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2002, s. 139.

Analogicznie jak to było w siłach IFOR i SFOR, ze zgrupowania batalionowego wydzielono trzy samodzielne zgrupowania taktyczne. Dodatkowo strefy kompanijne podzielono na podstrefy plutonowe.

Zgrupowanie LION w składzie:

- kompania szturmowa (pluton dowodzenia, trzy plutony szturmowe, pluton zmechanizowany, pluton przeciwpancerny, sekcja medyczna i sekcja logistyczna);
- kompania ukraińska.

Zgrupowanie FOX: kompania szturmowa (pluton dowodzenia trzy plutony szturmowe trzy plutony moździerzy) i pluton litewski.

Zgrupowanie HAWK: kompania szturmowa (pluton dowodzenia, trzy plutony szturmowe, pluton przeciwpancerny, pluton zmechanizowany, sekcja medyczna i logistyczna). Powyższe zgrupowania działały w samodzielnych rejonach odpowiedzialności.

Działanie 18 bdsz w siłach KFOR pokazuje, iż zarówno batalion, jak i kompania, mogą być szczeblem organizacyjnym, na którym są tworzone zgrupowania wielonarodowe.

Inne ciekawe doświadczenia wynikają z przygotowania i działań polskich batalionów w ramach Dywizji Wielonarodowej w siłach stabilizacyjnych w Iraku.

Zgodnie z decyzją Ministra Obrony Narodowej 12 Brygada Zmechanizowana otrzymała zadanie utworzenia części komponentu wojskowego – 1 BCT (*Brigade Combat Troops*) w sile batalionu zmechanizowanego, do którego wyznaczono 12 Batalion Zmechanizowany. Jednak pokojowa struktura batalionu (batalion funkcjonował w siłach szybkiego rozwinięcia) różniła się od tej, jaka była wymagana w działaniach w Iraku. Batalion na czas działań został wzmocniony komórkami Żandarmerii Wojskowej i Taktycznym Zespołem Działań Psychologicznych. Weszły one w struktury sztabu batalionu. Ponadto, wzmocniono kompanię dowodzenia

plutonem saperów oraz drużyną ochrony i regulacji ruchu. Kompania zmechanizowana natomiast składała się z dwóch plutonów. Kompania rozpoznawcza również ma w swoim składzie dwa plutony, natomiast kompania logistyczna – pluton zaopatrzenia, pluton remontowy i pluton medyczny.

Batalion uzupełniono komponentem bałtyckim, który stanowi łotewska kompania zmotoryzowana i litewski pluton zmotoryzowany¹³.

Jak wskazały zaprezentowane przykłady, zmiany strukturalne pododdziałów wynikające ze specyfiki zadań przewidywanych do wykonania stały się niemal codziennością i nie dotyczą tylko naszych wojsk lądowych.

Ciekawe poglądy na temat miejsca i roli taktycznych grup bojowych, (*fr. GTIA – Groupement tactique interarmes, ang. The Combined arms taskforce*), tworzonych na bazie batalionów zmechanizowanych lub czołgów prezentowane są w wojskach lądowych Francji¹⁴.

Różnorodność działań do jakich angażowane są jednostki francuskich wojsk lądowych wymusiła konieczność odmiennego podejścia do struktur organizacyjnych na szczeblach brygady i batalionu. W wyniku szeregu zmian, poziom brygady stał się podstawowym szczeblem organizacyjnym wojsk lądowych Francji, gdzie do niedawna dominowały struktury dywizyjne i pułkowe.

Przystępując do zmian strukturalnych założono, iż szczeble taktyczne powinny być przygotowane do prowadzenia autonomicznych działań zarówno w czasie pokoju, kryzysu, jak i konfliktu zbrojnego. Przy czym celem działań kryzysowych powinno być przede wszystkim stabilizowanie sytuacji w określonym rejonie oraz odstraszanie potencjalnego agresora. Osiągnąć to można poprzez między innymi:

- Wzmacnianie ochrony i obrony obiektów;

¹³ Z. Szczybyło, *Przygotowania batalionu do wyjazdu do Iraku*, PWL – wydanie specjalne, sierpień 2003, s. 34.

¹⁴ Opracowano na podstawie materiałów zamieszczonych w wydawnictwie *Objectif Doctrine nr 39 i 40*, wyd. Commandement de la Doctrine et de L'Enseignement Militaire Supérieur de L'Armée de Terre, Paris 2003 r oraz na podstawie wywiadów z oficerami wojsk lądowych Francji uczestniczącymi w ćwiczeniu p.k. Coalition 2004 przeprowadzonym w Szkole Wojennej w Paryżu w dniach 01 – 10 marzec 2004.

- Interwencji siłowej;
- Prewencyjnego rozmieszczenia sił.

Natomiast podczas konfliktu zbrojnego należy być przygotowanym zarówno do działań defensywnych, jak i ofensywnych.

Powyższe założenia uzupełniono wnioskami z doświadczeń jednostek francuskich w wielu powojennych konfliktach, z których wynikało między innymi, iż w zasadzie każda brygada ogólnowojskowa powinna być zdolna do wydzielenia do czterech samodzielnych taktycznych grup bojowych tworzonych na bazie batalionów, które mogą być wzmacniane lub wspierane w razie konieczności odpowiednimi siłami ze szczebla nadrzędnego.

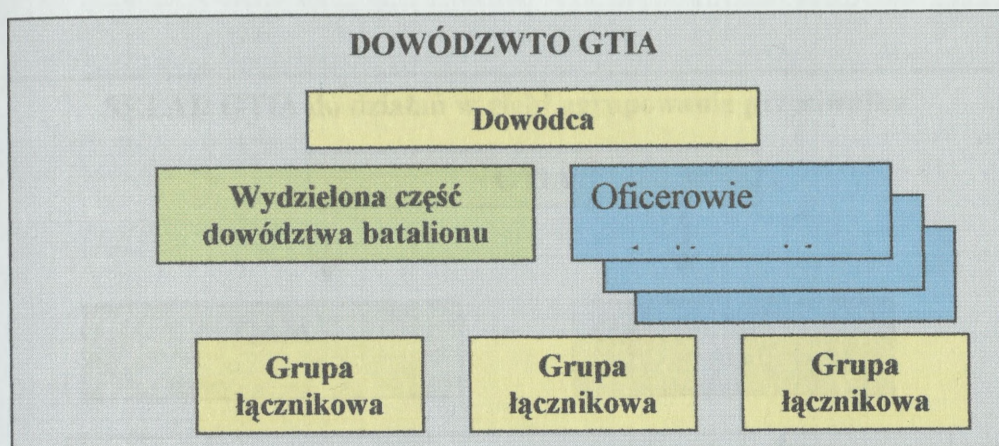
Konieczność tworzenia taktycznych grup bojowych wynika również z przewidywanego celu oraz oczekiwanego rezultatu działań, oceny przeciwnika i w ogólnym tego słowa znaczeniu warunków w jakich mogą być prowadzone hipotetyczne działania.

Stąd też taktyczną grupę bojową cechować powinno:

- ◆ posiadanie znaczących możliwości uderzeniowych;
- ◆ zdolność do prowadzenia ognia pośredniego i bezpośredniego;
- ◆ zapewnione wsparcie mobilności;
- ◆ możliwość prowadzenia autonomicznych działań.

Wielkość taktycznej grupy bojowej jest każdorazowo podyktowana określonymi potrzebami pola walki i wynika głównie z: zadania, oceny zagrożeń oraz warunków działania. Powyższe uwarunkowania są jednocześnie wyznacznikami decyzji czy taktyczna grupa bojowa powinna być tworzona na bazie pododdziałów czołgów czy też pododdziałów zmechanizowanych.

Dowodzenie grupą przejmuje dowódca komponentu (batalionu) na bazie którego jest ona tworzona. W skład dowództwa, oprócz wydzielonej części dowództwa batalionu, włącza się również oficerów specjalistów w zależności od rodzajów pododdziałów włączonych do zgrupowania (por. rys. 4).

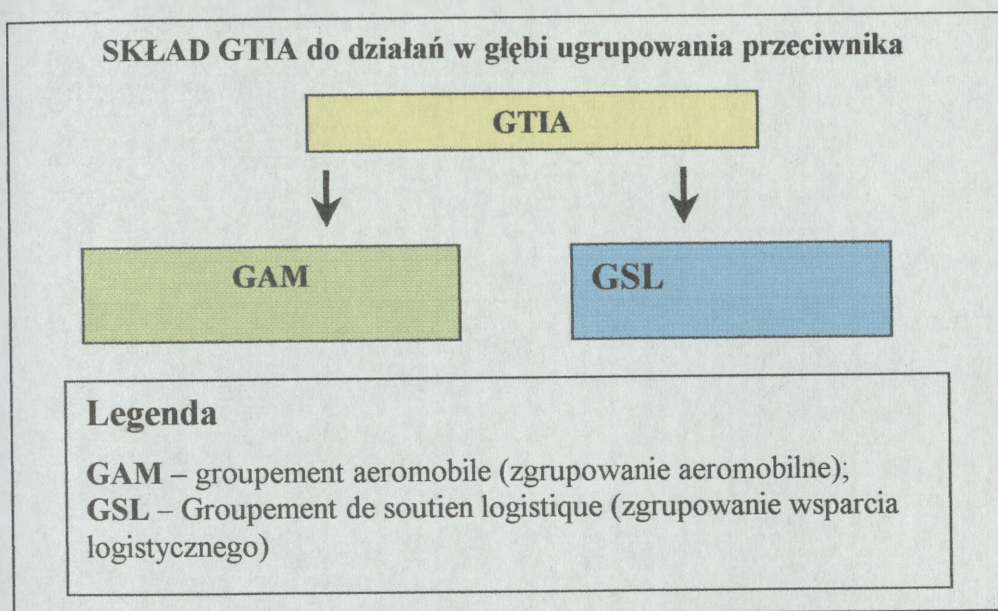
Rys. 4. Proponowany skład dowództwa taktycznej grupy bojowej

źródło opracowanie własne

Przy czym oficerowie rodzajów wojsk mają tu do spełnienia dwie zasadnicze funkcje. Po pierwsze, są doradcami dowódcy w sprawach specjalistycznych, a po drugie, utrzymują kontakt z pododdziałami specjalistycznymi poprzez grupy łącznikowe.

Szczegół organizujący taktyczną grupę bojową powinien zapewnić jej dane z rozpoznania oraz niezbędne wsparcie i zabezpieczenie.

W literaturze francuskiej podkreśla się, iż specyficzny charakter taktycznej grupy bojowej predysponuje ją do prowadzenia działań w głębi ugrupowania przeciwnika. Jednak wówczas w jej skład należy włączyć zgrupowanie aeromobilne (*fr. GAM*) i zgrupowanie wsparcia logistycznego (*fr. GSL*) (por. rys. 5).

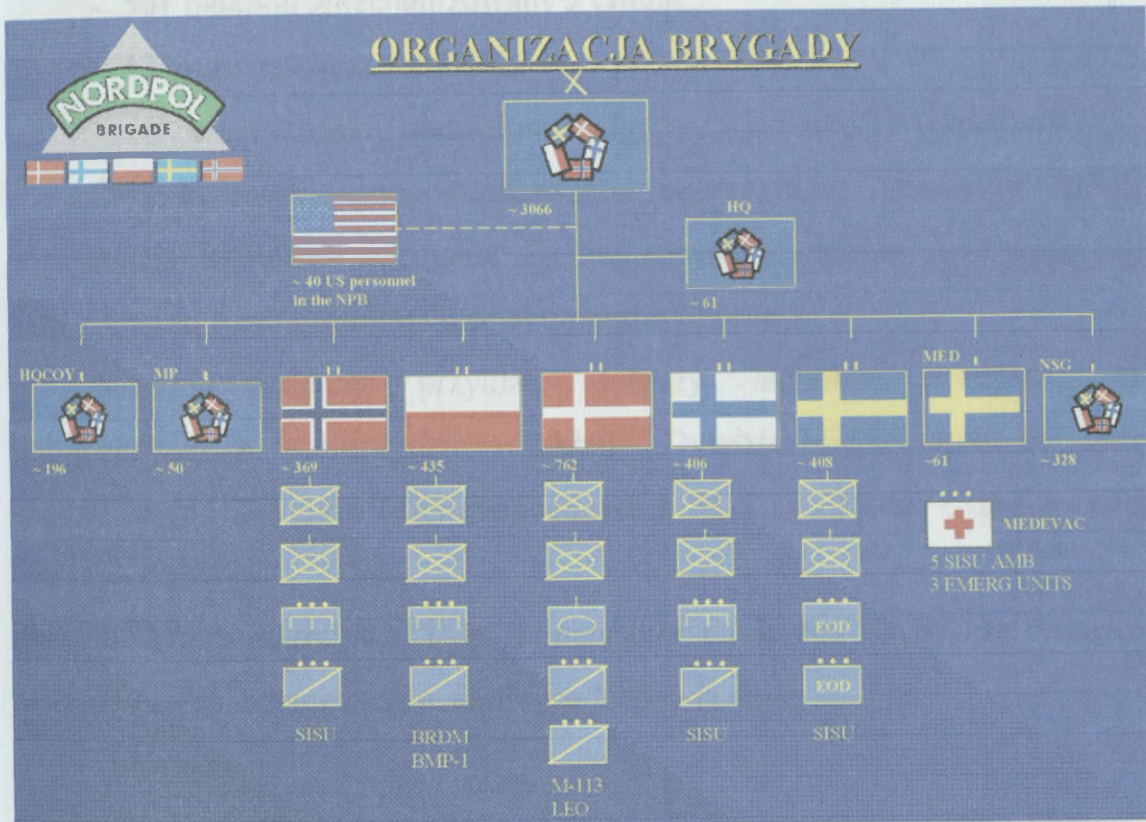
Rys. 5. Proponowany skład GTIA przeznaczonego do działań w głębi ugrupowania przeciwnika

źródło opracowanie własne

Zaznacza się przy tym, iż tylko jednostki spadochronowe (brygada spadochronowa) może całość swoich sił przerzucić drogą powietrzną i również jako jedyna w siłach lądowych Francji posiada stanowisko dowodzenia przerzucane drogą powietrzną.

3.3. Zgrupowania taktyczne szczebla brygadowego

Dokonywanie wymaganych zmian strukturalnych na szczeblu batalionu wnosi określone konsekwencje w zakresie struktury organizacyjnej na szczeblu oddziału. Dla przykładu, w składzie sił stabilizacyjnych SFOR występują żołnierze 19 państw NATO i 17 państw nie należących do Sojuszu, w tym 14 państw uczestniczących w programie PdP (por. rys. 6).

Rys. 6. Struktura organizacyjna Brygady Nordycko-Polskiej

Całość PKW występowało w następującym składzie:

- Batalion operacyjny,
- Żołnierze polscy w dowództwie sił wielonarodowych,
- Żołnierze polscy w sztabie Nordycko – Polskiej Brygady,
- Polscy żołnierze w Nordyckiej Grupie Zaopatrywania,
- Polscy żołnierze w Narodowym Elementie Zaopatrywania,
- Polscy żandarmi wojskowi w międzynarodowej kompanii policji wojskowej Nordycko – Polskiej Brygady.

Kolejny przykład dotyczy działania Polskiej Jednostki Wojskowej (PJW) w Kosowie, która wchodziła w skład Multinational Brigade East MNB(E) zajmującej południowo-wschodni obszar KOSOWA.

W skład MNB(E) oprócz batalionu operacyjnego wchodziły:

- 501 batalion zmechanizowany z Grecji;
- 13 grupa taktyczna z Rosji;
- siły amerykańskie podzielone na grupy zadaniowe TF (task force)

Dodatkowo w podporządkowaniu operacyjnym Dowódcy MNB(E) pozostawała kompania specjalna Zjednoczonych Emiratów Arabskich (UAE SOF – United Arab Emirates Special Operation Forces)¹⁵.

Nieco odmienny przykład dotyczy aktualnie trwającej misji stabilizacyjnej w Iraku, gdzie w skład Dywizji Międzynarodowej weszła między innymi **Brygada Międzynarodowa 1 BCT** (*1 Brigade Combat Troops*) (por. załącznik 3).

Brygada Międzynarodowa 1 BCT powstała na bazie 12 BZ ze Szczecina. Stanowi ona zasadniczy trzon sił. Brygada składa się z:

- dowództwa;
- sztabu, w skład którego wchodzi przedstawiciele Danii, Fidżi i Mongolii;
- 12 Batalionu Zmechanizowanego, wzmocnionego łotewską kompanią i plutonem zmotoryzowanym z Litwy;
- 10 Batalionu Zmechanizowanego;
- bułgarskiego Batalionu Zmechanizowanego;
- Batalionu Dowodzenia;
- Grupy Zabezpieczenia Medycznego.

Udział procentowy sił wydzielonych z 12 BZ do polskiej części 1 BCT jest następujący:

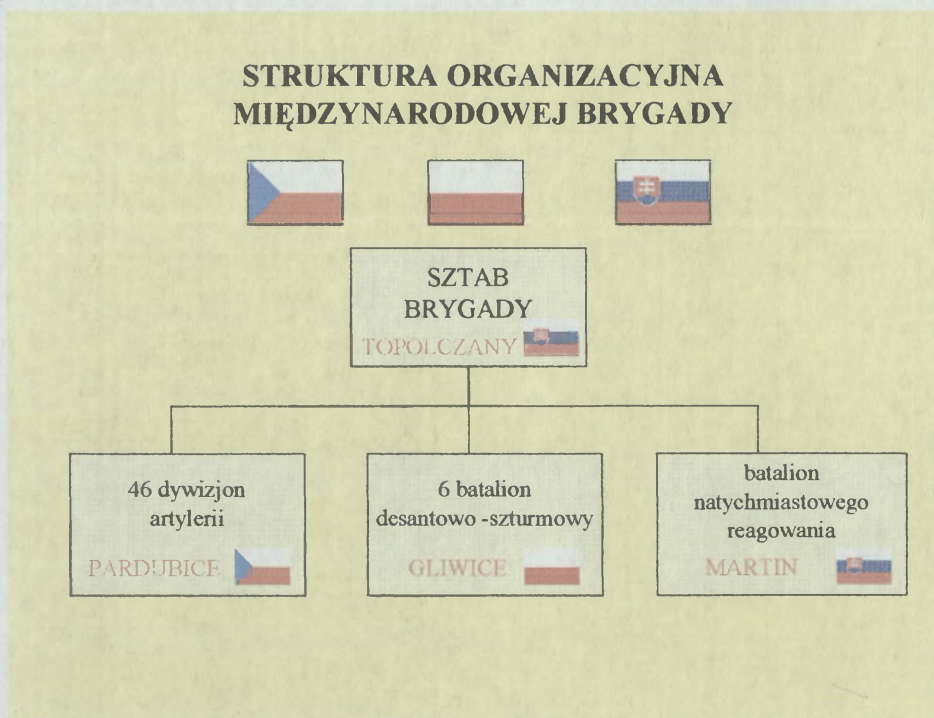
- Dowództwo i Sztab – 37%,
- Batalion Dowodzenia – 40%,
- 12 Batalion Zmechanizowany – 60%.

¹⁵ T. Bąk, *Udział i sojusznicy ...* wyd. cyt., s. 138.

Stanowi to 50% stanu osobowego 12 BZ¹⁶.

Jak wspomniano w początkowej części opracowania reakcja militarna może dotyczyć kryzysu w dalszym lub bliższym otoczeniu Polski. Odpowiedzią na ewentualne zagrożenia w rejonach przygranicznych jest inicjatywa powołania Brygady Wielonarodowej (Polsko-Czesko-Słowackiej).

Wspomniana inicjatywa bazuje na postanowieniach Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Rządem Republiki Czeskiej i Rządem Republiki Słowackiej dotyczącej Brygady Wielonarodowej, podpisanej w Oravskim Podzamoku dnia 20 września 2001 roku, w czasie pokoju Kwatera Główna Brygady i jej Sztab zlokalizowane będą w Topolčanach w Republice Słowackiej.¹⁷

Rys. 7. Struktura organizacyjna Międzynarodowej Brygady

źródło: *Porozumienie Techniczne pomiędzy Ministrem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, Ministrem Obrony Republiki Czeskiej, i Ministrem Obrony Republiki Słowackiej dotyczące Brygady Wielonarodowej.*

¹⁶ M. Ojrzanowski, *Przygotowanie brygady międzynarodowej do operacji „Iracka Wolność”*, PWL –wydanie specjalne, sierpień 2003, s. 32.

¹⁷ *Porozumienie Techniczne pomiędzy Ministrem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, Ministrem Obrony Republiki Czeskiej, i Ministrem Obrony Republiki Słowackiej dotyczące Brygady Wielonarodowej*, s. 1.

Liczebność Kwatery Głównej Brygady i jej Sztabu przed wysłaniem na misję pokojową nie przekroczy 22 żołnierzy. Strony wyznaczają do Kwatery Głównej Brygady i jej Sztabu

- a) Republika Słowacka: 10
- b) Republika Czeska: 6
- c) Polska: 6

Raz do roku Kwaterna Główna Brygady i jej Sztab wraz z wyznaczonymi Jednostkami Narodowymi przeprowadzą wspólne ćwiczenie, zamiennie na terytoriach Państw-Stron. Wspólne szkolenie będzie skoncentrowane na zharmonizowaniu i ćwiczeniu procesów decyzyjnych, systemu dowodzenia, na przygotowaniu dowódców do podołania zadaniom stawianym Jednostkom Narodowym rozmieszczonym w rejonie operacji pokojowych oraz na zasadach wsparcia logistycznego udzielanego rozmieszczonym Jednostkom Narodowym. Szkolenie Jednostek Narodowych Brygady jest planowane przez Strony i przeprowadzane indywidualnie na ich własnym terytorium.

Szkolenie Jednostek Narodowych Brygady będzie skierowane na ich przygotowanie do wypełniania zadań w ramach operacji pokojowych.

Do zadań Brygady należy udział w misjach pokojowych prowadzonych przez Organizację Traktatu Północnoatlantyckiego lub Unię Europejską, zgodnie z postanowieniami Karty Narodów Zjednoczonych i uregulowaniami krajowymi Państw uczestniczących¹⁸.

W celu realizacji zadań związanych z prowadzeniem misji pokojowych. Brygada może działać całością sił lub wydzielać adekwatne zgrupowania zadaniowe.

Jednostki narodowe wydzielone do Brygady będą dostępne także dla celów narodowych, a do misji pokojowych poza granicami kraju kierowane będą do na zasadzie dobrowolności.

¹⁸ Umowa dotycząca: Wielonarodowej Brygady Czesko-Polsko-Słowackiej. Warszawa, 26.04.2002 r

3.4. Tworzenie koalicyjnego związku taktycznego

Zadaniem sił IFOR w Bośni było wprowadzenie w życie wojskowych aspektów porozumienia pokojowego między stronami konfliktu w Bośni i Hercegowinie.

Do udziału w operacji IFOR przewidziano 60 tys. żołnierzy z 32 państw. Godny szczególnego podkreślenia jest fakt udziału Rosji, której pododdziały po raz pierwszy od ponad 50 lat działały wspólnie z wojskami Sojuszu.

Na podstawie dokumentów normujących działanie sił IFOR dokonano podziału Bośni i Hercegowiny (BiH) na trzy sektory działania. Każdy sektor przydzielono jednej dywizji sił międzynarodowych jako rejon odpowiedzialności¹⁹. Każdy sektor przydzielono jednej dywizji sił międzynarodowych jako rejon odpowiedzialności. Całością operacji dowodził głównodowodzący sił NATO w Europie gen. George Joulwan.²⁰

Najsilniejszym i najważniejszym komponentem sił IFOR, ze względu na siłę ognia była Dywizja Północna. Ważnym elementem, wchodzącym w skład Dywizji Północnej, była brygada rosyjska. Skład jej stanowili żołnierze z dywizji powietrzno-desantowych. Jako jedyna jednostka IFOR nie podlegała ona admirałowi Smithowi, gdyż rozkazy mógł jej wydać tylko gen. Szewcow podległy bezpośrednio gen. Joulwanowi. W skład Dywizji Południowo-Zachodniej, liczącej 18 tys. żołnierzy, wchodziły dwie brygady: 1 Zmechanizowana i 2 Kanadyjska. Obie składały się z kontyngentów sił zbrojnych z Wielkiej Brytanii, Holandii, Kanady, Malezji i Czech.

¹⁹ Według innych źródeł operacja IFOR w Bośni była prowadzona w czterech sektorach: amerykańskim (dowództwo – Tuzla), brytyjskim (Banja Luka), francuskim (Sarajewo) i specjalnym sektorze NATO z siedzibą w Bihaciu.

²⁰ M. Kuczyński, M. Ray – Ciemięga, *Balkański Syndrom 1991 – 94*, Warszawa 2000, s. 99.

Dywizja Południowo-Wschodnia nazywana, również „Salamandrą”, liczyła 15 tys. żołnierzy. Jej struktura przedstawiała się następująco:

- Pułk dowodzenia i wsparcia (francuski)
- 1 Brygadę Francuską (dwa bataliony zmechanizowane z bwp AMX-10VCI i bateria dział samobieżnych AUF-1)
- 2 Brygadę Francuską (jak wyżej)
- Brygadę Hiszpańską (2bz – hiszpański z tr opanc. BMR-600 i egipski; hiszpańską kcz; ba z 8 działami 105 mm; ksap; kł)
- Włoską Brygadę „Garibaldi” (kdow i wsp; pz z tr opanc. VCC-1; kcz z Leopard-1; kr z tr Centauro; bas z działami M-109; kompanię komandosów z sił specjalnych; blog; kł; jednostka wywiadu i wojny elektronicznej; ŻW) wzmocniona portugalskim batalionem spadochronowym z transporterami opancerzonymi Chaimite
- Marokański bz z kcz liczył 1400 żołnierzy, 48 tr opanc. VAB i 13 ciężkich sam. panc. AMX-10RC
- Trzy kompanie transp.: austriacką, belgijską i grecką,
- Francuską kr
- Francuski bsap
- Francuski oddział śmigłowców z 10 maszynami transportowymi Puma i 10 rozpoznawczo-łącznikowymi Gazelle.²¹

Po pokojowym przeprowadzeniu wyborów w 1996 roku, IFOR z powodzeniem zakończył swoją misję. Na spotkaniu Ministrów Spraw Zagranicznych i Obrony NATO uzgodniono, że potrzebna jest redukcja militarna dla zapewnienia stabilności niezbędnej do konsolidacji pokoju. Zgodzili się oni na zorganizowanie sił stabilizujących SFOR (Stabilization Force), które zostały uruchomione w dniu wygaśnięcia mandatu sił IFOR.

²¹ Struktury i skład jednostek za: M. Kuczyński, M. Ray-Ciemiega, *Balkański Syndrom*, Warszawa 2000, s. 99.

W miarę postępu w procesie pokojowym zmieniał się charakter misji jej zadania przejmowały siły policyjne i organizacje cywilne, a SFOR zredukował swój potencjał, pozostawiając jedynie mobilne odwody (taktyczne, operacyjne i strategiczny).

Po restrukturyzacji sił IFOR na SFOR nowe struktury zastosowane w operacji pokojowej przedstawiały się następująco:

- w Dywizji Północnej utworzono cztery grupy bojowe: amerykańską (6,4 tys. żołnierzy), rosyjską, turecką (pozbawioną większości czołgów i artylerii) i nordycko-polską (batalion polski i duński wzmocnione małymi grupami Szwedów, Norwegów i Finów).
- Dywizja Południowo-Zachodnia po redukcji została podzielona na 4 grupy bojowe, każda w sile wzmocnionego batalionu: brytyjska, kanadyjska, holenderska i czeska.
- Dywizja Południowo-Wschodnia z dowództwem w Mostarze również została podzielona na cztery grupy bojowe: włoską, niemiecką, francuską i hiszpańską, każda w sile wzmocnionego batalionu. Dodatkowo powstał Lekki Batalion Lotniczy.

Redukcja sił SFOR przy zapewnieniu wysokiej efektywności wymuszania pokoju i jednocześnie odstraszenia wymusiła powstanie nowej struktury jaką jest odwód strategiczny Naczelnego Dowódcy Połączonych Sił NATO w Europie. W skład odwodu weszły następujące jednostki:

- dwa bataliony piechoty morskiej – włoski (400 żołnierzy) i holenderski (800 żołnierzy),
- trzy bataliony piechoty – polski (800 żołnierzy), rumuński i turecki,
- wydzielone siły z 6 Floty amerykańskiej (2000 żołnierzy).

Główną zaletą utworzonej struktury było zmniejszenie kosztów działania, bowiem zgodnie z koncepcją dowódcy wszystkie jednostki odwodu pozostawały w miejscach stałej dyslokacji, a przemieszczały się na sygnał w rejon Bośni i Hercegowinie w ciągu 4 – 17 dni.

Wiele ciekawych wniosków wynika z udziału naszych sił w działaniach stabilizacyjnych w Iraku, zwłaszcza w zakresie tworzenia Dywizji Międzynarodowej (*Multi National Division Central South – MND CS*) (MND CS) (por. załącznik 4). Od samego początku zasadniczym celem wszelkich wysiłków było włączenie do składu MND CS jak największej liczby międzynarodowych pododdziałów zdolnych do samodzielnego działania, a nie ograniczenie się wyłącznie do polskiej DZ.

Podczas kolejnych konferencji określono, że wymagany potencjał to około 10 tys. żołnierzy, a struktura organizacyjna będzie oparta na trzech dowództwach brygad (3 x *Brigade Combat Team*), w skład których wejdzie 10 batalionowych grup bojowych (10 x *Battle Group*). Ponadto będzie obejmować wiele jednostek wspierających: logistycznych, saperów, CIMIC, MP.

Ze względu na fakt, że Polska nie ma własnych silnych jednostek CIMIC, na naszą korzyść działa amerykańska brygada CIMIC.

Wstępnie planowano, aby w sztabie MND CS 60% stanowisk było obsadzonych przez przedstawicieli państw sojuszniczych (*Troops Contributed Nations – TCN*), a 40% przez stronę polską. Jednak, z powodu braku potwierdzenia przez TCN wydzielenia oficerów na wskazane stanowiska, ostatecznie przyjęto, że 60% stanowisk obejmą Polacy, a 40% TCN.

Podczas realizacji zadań w rejonie misji jednym z najistotniejszych elementów było zorganizowanie odpowiedniej współpracy z władzami lokalnymi oraz pomoc w odbudowie całej lokalnej infrastruktury w pełnym tego słowa znaczeniu. Do realizacji tych zadań w składzie MND CS powołano pięć zespołów, tzw. *Governate Support Team* (trzy polskie i dwa hiszpańskie), w których działają specjaliści cywilni od zagrożenia minowego, bezpieczeństwa publicznego, ochrony środowiska, infrastruktury i gospodarki, energetyki i zasobów naturalnych, spraw ekonomiczno-finansowych, publicznej służby zdrowia i mediów oraz tłumacze. Głównym zadaniem tych zespołów jest monitorowanie i ocena sytuacji w środowisku cywilnym, wsparcie tworzenia

struktur lokalnej administracji i odbudowy infrastruktury gospodarczej, a także udzielanie pomocy humanitarnej oraz kreowanie pozytywnego wizerunku wojsk stabilizacyjnych.

3.5. Tworzenie zgrupowań przeznaczonych do działań w koalicyjnych strukturach operacyjnych

Zmiana układu sił i charakteru wyzwań i zagrożeń w obliczu, których znalazła się społeczność europejska, przyspieszyła proces reform w Sojuszu Północnoatlantyckim. Między innymi uzyskano większą zdolność reagowania na kryzysy i sytuacje konfliktowe. W dążeniu do tego celu w 1994 r. podjęto decyzję o powołaniu Połączonych Wielonarodowych Sił do Zadań Specjalnych (CJTF).

Zadaniem CJTF będzie prowadzenie operacji innych niż przewidywane postanowieniami art. 4 Traktatu Waszyngtońskiego oraz art. V zmodyfikowanego Traktatu Brukselskiego. Biorąc pod uwagę rozwój współpracy między NATO i UZE, można dostrzec wizję tworzenia w ramach UE "autonomicznej struktury bezpieczeństwa i obrony". Wojska NATO będą mogły uczestniczyć w operacjach wspierających pokój (*peace support operations*), obejmujących działania w ramach "peace keeping" i "aggravated peace keeping" oraz *peace enforcement*" z zastosowaniem siły zbrojnej. Trafna wydaje się przy tym wyrażona przed laty uwaga Sekretarza Generalnego ONZ Daga Hammarskjöld, że "Strzeżenie pokoju nie jest zajęciem dla żołnierzy, ale tylko oni mogą temu podołać".

Zmiana układu sił i charakteru zagrożeń przyczyniła się również do uelastycznienia struktur NATO. Zwiększyło to zdolność reagowania sił zbrojnych tej organizacji na sytuacje kryzysowe. Reorganizacją objęto wielonarodowe siły zbrojne już istniejące w ramach Zintegrowanych Struktur Dowodzenia Wojskowego NATO. CJTF korzystające z systemu dowodzenia,

rozpoznania i logistyki NATO kierowane będą do akcji w ramach Sojuszu albo za zgodą Rady Północnoatlantyckiej - pod auspicjami Unii Zachodnioeuropejskiej. Koncepcja CJTF dowodzi, że podjęto próbę dostosowania struktury wojskowej NATO do działań nie mających charakteru ściśle obronnego. Wszystko to wskazuje, że NATO ewoluuje w kierunku instytucji nastawionej na rozwiązywanie kryzysów, działań na rzecz utrzymania i ustanawiania pokoju, utrzymując jednocześnie swoje dotychczasowe funkcje.

Przygotowanie polskich sił do reagowania na kryzysy (konflikty o małej intensywności) w rejonach oddalonych od granic Polski, to bardzo ważny element naszej polityki zagranicznej, naszej wiarygodności wśród sojuszników oraz środek neutralizujący wszelkie zagrożenia (mogące przerodzić się w konflikty zbrojne zagrażające stabilizacji w Europie i jej otoczeniu).

Ważną jakością z punktu widzenia struktur organizacyjnych i wyposażenia jednostek Wojsk Lądowych, jest nowy podział wojsk NATO pod względem mobilności, na:

- *Siły Zdolne do Przerzutu DF (Deployable Forces)* – to siły przygotowane do przetransportowania i rozwinięcia w dowolnym obszarze w ramach i poza Art. V Traktatu Waszyngtońskiego;
- *Siły na Miejscu IPF (In Place Forces)* – to siły o ograniczonej zdolności do przetransportowania i przeznaczone do zadań obrony kolektywnej.

Biorąc pod uwagę przytaczane przez wielu teoretyków argumenty, wyróżnić można dwa główne kierunki rozwoju struktur organizacyjnych szczebla operacyjnego²²:

Pierwszy kierunek, to stworzenie w składzie Wojsk Lądowych uniwersalnych związków taktycznych (samodzielnych oddziałów - tzw. brygad mieszanych), wyposażonych w czołgi, BWP i KTO zdolnych do obrony lądowego terytorium RP i jednocześnie gotowych do wydzielenia ze swoje

²²G.Lewandowski, *Wymagania i ograniczenia dla tworzonych modeli organizacyjnych Wojsk Lądowych*, materiały z seminarium przeprowadzonego w AON w 2003 roku.

rozpoznania i logistyki NATO kierowane będą do akcji w ramach Sojuszu albo za zgodą Rady Północnoatlantyckiej - pod auspicjami Unii Zachodnioeuropejskiej. Koncepcja CJTF dowodzi, że podjęto próbę dostosowania struktury wojskowej NATO do działań nie mających charakteru ściśle obronnego. Wszystko to wskazuje, że NATO ewoluuje w kierunku instytucji nastawionej na rozwiązywanie kryzysów, działań na rzecz utrzymania i ustanawiania pokoju, utrzymując jednocześnie swoje dotychczasowe funkcje.

Przygotowanie polskich sił do reagowania na kryzysy (konflikty o małej intensywności) w rejonach oddalonych od granic Polski, to bardzo ważny element naszej polityki zagranicznej, naszej wiarygodności wśród sojuszników oraz środek neutralizujący wszelkie zagrożenia (mogące przerodzić się w konflikty zbrojne zagrażające stabilizacji w Europie i jej otoczeniu).

Ważną jakością z punktu widzenia struktur organizacyjnych i wyposażenia jednostek Wojsk Lądowych, jest nowy podział wojsk NATO pod względem mobilności, na:

- *Siły Zdolne do Przerzutu DF (Deployable Forces)* – to siły przygotowane do przerzutu i rozwinięcia w dowolnym obszarze w ramach i poza Art. V *Traktatu Waszyngtońskiego*;
- *Siły na Miejscu IPF (In Place Forces)* – to siły o ograniczonej zdolności do przerzutu i przeznaczone do zadań obrony kolektywnej.

Biorąc pod uwagę przytaczane przez wielu teoretyków argumenty, wyróżnić można dwa główne kierunki rozwoju struktur organizacyjnych szczebla operacyjnego²²:

Pierwszy kierunek, to stworzenie w składzie Wojsk Lądowych uniwersalnych związków taktycznych (samodzielnych oddziałów - tzw. brygad mieszanych), wyposażonych w czołgi, BWP i KTO zdolnych do obrony lądowego terytorium RP i jednocześnie gotowych do wydzielenia ze swoje

²²G.Lewandowski, *Wymagania i ograniczenia dla tworzonych modeli organizacyjnych Wojsk Lądowych*, materiały z seminarium przeprowadzonego w AON w 2003 roku.

składu sił lekkich (element ciężki tych jednostek mógłby znajdować się w stanie załączkowym), które mogłyby realizować zadania reagowania kryzysowego (w ramach artykułu V lub poza nim) na obszarze kraju, w jego pobliżu lub w znacznym oddaleniu od własnego terytorium oraz być gotowe do wypełniania zadań w ramach misji pokojowych (załącznik nr 6);

Drugi kierunek, to stworzenie w Wojskach Lądowych dwu (może trzech) typów wysoce specjalizowanych związków taktycznych (oddziałów), z których **ciężkie** - przeznaczone byłyby do obrony terytorium Polski charakteryzujące się mobilnością taktyczną²³, wyposażone w sprzęt ciężki - duża siła ognia, trakcja gąsienicowa²⁴, wysoki stopień zabezpieczenia przed oddziaływaniem ogniowym przeciwnika, ale o niskim ukończeniu w stosunku do etatu czasu „W” (np.: 25-50% w stanie osobowym) i niskim stopniu gotowości do działań²⁵. Natomiast drugie **lekkie i lekko-ciężkie** – charakteryzujące się wysoką mobilnością strategiczną²⁶ przeznaczone do działań w ramach reagowania kryzysowego²⁷, w tym także do udziału w operacjach innych niż wojna w ramach operacji przygotowywanych przez organizacje międzynarodowe (np.: w ramach NATO, ONZ, czy UE) oraz umów dwustronnych z innymi państwami. Te jednostki z kolei byłyby wyposażone w sprzęt lekki (trakcja kołowa, uzbrojenie modułowe²⁸), przystosowany do przerzutu na dalekie odległości zarówno transportem morskim jak i lotniczym (por. załączniki nr 5-6).

²³ Mobilność taktyczna - dotyczy walorów techniczno-bojowych danego sprzętu, a dokładniej jego walorów trakcyjnych (tzn. możliwości pokonywania terenu, zasięgu działania, prędkości poruszania się po drogach i w terenie).

²⁴ Pojazdy gąsienicowe w polskich warunkach zapewniają najlepszą ruchliwość taktyczną.

²⁵ Ze względu na niemożność ukrycia większych przygotowań militarnych przez potencjalnego agresora, czas trwania kryzysu przed rozpoczęciem działań może sięgnąć nawet pół roku, a w związku z tym czas na mobilizacyjne i operacyjne rozwinięcie będzie relatywnie długi.

²⁶ Mobilność strategiczna - to zdolność do transportu wojsk (samolotami, okrętami, koleją, zestawami niskopodwoziowymi) na znaczne odległości w ramach obszaru strategicznego i operacyjnego zainteresowania.

²⁷ Głównie będą to operacje poniżej progu wojny, można je też nazwać działaniami interwencyjnymi.

²⁸ Opancerzone pojazdy kołowe stanowią uniwersalną platformę dla konfiguracji uzbrojenia najbardziej pożądanego w danej sytuacji.

Reasumując, analiza przebiegu operacji pokojowych wskazuje, że struktura organizacyjna jednoznacznie wpływa na efektywność funkcjonowania utworzonych organizacji²⁹.

Ewolucja struktur organizacyjnych to obszar, gdzie w oparciu o doświadczenia praktyczne uzyskane z minionych misji pokojowych i badania naukowe należy doskonalić struktury przyszłych kontyngentów.

Wojska Lądowe przechodzą właśnie okres wypracowania i doskonalenia jednostek wojsk operacyjnych, w tym zakresie pojawiają się opinie o konieczności organizowania sił lekkich³⁰, mobilnych zdolnych do szybkiego przerzutu w rejon konfliktu dla realizacji celu operacji pokojowych.

Wnioski z praktyki działania wskazują, że sprawdzanie rozwiązań napotyka jednak liczne ograniczenia. Oznacza to, że jedynie struktury do batalionu (np.: batalion polsko-litewski, polsko-ukraiński), analizowane mogą być praktycznie, zaś struktury brygadowe³¹ jedynie w ramach ćwiczeń dowódczo-sztabowych.

²⁹ Siły lekkie, policyjne, struktury cywilne.

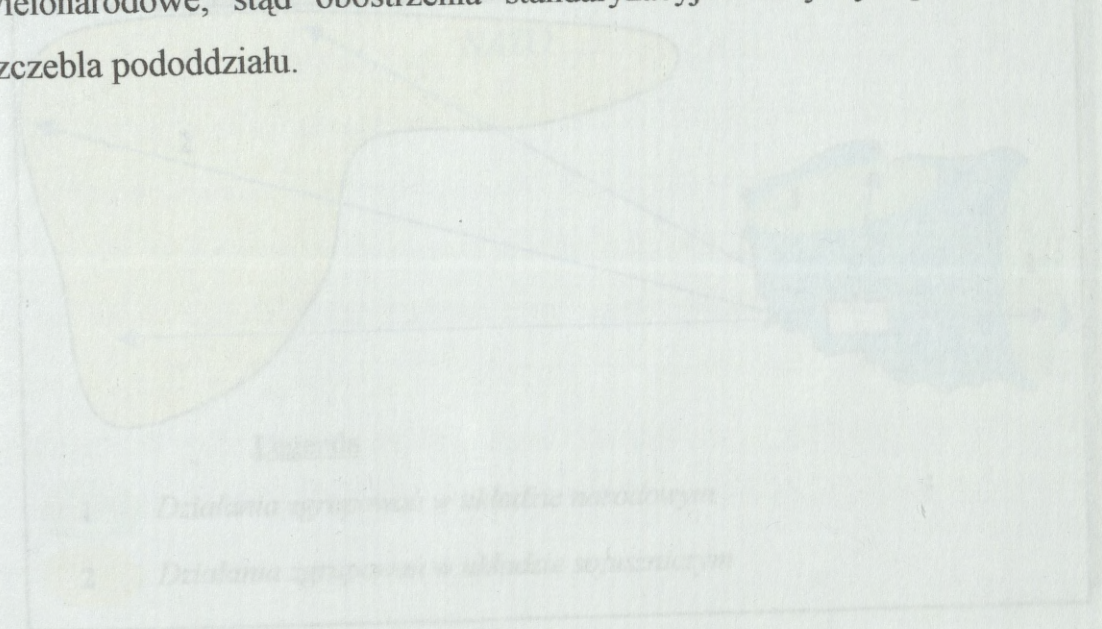
³⁰ Zob. W. Skrzypczak, *Polskie siły lekkie – w którą stronę?* Raport WTO, nr 3/2002, str. 22.

³¹ We wrześniu 1997 r. w Kopenhadze rozpoczęła działalność Grupa planistyczna Międzynarodowej Brygady szybkiego reagowania (SHIRBRIG).

Wnioski

1. Jako punkt wyjścia we wszystkich zmianach organizacyjnych jednostek powinno być przeznaczenie i przewidywane do wykonywania zadania.
2. W rozwiązywanie konfliktu w byłej Jugosławii po raz pierwszy użyto w operacji pokojowej, na terenie Europy, tak dużych sił o charakterze międzynarodowym.
3. Wielkość kontyngentów była różnorodna, od batalionu do dywizji zależnie od możliwości kraju wystawiającego określone siły.
4. Zgrupowaniom zapewniono wysoką mobilność, ochronę przed skutkami ostrzału oraz możliwość skutecznej odpowiedzi na prawdopodobny atak.
5. W skład zgrupowań wchodziły różne rodzaje jednostek (logistyka, wojska inżynieryjne) tworzone jednak na bazie wojsk zmechanizowanych, co zapewniało ich samodzielność operacyjną.
6. Włączenie do struktur sił specjalnych i jednostek walki elektronicznej umożliwiło terminowe uzyskiwanie informacji o stronach konfliktu.
7. Silne wsparcie lotnictwa wojsk lądowych i sił powietrznych minimalizowało straty w wypadku starć zbrojnych.
8. Doświadczenia z Jugosławii i Iraku wskazują, iż batalion powinien być zdolny do prowadzenia autonomicznych działań w przydzielonych rejonach odpowiedzialności.
9. Struktura organizacyjna batalionu powinna umożliwiać zorganizowanie samodzielnych zgrupowań kompanijnych. Wiąże się to między innymi z wprowadzeniem do struktur kompanii, pododdziałów (plutonów, drużyn) wsparcia i zabezpieczenia.
10. Koniecznym staje się utworzenie w strukturze sztabu batalionu „komórki” przeznaczonej do kierowania uderzeniami lotnictwa.

11. Zarówno batalion, jak i kompania mogą tworzyć zgrupowania wielonarodowe, stąd obostrzenia standaryzacyjne dotyczyć powinny już szczebla pododdziału.
12. Opracowanie uniwersalnego /optymalnego/ etatu jednostki na podstawie doświadczeń z misji PKW SFOR i PJW KFOR, który mógłby być wykorzystany w przyszłości w jednostkach planowanych do udziału w misjach poza granicami kraju. Pozwoliłoby to na sprawne uzupełnienie jednostki żołnierzami i kadrą zawodową oraz ukończenie w specjalistyczny sprzęt techniczny.
13. Zarówno batalion, jak i kompania mogą tworzyć zgrupowania wielonarodowe, stąd obostrzenia standaryzacyjne dotyczyć powinny już szczebla pododdziału.

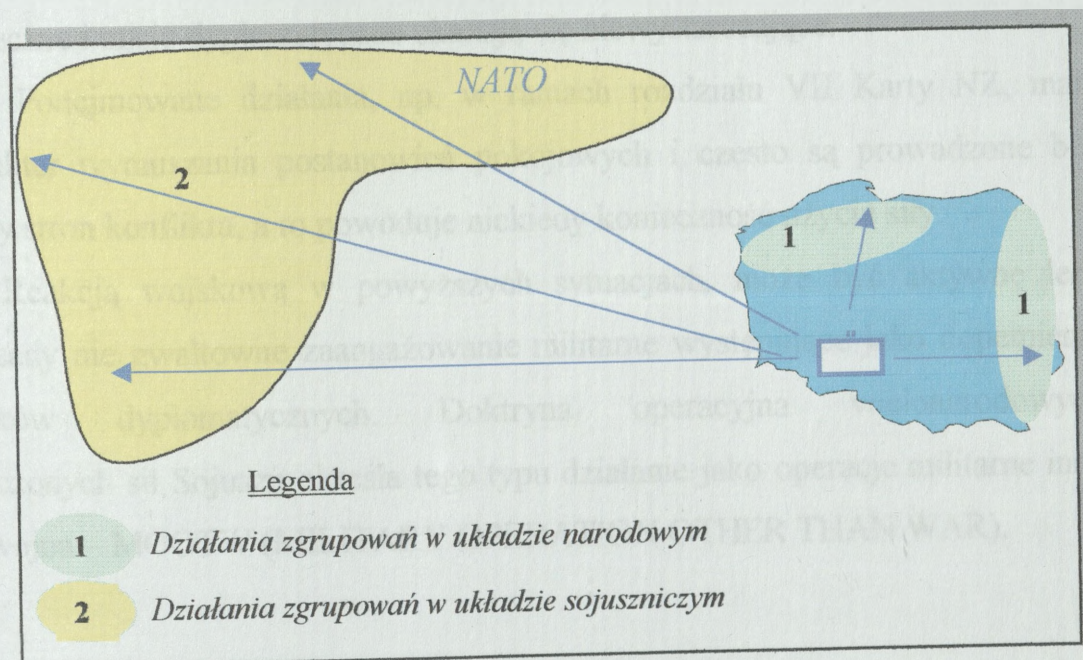

Rys. 8. Obszary działań zgrupowań taktyczno - operacyjnych

Kryzys może zaistnieć w bliższym, lub w dalszym otoczeniu Polski, nie będącym stroną konfliktu, wówczas zgrupowania mogą być użyte w ramach sił NATO lub też w innym układzie sojuszniczym (rys. 8., sytuacja 2) - np. w ramach operacji wymuszania pokoju lub działań stabilizacyjnych.

3. OPERACYJNO-TAKTYCZNE WARIANTY DZIAŁAŃ W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH POZA GRANICAMI KRAJU

Włączenie polskich jednostek do sił reakcji militarnej NATO rozszerza zakres ich dotychczasowych zadań o grupę wykonywanych poza granicami kraju. Dlatego też powinni one być komponentem zdolnym do działania w układzie narodowym (w ramach narodowych sił reagowania) i sojuszniczym – poza granicami kraju (rys. 8.).

Rys. 8. Obszary działań zgrupowań taktyczno - operacyjnych

Kryzys może zaistnieć w bliższym, lub w dalszym otoczeniu Polski, nie będziemy stroną konfliktu, wówczas zgrupowania mogą być użyte w ramach sił NATO lub też w innym układzie sojuszniczym (rys. 8., sytuacja 2) – np. w ramach operacji wymuszania pokoju lub działań stabilizacyjnych.

Inna sytuacja, to kryzys, w którym Polska będzie stroną, wówczas zgrupowania mogą działać w ramach narodowych sił reagowania (rys. 8., sytuacja 1).

W miarę oceny skali, charakteru i kierunków zagrożeń agresją militarną, celowe jest odpowiednie ukierunkowanie szkolenia w kontekście przewidywanego użycia i jak najszybsze przemieszczenie sił i środków zgrupowań na te kierunki.

Jak wskazują wydarzenia dziejące się na świecie w ostatnich latach a nawet miesiącach (np. konflikt w Iraku), wojsko coraz częściej angażowane jest w rozwiązywanie kryzysów i konfliktów, zwłaszcza gdy instrumenty polityczne i misje dyplomatyczne okazują się niewystarczające.

Podejmowane działania, np. w ramach rozdziału VII Karty NZ, mają charakter wymuszania postanowień pokojowych i często są prowadzone bez zgody stron konfliktu, a to powoduje niekiedy konieczność użycia siły.

Reakcją wojskową w powyższych sytuacjach, może być aktywne lecz z zasady nie gwałtowne zaangażowanie militarne występujące jako dopełnienie środków dyplomatycznych. Doktryna operacyjna wielonarodowych połączonych sił Sojuszu określa tego typu działanie jako operacje militarne inne niż wojna – MOOTW (MILITARY OPERATION OTHER THAN WAR).

3.1. Istota i założenia reagowania kryzysowego poza granicami kraju

Przeciwdziałanie i rozwiązywanie sytuacji kryzysowych jest jednym z głównych zadań Sojuszu ujętym w nowej „**Koncepcji Strategicznej**”, przyjętej podczas szczytu waszyngtońskiego. Przedmiotowy dokument przedstawia całe spektrum operacji reagowania kryzysowego mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa państwom członkowskim NATO. Operacje tego

typu obejmują różnorodne działania polityczne, cywilne i militarne prowadzone zgodnie z obowiązującym prawem międzynarodowym w celu zapobiegania wszelkiego typu konfliktom i ich przewycięzania.³²

Dotychczasowe ustalenia dotyczące systemu reagowania kryzysowego Sojuszu Północnoatlantyckiego rozproszone były w kilku odrębnych dokumentach, z których najważniejszy był opracowany w 1992 roku - *System Pogotowia Obronnego NATO*³³. Zadaniem tego systemu jest zapewnienie ogólnej gotowości potencjału wojskowo - cywilnego Sojuszu do skutecznego przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym, włącznie z gotowością do prowadzenia działań wojennych. Zasadniczym trzonem systemu reagowania kryzysowego NATO są etatowe organy istniejące w strukturze politycznej i wojskowej Sojuszu. W Sztabie Międzynarodowym jest to Dyrektoriat Reagowania Kryzysowego i Operacji (*Crisis Management and Operations Directorate*), a w Międzynarodowym Sztabie Wojskowym Oddział Planowania Operacyjnego (*Operational Plans Branch*), Oddział Operacji Bieżących (*Current Operations Branch*) i Oddział Szkolenia i Ćwiczeń (*Exercise and Training Branch*). Ich zadania polegają głównie na analizie sytuacji kryzysowych i opracowywaniu krótko i średnioterminowych ocen oraz na koordynowaniu wszelkich przedsięwzięć wynikających z ustaleń przyjętych przez Radę Północnoatlantycką i Komitet Wojskowy NATO. Ponadto w obszarze ich odpowiedzialności pozostaje problematyka planowania i organizowania ćwiczeń z zakresu reagowania kryzysowego, opracowywania i uaktualniania dokumentów doktrynalnych oraz koordynowania prac Centrum Sytuacyjnego (*SITCEN*). Należy podkreślić, iż NATO posiada etatowe, dobrze zorganizowane i wyposażone Centrum Sytuacyjne. Zapewnia ono bieżące (24 godz. na dobę) monitorowanie zdecydowanej większości wszystkich

³² *Doktryna ...* wyd. cyt., rozdział 6, pkt. 6054.

³³ NATO Precautionary System - NPS.

światowych doniesień na temat sytuacji międzynarodowej i stanu struktur Sojuszu.

1992 r.- Komitet Wojskowy wydał Military Decision MC 67/4, a Komitet Planowania Obronnego zatwierdził wprowadzenie nowego systemu SYSTEM POGOTOWIA NATO *NATO Precautionary System*

Cele systemu pogotowia NATO:

- Zapewnić przygotowanie i gotowość potencjału wojskowo - cywilnego do działań;
- Utworzyć elastyczny sojuszniczy system reagowania kryzysowego;
- Wspierać planowe i uporządkowane przejście potencjału wojskowo - cywilnego ze stanu pokojowego do działań militarnych i powrotnej do stanu pokojowego;
- Zapewnić odpowiednie środki zapobiegające powstawaniu kryzysów i jego eskalacji a w wypadku konfliktu militarnego przejście do obrony kolektywnej.

Najważniejszą słabością dotychczasowego **sojuszniczego systemu reagowania kryzysowego** była niewystarczająca ilość instrumentów militarnych i pozamilitarnych, pozwalających szybko reagować na zagrożenia kryzysowe, w tym na ataki terrorystyczne. Ponadto raport z operacji w Kosowie (*Kosovo Lessons Learned Report*) ujawnił niedostateczną elastyczność systemu reagowania kryzysowego NATO. Z związku z powyższym, w sierpniu 2001 roku Rada Północnoatlantycka nakazała rozpoczęcie prac nad opracowaniem nowego Systemu Reagowania Kryzysowego NATO (*NATO Crisis Response System - NCRS*). Nowy system będzie się charakteryzował następującymi cechami:

- w ramach jednego systemu mają zostać zawarte instrumenty reagowania kryzysowego dotychczas ujęte w ramach Systemu Pogotowia Obronnego NATO, w Wykazie Działań Zapobiegawczych oraz w Wariantach Reagowania Kryzysowego;

- nastąpi przegląd dotychczasowych przedsięwzięć pogotowia (*Precautionary Measures*) i opracowany zostanie nowy system wariantów reagowania kryzysowego (*Crisis Response Options* - CROs). Ich zakres zostanie poszerzony m. in. o środki przeciwdziałania atakom terrorystycznym;
- NCRS będzie miał zastosowanie zarówno w przypadku operacji z Art.5, jak i operacji kryzysowych poza Art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego, w tym również operacji prowadzonych pod kierownictwem Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz OBWE, a także będzie wspierał działania prowadzone przez inne organizacje bezpieczeństwa międzynarodowego;
- zwiększona zostanie rola cywilnych i politycznych środków zapobiegania konfliktom i wzmocniona współpraca cywilno-wojskowa;
- dopuszcza się możliwości udziału (w ograniczonym zakresie) w NCRS krajów nie będących członkami NATO;
- zakłada się powiązanie NCRS z Wywiadowczym Systemem Ostrzegania (*NATO Intelligence Warning System* - NIWS) oraz z Systemem Planowania Operacyjnego. Przewiduje się wprowadzenie systemu stanów alarmowych (*Alert States*), które będą integralną częścią nowego systemu reagowania kryzysowego. NCRS zawierać będzie także opis przedsięwzięć antyterrorystycznych i antysabotażowych wprowadzanych w przypadku zagrożenia lub ataku terrorystycznego / aktu sabotażu, właściwych dla każdego z czterech stanów alarmowych (gotowości kryzysowej): ALFA, BRAVO, CHARLIE, DELTA.

Przebudowa systemu reagowania kryzysowego w NATO w konsekwencji wymusza także na Polsce konieczność dostosowania narodowego systemu do procedur i przedsięwzięć wprowadzanych w Sojuszu. W tego powodu konieczne będzie opracowanie nowego Narodowego Systemu i Instrukcji na bazie istniejących dokumentów oraz we współpracy MON z innymi ministerstwami, głównie z MSZ i MSWiA.

Wyniki przeprowadzonych analiz i prognoz zagrożeń militarnych, pozwoliły sformułować przypuszczenie, że agresor będzie dążył do uzyskania zaskoczenia i metodą faktów dokonanych, głównie przez wykonanie wydzielonymi siłami i środkami szybkiego i ograniczonego co do przestrzeni użycia sił zbrojnych w celu aneksji spornego terytorium przez co stworzenie trudnego do rozwiązania kryzysu. Może to doprowadzić do uzyskaniu akceptacji i mandatu „wspólnoty międzynarodowej”, do siłowego rozwiązania konfliktu. Jest to kolejny, możliwy okres do użycia sił reagowania, przy czym przed ich wprowadzeniem, koniecznym jest dokonanie oceny sytuacji i przygotowania stosownej reakcji militarnej.

3.2. Wybrane warianty reagowania kryzysowego w sytuacjach zagrożeń militarnych

Szukając rozstrzygnięcia istoty działania „Aby wyjaśnić komuś, w jaki sposób coś się robi, wystarczy odpowiedzieć na pytanie, jak się to robi”³⁴ – wyjaśnia T. Kotarbiński. Wykonując postawione zadania, wojska będą osiągały określone cele w konkretnych warunkach. Dlatego też ich działania będą wynikały głównie z treści zadań charakterystycznych dla okresu kryzysu i w sytuacji bezpośredniego zagrożenia militarnego kraju.

Jeśli założyć, iż podczas wykonywania zadań mogą zaistnieć różne, trudne do przewidzenia sytuacje i do działań w takich, zaskakujących okolicznościach trzeba być przygotowanym np. przez projektowanie (symulacje) wielowariantowych reakcji.

³⁴ T. Kotabinski, *Traktat o dobrej robocie*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdynia, 1973, s. 56.

Zdaniem M. Huzarskiego: „Wariantowanie użycia pododdziałów wiąże się z rozwiązywaniem problemów o charakterze taktycznym, w wyniku których powstają koncepcje działania przetwarzane na zamiary i decyzje dowódców”³⁵.

Stąd też, warianty powinny umożliwić jak najlepsze wykorzystanie potencjału intelektualnego i materialnego wojsk, zgodnie z przyjmowaną w teorii organizacji i zarządzania zasadą optymalności, której treść sprowadza się do twierdzenia, że w procesie podejmowania decyzji poszukuje się najlepszego z możliwych w danej sytuacji sposobu działania³⁶. Wymaga to jednak rozważenia różnych możliwości, z których wiele wiąże się z przyszłymi wydarzeniami, często trudnymi do przewidzenia. Ocenia się je według skali rozciągającej się od pewności (pełnej możliwości przewidywania), poprzez ryzyko, do niepewności (minimalnej możliwości przewidywania)³⁷.

W celu rozważenia możliwości i określenia optymalnego poziomu ryzyka w poszczególnych wariantach, teoria organizacji i zarządzania proponuje racjonalny model podejmowania decyzji (rys. 9.). Obejmuje on cztery etapy³⁸:

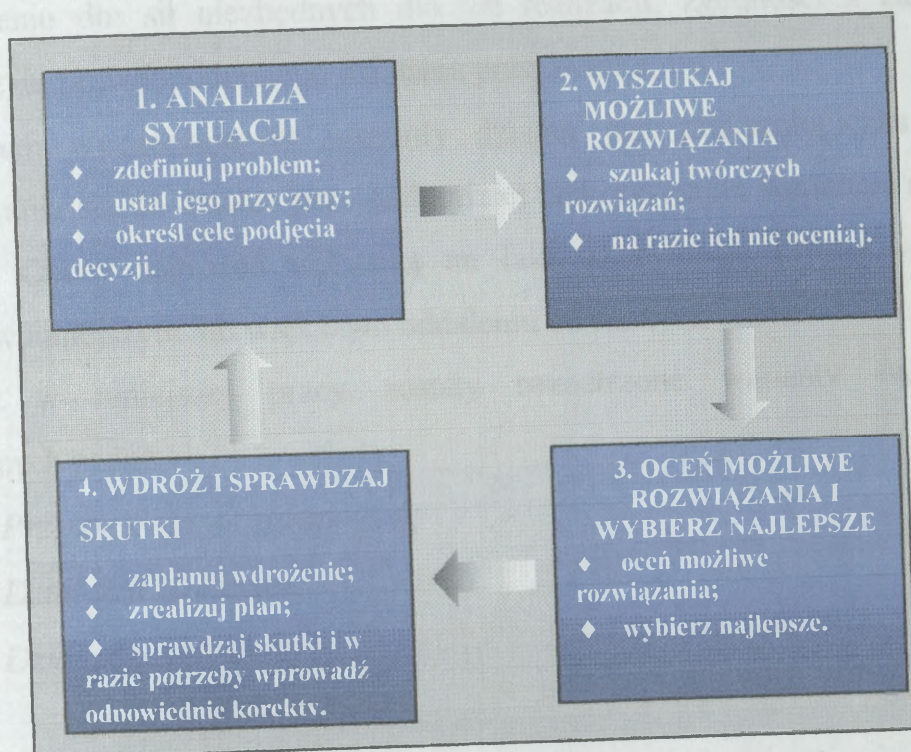
1. Analiza sytuacji.
2. Wyszukanie możliwych rozwiązań.
3. Ocena możliwych rozwiązań i wybór najlepszego z nich.
4. Wdrażanie decyzji i śledzenie jej skutków.

³⁵ M. Huzarski, *Zagadnienia taktyki wojsk lądowych*, Warszawa 1999, s. 56.

³⁶ *Encyklopedia Organizacji i Zarządzania*, Warszawa 1981, s. 614.

³⁷ Por. J. A. F. Stoner, C. Wankel, *Kierowanie*, Warszawa 1997 s. 246-247.

³⁸ Tamże, s. 249-259.

Rys. 9. Racjonalny model podejmowania decyzji

źródło: J.A.F. Stoner, C. Wankel, *Kierowanie*, Warszawa 1997, s. 249.

W aspekcie wojskowym, punktem wyjściowym wskazanego modelu jest zazwyczaj otrzymanie zadania od przełożonego, w którym określa on podwładnemu cel jaki powinien osiągnąć. Analiza sytuacji powinna zaś stworzyć warunki do sprecyzowania jak ów cel ma być osiągnięty. W trakcie jej prowadzenia należy przeanalizować zadanie oraz ocenić warunki jego wykonania, tj. przeciwnika, wojska własne, otoczenie (warunki terenowe, atmosferyczne, itp.) oraz inne czynniki, które należy wziąć pod uwagę (np. czas).

Wyszukiwanie możliwych rozwiązań powinno bazować na założeniu, że jeżeli rozwiązanie umożliwia osiągnięcie celów organizacji, to oznacza, że jest skuteczne³⁹.

³⁹ Tamże, s. 250.

W etapie oceny możliwych rozwiązań i wyboru najlepszego z nich należy przejść do porównania wariantów, określenia wad i zalet każdego z nich w odniesieniu do: sił niezbędnych dla ich realizacji, zgodności z zamiarem przewidzianego, prawdopodobnego działania przeciwnika, itp.⁴⁰.

Kryterium wyznaczającym warianty działań jest prakseologiczna reguła przygotowania się do działań przy najbardziej niekorzystnym wariantcie rozwoju sytuacji⁴¹. Oceny zagrożeń wskazują na fakt, iż sytuacje kryzysowe mogą zaistnieć w mniejszym lub większym oddaleniu od naszych granic.

Stąd też w niniejszej pracy zostały rozpatrzone warianty wykonania następujących zadań:

- ◆ *Przemieszczanie zgrupowań;*
- ◆ *Działania blokujące;*
- ◆ *Działania antyterrorystyczne.*

3.2.1. *Przemieszczanie zgrupowań*

Specyfika użycia i działania polskich jednostek poza granicami kraju wymusza konieczność wnikliwej oceny ich możliwości manewrowych, w tym głównie potrzeb w zakresie jego przerzutu na duże odległości (z MSD do rejonu działania) oraz w rejonie działania (rys. 10.).

Jak wykazują wnioski z analizy ćwiczeń sił NATO i nasze narodowe doświadczenia w tym zakresie, problematyka przerzutu sił na duże odległości staje się jednym z zasadniczych zagadnień wymagających dogłębnych analiz i ciągłego doskonalenia. Jest to tym bardziej ważne, że dotychczasowe nasze

⁴⁰ J. Kręcikij, *Przygotowanie działań taktycznych w NATO, (Na przykładzie procedur Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych USA)*, Warszawa 1996, 16.

⁴¹ „Każdą swoją strategię oceniam według najgorszej ewentualności jaka może się zdarzyć gdy ją zastosujesz”. T. Kotarbiński, *Arcydzieło praktyczności*, Warszawa 1972, s. 23.

W etapie oceny możliwych rozwiązań i wyboru najlepszego z nich należy dążyć do porównania wariantów, określenia wad i zalet każdego z nich w odniesieniu do: sił niezbędnych dla ich realizacji, zgodności z zamiarem przełożonego, prawdopodobnego działania przeciwnika, itp.⁴⁰.

Kryterium wyznaczającym warianty działań jest prakseologiczna reguła przygotowania się do działań przy najbardziej niekorzystnym wariantcie rozwoju sytuacji⁴¹. Oceny zagrożeń wskazują na fakt, iż sytuacje kryzysowe mogą zaistnieć w mniejszym lub większym oddaleniu od naszych granic.

Stąd też w niniejszej pracy zostały rozpatrzone warianty wykonania następujących zadań:

- ◆ *Przemieszczanie zgrupowań;*
- ◆ *Działania blokujące;*
- ◆ *Działania antyterrorystyczne.*

3.2.1. *Przemieszczanie zgrupowań*

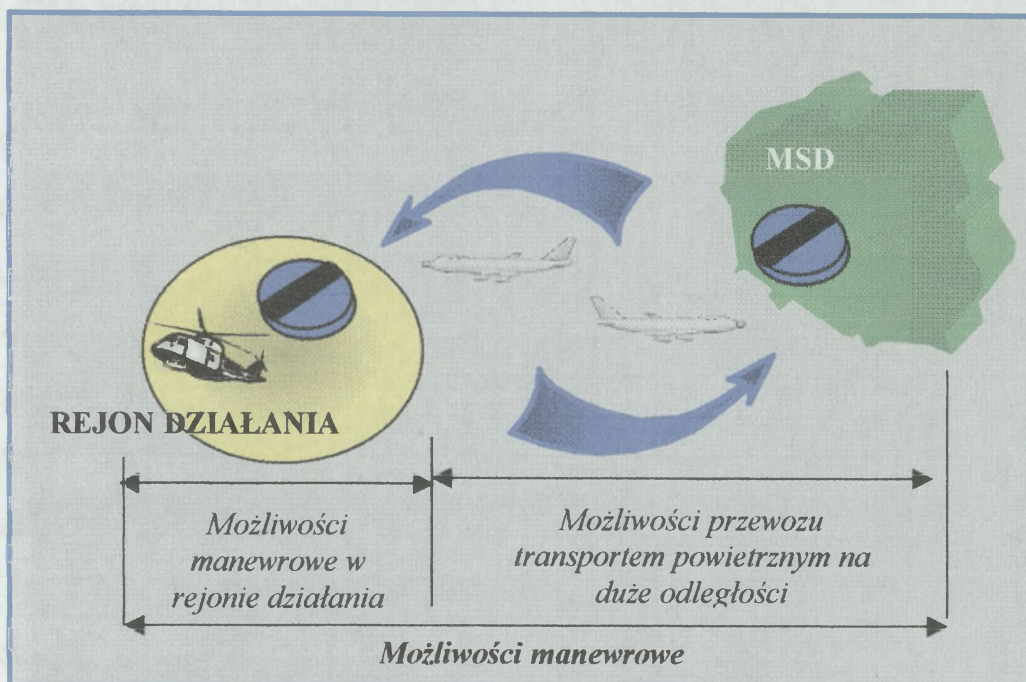
Specyfika użycia i działania polskich jednostek poza granicami kraju wymusza konieczność wnikliwej oceny ich możliwości manewrowych, w tym głównie potrzeb w zakresie jego przerzutu na duże odległości (z MSD do rejonu działania) oraz w rejonie działania (rys. 10.).

Jak wykazują wnioski z analizy ćwiczeń sił NATO i nasze narodowe doświadczenia w tym zakresie, problematyka przerzutu sił na duże odległości staje się jednym z zasadniczych zagadnień wymagających dogłębnych analiz i ciągłego doskonalenia. Jest to tym bardziej ważne, że dotychczasowe nasze

⁴⁰ J. Kręcikij, *Przygotowanie działań taktycznych w NATO, (Na przykładzie procedur Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych USA)*, Warszawa 1996, 16.

⁴¹ „Każdą swoją strategię oceniał według najgorszej ewentualności jaka może się zdarzyć gdy ją zastosujesz”.
T. Kotarbiński, *Arcydzieło praktyczności*, Warszawa 1972, s. 23.

doświadczenia, w tym głównie wnioski wynikające z organizacji i przebiegu przegrupowań 16 bpd i 18 bdsz do rejonu działania w byłej Jugosławii, a zwłaszcza naszego kontyngentu do Iraku wskazują, iż przewóz operacyjny transportem kolejowym jest mało efektywny, gdyż zabiera zbyt długo czasu.

Rys. 10. Proponowane ujęcie elementów składowych możliwości manewrowych zgrupowań

Mając na uwadze powyższe wskazania, w rozprawie zaproponowano, aby na problematykę możliwości manewrowych spojrzeć w dwóch aspektach: możliwości przewozu zgrupowania transportem powietrznym na duże odległości i możliwości manewrowych w rejonie działania (rys. 10.)

Wiele cennych wniosków wynika z przemieszczenia 18 bdsz do Kosowa. Siły 18 bdsz podzielono na pięć transportów operacyjnych (por. załącznik 7). Załadunek sprzętu technicznego oraz jego zabezpieczenie odbyło się w sposób identyczny jak w czasie transportów krajowych. W trakcie załadunku problemem okazało się pozyskanie dźwigów o tonażu odpowiednim do ciężaru części kontenerów transportowych. Przewóz żołnierzy odbył się przy

wykorzystaniu wagonów pasażerskich z miejscami do leżenia, celem zapewnienia właściwych warunków w trakcie pięciodniowej podróży. Wyżywienie zabezpieczono siłami kompanii logistycznej korzystając z wagonu restauracyjnego WARS, a także kuchni gazowych oraz posiłków preparowanych i przeznaczonych do odgrzewania. Pierwszy transport operacyjny wyruszył z m. BIELSKO-BIAŁA w dniu 25.06.1999r., a kolejne transporty wyruszały co 24 godziny. Trasa przemieszczenia transportów przebiegała przez: SŁOWACJĘ, WĘGRY, RUMUNIE, BULGARIĘ, GRECJĘ, FYROM (Former Yugoslavian Republic of Macedonia) por. załącznik 7. Pierwszy transport dotarł do m. SKOPJE (FYROM) w dniu 30.06.1999r. Oprócz etatowych załóg pojazdów wraz z dowódcami, stany osobowe poszczególnych eszelonów przemieszczane były z rampy kolejowej w Skopje do amerykańskiego obozu przejściowego Camp Able Sentry w miejscowości Petrovac autobusami wynajętymi przez Amerykanów. Po 24 godzinnym odpoczynku w obozie przejściowym kolumna kołowa pierwszego transportu w dniu 01.07.1999r. o godzinie 07.00 przekroczyła granicę kosowsko-macedońską. Kolejne transporty docierały do rejonu operacyjnego przeznaczenia co 24 godziny.⁴² Całość przemieszczenia batalionu przebiegła bardzo sprawnie, zarówno załadowanie jak i rozładowanie sprzętu odbyło się terminowo. Rzeczywisty czas przemieszczenia potwierdził słuszność kalkulacji czasowych przygotowanych w okresie planowania. Dla zabezpieczenia łączności na czas przemieszczenia transportów w rejon misji osoby funkcyjne wyposażono w telefony komórkowe. W sytuacji przemieszczenia batalionu pięcioma transportami operacyjnymi był to jedyny możliwy sposób zabezpieczenia łączności zarówno pomiędzy poszczególnymi transportami kolejowymi jak również z przełożonym w kraju⁴³.

⁴² W czasie przemieszczenia transportu nr 1 na terenie SŁOWACJI doszło do incydentu związanego z obrzuceniem kamieniami pojazdów znajdujących się na platformach, w wyniku, czego w jednym z pojazdów wybito szybę. Incydent prawdopodobnie miał charakter wyburku chuligańskiego i nie spowodował opóźnienia w przemieszczeniu transportu.

⁴³ T. Bąk, *Udział i sojusznicze współdziałanie żołnierzy WP w operacji pokojowej NATO w Kosowie*, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2002, s. 137.

Problematyka przemieszczania naszych jednostek wojskowych poza granice kraju jest tematem wielu ćwiczeń i treningów prowadzonych w Sztabie Generalnym WP. Dla przykładu w 2001 roku odbyło się między innymi ćwiczenie Zarządzania Kryzysowego NATO p.k. CMX 2001.

Tło ćwiczenia i jego założenia definiują problem związany z narastającym kryzysem na wyspie NOG i udziału w jego rozwiązaniu Polskiej Grupy Bojowej PGB (por. załącznik 8).

Ćwiczenie było okazją do sprawdzenia Systemu Kierowania Reagowaniem Kryzysowym MON i wykazało jednak ograniczone możliwości transportowe pozostające w dyspozycji Sił Zbrojnych RP do przemieszczenia jednostek poza granice kraju oraz ograniczoną ilość kompatybilnego sprzętu.

Doświadczenia z ćwiczenia CMX 01 oraz z udziału polskich kontyngentów wojskowych w operacjach pokojowych wskazują na potrzebę wydzielania sił w składzie minimum batalionu (batalionowej grupy bojowej). Jednostka o takiej wielkości może samodzielnie realizować większość zadań, zapewnia większe bezpieczeństwo personelowi oraz dysponuje elementami wsparcia logistycznego. Wydzielenie tej wielkości sił i ich ewentualne roczne zaangażowanie w operacji wiąże się zagwarantowaniem środków w rezerwie budżetowej państwa rzędu 75-100 mln PLN.

W dniach 21-23 maja br. odbyło się szkolenie Sztabu Kryzysowego MON w formie zajęć grupowych nt. „Planowanie przemieszczenia Polskiego Kontyngentu Wojskowego (PKW) do obszaru operacji reagowania kryzysowego”. Jednym z zakładanych celów szkolenia było wypracowanie wariantów przemieszczenia PKW do rejonu operacji reagowania kryzysowego wraz z kalkulacjami operacyjnymi i finansowymi.

W ramach szkolenia zmiany dyżurne odpowiadały za wypracowanie optymalnego wariantu przemieszczenia odpowiednich sił PKW do rejonu operacji reagowania kryzysowego (terytorium Arabi Saudyjskiej – DESERTLAND). Konfiguracja sił PKW dla każdej zmiany była inna, jednak

całościowo obejmowała wszystkie jednostki ze składu Sił Zbrojnych RP wydzielonych do Sił Szybkiego Reagowania NATO. Dzięki temu w wyniku przeprowadzonego szkolenia uzyskano materiał wyjściowy w zakresie określenia potrzeb związanych z zapewnieniem transportu strategicznego dla tych sił.

W przyjętej do ćwiczenia sytuacji, państwo wrogie APRICOTLAND – CZERWONI – licząc się z możliwością uderzenia państw koalicji antyterrorystycznej, kontynuuje skrytą mobilizację sił zbrojnych oraz przegrupowuje jednostki wojsk lądowych i OP do rejonów koncentracji. W ramach tych działań około 40 % sił lądowych rozwinięto do etatu „W”.

Celem działania APRICOTLANDU jest osiągnięcie przywództwa wśród państw arabskich. W przypadku ewentualnego ataku koalicji państw antyterrorystycznych APRICOTLAND zamierza podjąć działania obronne włącznie z użyciem BMR. Jednocześnie należy liczyć się ze zintensyfikowaną działalnością terrorystyczną w krajach europejskich i Ameryce Północnej. Szczególnie zagrożone mogą być kontyngenty sił pokojowych na Bliskim Wschodzie, na Bałkanach i w Afganistanie.

Państwa koalicji antyterrorystycznej – NIEBIESCY- podjęły stosowne działania polityczne wsparte demonstracją sił reagowania i blokadą granic. W związku z brakiem rezultatów tych działań państwa koalicji antyterrorystycznej zdecydowały przeprowadzić operację na terytorium APRICOTLANDU w celu likwidacji baz organizacji terrorystycznych i ujęcia ich przywódców oraz neutralizacji środków masowego rażenia. W wykonaniu tej decyzji rozpoczęto przemieszczenie sił reagowania państw koalicji antyterrorystycznej do obszaru operacji reagowania kryzysowego w ramach wzmocnienia komponentu sił natychmiastowego reagowania.

WARIANT 1

a) Komponent Wojsk Lądowych:

- 10 BKPan (Świętoszów);
- NSE.

b) Komponent Sił Powietrznych:

- LGPR (Bydgoszcz).

c) Komponent Sił Morskich:

okręt ratowniczy ARS PIAST (3 FOW – Gdynia).

WARIANT 2

a) Komponent Wojsk Lądowych:

- bcz z 34 BKPan (Żagań);
- 4 pplot z 11 DKPan (Czerwieńsk);
- NSE.

b) Komponent Sił Powietrznych:

- 7 elt (Powidz).

c) Komponent Sił Morskich:

- zbiornikowiec t. BAŁTYK (3 FOW – Gdynia);
- 3 x trałowiec bazowy t. KROGULEC (9 FOW - Hel).

WARIANT 3

a) Komponent Wojsk Lądowych:

- 7 bkpow z 25 BKPow + eśm (Tomaszów Maz. – Glinnik);
- NSE.

b) Komponent Sił Powietrznych:

- 40 elt (Świdwin).

c) Komponent Sił Morskich:

- okręt wsparcia logistycznego ORP KONTRADMIRAL XAWERY CZERNICKI.

Przeprowadzone szkolenie wskazało na wiele ciekawych wniosków.

Określono, że **optymalnym wariantem przemieszczenia sił wchodzących w skład PKW w rejon Bliskiego Wschodu (Arabia Saudyjska) - jest wariant mieszany:**

- stan osobowy PKW, transportem kołowym do lotnisk załadunku na terytorium kraju;
- sprzęt, transportem kolejowym do portów załadunku na terytorium kraju;
- całości stanu osobowego PKW oraz sprzęt lotniczy wydzielany w ramach komponentu sił powietrznych⁴⁴ transportem powietrznym do lotnisk wyładunku / bazowania na terytorium Arabii Saudyjskiej;
- całość sprzętu komponentu sił lądowych i morskich transportem morskim do portów wyładunku / bazowania na terytorium Arabii Saudyjskiej.

Czas przemieszczenia PKW, uzależniony jest od czasu przejścia transportu morskiego (minimum 24 doby), co wskazuje na możliwość użycia sił w zależności od przyjętego wariantu składu PKW w okresie nie krótszym niż 50 - 56 dni od chwili aktywacji tych sił⁴⁵.

W celu przemieszczenia pododdziałów PKW (głównie komponentu sił lądowych) niezbędne jest zaangażowanie sojusznicznych lub komercyjnych, morskich i lotniczych środków transportu strategicznego (promy Ro-Ro, samoloty CARGO przewoźników cywilnych).

Koszty przemieszczenia i udziału pododdziałów PKW w operacji reagowania kryzysowego w składzie Sił Szybkiego Reagowania NATO (z uwagi na wielkość dokonanych kalkulacji finansowych) powinny pokryte być z rezerwy ogólnej budżetu państwa, lub w wyniku przeniesień budżetu z innych części do części 29 „Obrona Narodowa”. W tym celu niezbędne jest podjęcie Uchwały przez Radę Ministrów w sprawie przyznania Ministerstwu Obrony Narodowej z rezerwy ogólnej budżetu państwa środków z przeznaczeniem na

⁴⁴ Z wyjątkiem śmigłowców wchodzących w skład LGPR z Bydgoszczy, których transport zaplanowano drogą morską.

⁴⁵ Uwzględniono w zależności od przyjętego wariantu: gotowość bojową jednostek - 4 kat. / 20 dób, 2-4 doby transport kolejowy / kołowy na terytorium kraju, 24 doby przejście drogą morską, 2-4 doby transport kolejowy kołowy do rejonu rozmieszczenia na terytorium państwa gospodarza; 2-4 doby odtworzenie zdolności bojowej.

pokrycie kosztów związanych z użyciem Polskiego Kontyngentu Wojskowego w operacji reagowania kryzysowego w ramach Sojuszu.

Nowym wyzwaniem oraz sprawdzianem wypracowanych w ćwiczeniu wniosków i rozwiązań było **przemieszczenie polskich sił do Iraku** (por. załącznik 9).

Zgodnie z „Sojuszniczą Połączoną Doktryną Transportu i Ruchu Wojsk” AJP-4.4, państwo wysyłające (*Sending Nation* – SN) jest odpowiedzialne za pozyskanie środków transportowych do przemieszczenia, utrzymania i kolejnego przemieszczania swoich Sił. Państwo jest także odpowiedzialne za planowanie i kierowanie ruchem narodowych sił...”.

Przemieszczanie naszego kontyngentu do Iraku odbywało się w trzech zasadniczych etapach:

- I – przemieszczenie grupy inicjatywnej (GI);
- II – przemieszczenie grupy przygotowawczej (GP);
- III – przemieszczenie sił głównych.

Zgodnie z doktrynami obowiązującymi w Sojuszu Północnoatlantyckim w przerzucie wojsk na duże odległości (w tzw. transporcie strategicznym) stosuje się zasadę, że żołnierzy przemieszcza się transportem lotniczym, a sprzęt, wyposażenie i zapasy – transportem morskim.

Ze względu na ograniczenia czasowe realizacji dwóch pierwszych etapów w planowaniu przemieszczenia przyjęto użycie tylko transportu lotniczego.

Do transportu ludzi przewidziano: GI – samoloty Tu-154 M rządu RP oraz GP – samolot amerykańskich sił powietrznych DC-10, natomiast sprzęt został przerzucony samolotami: An-26 (GI), C-17 Globemaster III (fot. 1) oraz An-124 Antonow (GP).

W wypadku sił głównych przyjęto ogólną zasadę: sprzęt i zapasy popłyną trzema statkami typu Ro-Ro i jednym kontenerowcem, natomiast żołnierze przemieszczą się samolotami DC-10.

Największa trudność przy planowaniu przetrzutu stanowiło określenie dokładnych danych transportowych dotyczących sprzętu i uzbrojenia planowanego do przewozu (np. wymiary i masę) w sytuacji, gdy nie było jeszcze znane konkretne ukończenie jednostki.

Gorzej jest z jednostkami, które Polska mogłaby wysłać do operacji utrzymania pokoju już po zakończeniu działań bojowych. Batalion Schirbrick, którego udział wymaga mandatu ONZ - oddział piechoty ciężkiej, wchodzący w skład 12. Brygady Zmechanizowanej ze Szczecina - dysponuje odpowiednim, ciężkim sprzętem. Do Zatoki trzeba by zawieźć 40 gąsienicowych wozów piechoty, każdy o wadze 18 ton, do tego 20 samochodów terenowych i ciężarowych. Nasza armia nie ma czym tego przewieźć i pewnie znów konieczne okazałoby się wypożyczanie samolotów transportowych - tak, jak wypożyczyliśmy już F-17 Rusłan od Ukrainy do operacji w Afganistanie.

Problemem byłoby też przetrzucenie do Iraku naszych najlepszych jednostek piechoty lekkiej - 6. Brygady Desantowo-Szturmowej z Krakowa, 25. Brygady Kawalerii Powietrznej z Tomaszowa Mazowieckiego czy 21. Brygady Strzelców Podhalańskich z Rzeszowa. Oddziały te są wyszkolone do misji pokojowych: patrolowania terenu, ochrony ludzi i obiektów, udzielania pomocy. Mają broń, amunicję, środki rozpoznania i łączności, a każdy żołnierz jest wyposażony w kombinezon i maskę chroniącą przed skażeniem. Dwóm pierwszym formacjom wciąż brakuje jednak lekkich samochodów opancerzonych, takich jak BRDM-y czy honkery. - Gdybyśmy otrzymali samochody, te jednostki można by wystawić w ciągu półtora miesiąca - mówi generał Cieniuch. Ale pierwsze transportowce CASA, którymi można przewozić lekki sprzęt, przylecą do Polski dopiero w czerwcu. I dopiero wtedy cała akcja może nabrać tempa.

3.2.2. Działania stabilizacyjne

Zgodnie z dyrektywą BiMNC kształcenie i szkolenie sztabów i wojsk w NATO należy do obowiązków państwa delegującego zgrupowanie taktyczne /kontyngent/⁴⁶. Stąd też istotne w aspekcie szkolenia wojsk staje się dokonanie analizy wniosków z dotychczasowych działań w celu prognozy kierunków i sposobów przygotowania naszych jednostek do przyszłych operacji pokojowych.

Bazując na powyższym stwierdzeniu, dokonano analiz w zakresie działania naszych kontyngentów w byłej Jugosławii oraz w Iraku w zakresie zadań i wariantów ich wykonywania.

Do wojskowych zadań misji IFOR należało:

- zapewnienie samoobrony i swobody poruszania się oddziałów IFOR w rejonie mandatowym;
- nadzorowanie określenia linii rozdzielenia w terenie i stref rozdzielenia pomiędzy stronami konfliktu;
- nadzorowanie i wymuszanie na stronach konfliktu wycofania ich wojsk i ciężkiego uzbrojenia poza strefę rozdzielenia oraz osiągnięcie uzgodnionych limitów sił i środków bojowych;
- utrzymanie kontroli przestrzeni powietrznej nad BiH oraz przemieszczania się oddziałów wojskowych w rejonach głównych szlaków komunikacyjnych;
- powołanie Wspólnych Komisji Wojskowych (Joint Military Comissions), działających jako główne przedstawicielstwa IFOR w kontaktach ze stronami Porozumienia Pokojowego.

Siłom Implementacyjnym (IFOR) powierzono także zadanie zabezpieczenia warunków dla funkcjonowania organizacji humanitarnych i realizacji pozamilitarnych aspektów Układu Pokojowego:

⁴⁶ Bi-MNC Directive for Peace Support Operations, 16 października 1998.

- zapewnić bezpieczeństwo w celu realizacji nie-wojskowych aspektów Układu Pokojowego - w tym przeprowadzenia wolnych i demokratycznych wyborów w BiH;
- wspierać Wysokiego Komisarza ds. Uchodźców ONZ (UNHCR) i inne instytucje międzynarodowe w wypełnianiu ich misji humanitarnych poprzez zapewnienie im swobody poruszania się;
- udzielać pomocy w nadzorowaniu i egzekwowaniu prawa do swobodnego poruszania się ludności cywilnej, uchodźców i przesiedleńców;
- nadzorować rozminowanie terenu w BiH.

Równocześnie z realizacją wojskowych aspektów Układu Pokojowego prowadzone były działania na rzecz przywrócenia administracji cywilnej w jednostkach terytorialnych BiH i normalizacji wzajemnych stosunków między Serbami, Muzułmanami i Chorwatami w Bośni.

Na podstawie dokumentów normujących działanie sił IFOR dokonano podziału BiH na trzy sektory działania. Każdy sektor przydzielono jednej dywizji sił międzynarodowych jako rejon odpowiedzialności. Dowódcy sektorów podlegali dowódcy operacji „Joint Endeavour” (Wspólny Wysiók) – dowódcy AFSOUTH (Alied Forces South). Całością operacji dowodził głównodowodzący sił NATO w Europie.

Jeszcze w czasie trwania rozmów w Dayton, w dniu 6 grudnia 1995 r. Ambasador Polski przy Wspólnotach Europejskich, przekazał Sojuszowi Atlantyckiemu list potwierdzający, że Polska jest zainteresowana wzięciem udziału w operacji wcielania w życie przyszłego porozumienia pokojowego w BiH⁴⁷.

5 grudnia 1995 r. Rada Ministrów RP uchwałą nr 141J95 podjęła decyzję o wysłaniu Polskiego Kontyngentu, który zostanie włączony do sił pokojowych NATO w Bośni. Kontyngent liczył łącznie 660 żołnierzy⁴⁸. Już w dniu 13

⁴⁷ A. Zieleniec, *Kronika Wydarzeń Międzynarodowych*, Sprawy Międzynarodowe nr 1/1996.

⁴⁸ *Rzeczpospolita* z dn. 6 XII 1995 r.

grudnia 1995 r. w Warszawie odbyło się spotkanie przedstawicieli państw, których wojska wchodzić miały w skład Nordycko-Polskiej brygady w operacji pokojowej IFOR w BiH. W rozmowach uczestniczyli oficerowie z Danii, Finlandii, Norwegii i Szwecji oraz polskiego resortu obrony i Sztabu Generalnego WP⁴⁹. Polska weszła w skład brygady wspólnie z państwami skandynawskimi, które posiadają blisko czterdziestoletnie doświadczenia we wspólnych misjach pokojowych.

Zgodnie z Uchwałą Rady Ministrów z dn. 5 grudnia 1995 r. w sprawie utworzenia Sił Implementacyjnych w Bośni oraz Decyzją Ministra Obrony Narodowej w sprawie formowania i działania PKW w Siłach Implementacyjnych z dn. 13 grudnia 1995 r., do udziału w misji wyznaczony został 16 batalion powietrzno desantowy ze składu 6BDSz. W lutym 1996 r., po przemieszczeniu w rejon działania batalion ten wraz z batalionami duńskim, fińskim, szwedzkim i norweskim wszedł w skład Brygady Nordycko – Polskiej.

Rys. 11. Rozmieszczenie sił POLBa w siłach IFOR

POLBa był przewidziany do wykonywania następujących zadań:

- rozdzielenia sił walczących i dyktandoowych stron konfliktu;
- nadzorowania linii demarkacyjnych (linia Eady - Gorko - Linea - IED);
- patrolowania strefy odpowiedzialności (strefa sił Republiki - ACG);
- zabezpieczenie systemów obrony i pomocy humanitarnej (zgodnie z zadaniami swoich pododdziałów).

⁴⁹ Rzeczpospolita nr 289 z dn. 14 XII 1995 r.

Rys. 11. Rozmieszczenie sił POLBn w siłach IFOR

POLBn był przewidziany do wykonywania następujących zadań:

- rozdzielenia sił militarnych dotychczasowych stron konfliktu;
- nadzorowania linii rozdzielenia (Inter Entity Border Line – IEBL);
- patrolowania strefy odpowiedzialności (Area of Responsibility – AOR);
- zabezpieczenie systemu ochrony i obrony rejonu (rejonów) rozmieszczenia swoich pododdziałów;
- nadzorowanie i utrzymanie dróg w rejonie odpowiedzialności;

- eskorty konwojów;
- utrzymywania punktów kontrolnych (PK) na głównych drogach prowadzących do strefy rozdzielenia (ZOS), a przekraczających IEBL (3 stałe i 2 czasowe PK);
- utrzymywania systemu posterunków obserwacyjnych (1 stały i czasowe w zależności od potrzeb);
- organizacji doraźnych punktów kontrolnych;
- utrzymywaniu Sił Szybkiego Reagowania w celu udzielania wsparcia własnym elementom oraz pozostałym batalionom brygady;
- kontroli zadeklarowanych miejsc składowania broni i sprzętu Stron;
- nadzorowania rozminowania prowadzonego przez Strony;
- demonstracji siły militarnej;
- ochrony lub monitorowaniu ważnych obiektów (rejonów);
- nadzorowania bezpieczeństwa i swobody poruszania się osób cywilnych (uchodźców i wysiedleńców);
- wspieranie działalności humanitarnej⁵⁰.

Siły PKW SFOR powołane zostały do działania po zakończeniu mandatu sił PKW IFOR. Rada Bezpieczeństwa ONZ w grudniu 1996r. podjęła decyzję o przedłużeniu działalności misji pokojowej w Bośni. Z dniem 20 grudnia 1996r. zakończył działanie IFOR, a przejął obowiązki SFOR (Stabilization Force for Bosnia), powołany zgodnie z rezolucją RB ONZ nr 1088 z grudnia 1996r..

Operacja IFOR doprowadziła do faktycznej kontroli uzbrojenia posiadanego przez strony walczące oraz stworzyła podstawy do budowy środków zaufania i bezpieczeństwa, skutecznie powstrzymując wrogie zamiary stron. Miało to istotne znaczenie dla procesu pokojowego, gdyż walczące armie zostały pozbawione zdolności do prowadzenia działań zbrojnych, a jednostki

⁵⁰ Praca zbiorowa, *Działalność 16 batalionu powietrzno-desantowego w Bośni i Hercegowinie w ramach sił IFOR*. Kraków 1997, s.17nn.

wojskowe wycofano do koszar. Spełniono w ten sposób podstawowy warunek zaistnienia trwałego pokoju w BiH.

SFOR jest operacją militarną zaplanowaną na ostateczne rozwiązanie konfliktu w BiH. Zasadnicze działania sił pokojowych są skierowane głównie na zapobieganie wznowieniu wrogich działań wobec siebie, wobec żołnierzy sił stabilizacyjnych oraz osób cywilnych reprezentujących inne organizacje zaangażowane w proces wdrażania cywilnej części Porozumienia z Dayton. W miarę postępów w procesie pokojowym charakter militarny misji zmieniał się na rzecz przejmowania zadań przez siły policyjne i organizacje cywilne, a w konsekwencji SFOR redukuje swój potencjał pozostawiając jedynie mobilne odwoły (taktyczne, operacyjne i strategiczny). Równoległe zredukowany zostanie poziom udzielanej pomocy cywilnym organizacjom w ich działaniach.

Rys. 12. Rozmieszczenie podległych kontyngentów w siłach SFOR

Głównym zadaniem operacji jest nie dopuszczenie do powrotu wrogich działań, stabilizowanie sytuacji w BiH oraz wspieranie umiarkowanego pokoju przez udział w odnowieniu reform i realizacji i podtrzymaniu procesu implementacji cywilnych aspektów Porozumienia.

Jednocześnie SFOR, powołana się do stworzenia odpowiednich warunków decydujących o powrocie administracji, politycznej oraz ekonomicznej odbudowy kraju. W ramach zadań umiarkowanych SFOR wykonywał między innymi:

- patrolowanie strefy rozdzielenia...
- nadzorowanie narzeczonych...

Rys.12. Rozmieszczenie polskiego kontyngentu w siłach SFOR

Głównym zadaniem operacji jest nie dopuszczenie do nawrotu wrogich działań, stabilizowanie sytuacji w BiH oraz wspieranie umacniania pokoju przez udział, w ochronie rejonu działania i podtrzymywaniu procesu implementacji cywilnych aspektów Porozumienia.

Jednocześnie SFOR, przyczynia się do stworzenia odpowiednich warunków decydujących o powodzeniu administracyjnej, politycznej oraz ekonomicznej odbudowy kraju. W ramach zadań mandatowych SFOR wykonywał między innymi:

- patrolowanie strefy rozdzielenia wojsk;
- nadzorowanie zawieszenie broni;

- prowadzenie obserwacji rozwoju sytuacji wojskowej i politycznej;
- nadzorowanie prace związane z rozminowywaniem terenu, likwidowaniem pól minowych, usuwaniem niewybuchów i niewypałów;
- zapewnianie szkolenie miejscowych saperów oraz dostarcza sprzęt specjalistyczny;
- zapewnianie swobodne poruszanie się obywatelom stron konfliktu.

Zasadnicze siły batalionu rozmieszczono w dwóch zgrupowaniach: Banja Vrucica i Žepce. Ponadto żołnierze ze składu NSG i NSE w Pecs na Węgrzech oraz pozostający w składzie dowództwa brygady w m. DOBOJ. Według stanu ze stycznia 1998 roku stan PKW ogółem wynosił 493 osoby.

Rola polskiego batalionu w strukturach brygady pozostała w SFOR bez zmiany w stosunku do roli jaką batalion odgrywał w czasie pełnienia misji IFOR, z przesunięciem ciężaru zadań na wypełnianie cywilnych aspektów Porozumienia. Między innymi zintensyfikowane zostały działania CIMIC, oraz realizacja projektów wdrażanych przez OSCE, jak również przez polski batalion w rejonie odpowiedzialności.

Zadania mandatowe batalionu zostały również zmodyfikowane i obejmują obecnie następujące przedsięwzięcia:

- Zapewnienie bezpieczeństwa żołnierzom SFOR podczas realizacji zadań;
- Kontrolowanie działalności stron konfliktu przez inspekcjonowanie zadeklarowanych miejsc rozmieszczenia wojsk oraz miejsc magazynowania sprzętu, w tym szczególnie sprzętu ciężkiego;
- Konfiskata, a następnie niszczenie broni stanowiącej nadwyżkę ponad zadeklarowany stan;
- Monitorowanie uzgodnionej i zaaprobowanej przez SFOR aktywności wojskowej stron, np. przemieszczanie wyposażenia, uzbrojenia i amunicji,

prowadzenia szkolenia, ćwiczeń, organizowania uroczystości, z wykorzystaniem broni i amunicji itp.;

- Utrzymywanie stałego kontaktu ze stronami konfliktu w ramach spotkań Połączonej Komisji Wojskowej;
- Nadzorowanie rejonu odpowiedzialności ze skupieniem szczególnej uwagi na strefie rozdzielania wojsk;
- Patrolowanie rejonu odpowiedzialności;
- Zapewnienie całkowitej swobody ruchu i przeciwdziałanie wszelkim próbom jej ograniczenia zarówno w odniesieniu do sił SFOR, jak i w stosunku do ludności cywilnej; W ramach zapewnienia swobody ruchu jednym z zadań batalionu jest utrzymanie i renowacja tzw. dróg SFOR, niezbędnych do zabezpieczenia działalności operacyjnej. Ich łączna długość w strefie POLBATu wynosi około 100 km.
- Współdziałanie z Centrum Koordynacji Współpracy Cywilno-Wojskowej (CIMIC);
- Nadzorowanie i monitorowanie oznaczania oraz rozminowywania pól minowych, przez strony konfliktu⁵¹;
- Systematyczne kontrolowanie linii rozgraniczenia oraz strefy rozdzielania wojsk.

Ponadto żołnierze SFOR są upoważnieni do zatrzymywania osób podejrzanych o popełnienie zbrodni wojennych i przekazywanie ich Międzynarodowemu Trybunałowi Wojennemu dla byłej Jugosławii. Może to nastąpić jedynie w wypadku ich rozpoznania podczas wykonywania zadań, np. w razie przekraczania punktu kontrolnego przez podejrzanego, wejścia do pomieszczeń SFOR lub próby przeszkadzania w wykonywaniu zadań.

Pierwszym zwartym Polskim pododdziałem wydzielonym do udziału w operacji w Kosowie była kompania piechoty górskiej wydzielona z 21 Brygady

⁵¹ A. Józwiak, C. Marcinkowski, *Działalność operacyjna polskiego batalionu w SFOR*. PWL nr 5/1999, s.102nn.

Strzelców Podhalańskich z Rzeszowa. Wymieniona jednostka działała w Siłach NATO w Albanii (AFOR) w ramach operacji *Allied Harbour* (Sojusznicza Przystań), której celem było udzielenie pomocy uchodźcom z Kosowa oraz ochrona magazynów i konwojów z pomocą humanitarną⁵². Zadaniem polskiej kompanii była ochrona Dowództwa Sił NATO w Albanii. 29 IV 1999 r. pociągiem do Włoch, a następnie statkiem do Tirany udało się 127 podhalańczyków wraz z 12 samochodami OT i 18 samochodami CT⁵³.

Podstawa prawną wyjazdu kompanii do operacji *Allied Harbour* było postanowienie Prezydenta RP nr 251 z dn. 14 IV 1999 r.⁵⁴. Polska kompania zakończyła działalność w operacji we wrześniu 1999 r.

Na podstawie rozkazu operacyjnego Dowódcy MNB(E) polski batalion otrzymał zadania⁵⁵:

- przejąć odpowiedzialność za realizację zadań sił KFOR w sektorze KACANIK/STRPCE;
- wprowadzić własne siły do wyznaczonego rejonu odpowiedzialności i nadzorować wypełnianie postanowień porozumienia MTA, i demilitaryzacji oraz transformacji WAK (Wyzwoleńczej Armii Kosowa) z zadaniem stworzenia warunków do normalizacji sytuacji w KOSOWIE;
- poprzez prowadzenie rozminowania, usuwanie niewybuchów i innych przeszkód zapewnić swobodę poruszania się głównymi szlakami komunikacyjnymi;
- przejąć kontrolę na przejściach granicznych w m. DENERAL JANKOVIC i m. GLOBOCICA;

Rys. 13. Zgrupowanie taktyczne dowodzone przez pułkownika w szeregach KFOR

⁵² Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, Informator multimedialny, Bellona, Warszawa 1999.

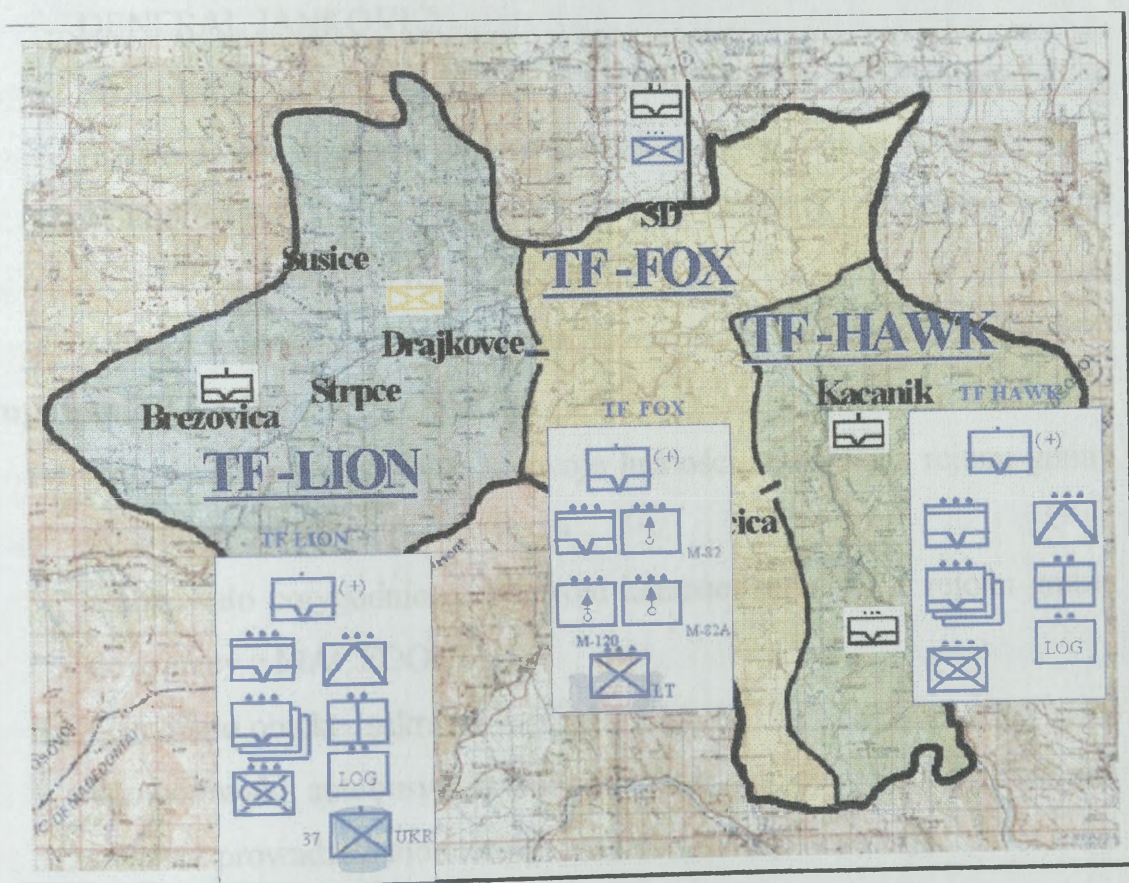
⁵³ „Wojna o Kosowo”, Życie Warszawy z dn. 29.04.1999r. Patrz też: Życie Warszawy z dn. 28.04.1999r. oraz Gazeta Wyborcza z dn. 21.04.1999r.

⁵⁴ Monitor Polski nr 13, Warszawa 15 IV 1999 r., poz. 175.

⁵⁵ T. Bąk, *Udział ...* wyd. cyt. s. 85.

- zorganizować system rozpoznania i monitorować przestrzeganie postanowień porozumień pokojowych w wyznaczonym rejonie odpowiedzialności;
- prowadzić patrole z zadaniem demonstrowania obecności militarnej wojsk KFOR w wyznaczonym rejonie odpowiedzialności;
- zapewnić bezpieczeństwo na głównych drogach w rejonie odpowiedzialności;
- być w gotowości do eskortowania konwojów humanitarnych.

Dodatkowo PJW realizowała zadania bieżące wynikające z aktualnej sytuacji jak również zadania stałe spływające z dowództwa MNB(E):

Rys. 13. Zgrupowania taktyczne utworzone na bazie 18 bdsz w siłach KFOR

Kompania dowodzenia:

- realizowała zadania związane z zabezpieczeniem funkcjonowania SD PJW oraz utrzymywała siły i środki w gotowości do realizacji

nieplanowych zadań wynikających z aktualnej sytuacji taktyczno-operacyjnej oraz rozkazów Dowódcy PJW;

- dodatkowo utrzymywała grupy sapersko-inżynieryjne w gotowości do realizacji nieplanowych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

Odwód Dowódcy:

Zgrupowanie TF HAWK:

- realizowało zadania porządkowo-ochronne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa członkom organizacji międzynarodowych pracującym w ramach misji UNMIK (United Nation Mission in Kosovo) w rejonie przejścia granicznego z MACEDONIA w m. DENERAL JANKOVIĆ;
- realizowało zadania na stałych punktach obserwacyjno-ochronnych w rejonie dwóch obiektów drogowo-kolejowych na drodze HAWK;
- monitorowało dwa obiekty Korpusu Ochrony Kosowa w m. DENERAL JANKOVIĆ i KACANIK;
- zabezpieczało drogę HAWK jako główną drogę zaopatrywania KFOR.

Zgrupowanie TF LION:

- realizowało cotygodniowe konwoje ludności serbskiej z rejonu gminy do granicy z Federacją Jugosławii;
- realizowało cotygodniowe konwoje ludności serbskiej z rejonu gminy do granicy z MACEDONIA;
- ochraniało obiekty sakralne w rejonie gminy STRPCE;
- konwojowało autobusy szkolne w czasie ich dojazdu do szkół jak również prowadziło monitoring szkół w czasie trwania zajęć.

Zgrupowanie TF FOX:

- zabezpieczało drogę FOX jako zapasową drogę zaopatrywania KFOR oraz ewakuacji członków organizacji rządowych i pozarządowych;
- realizowało zadania porządkowo-ochronne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa członkom organizacji międzynarodowych

pracującym w ramach misji UNMIK (United Nation Mission in Kosovo) w rejonie przejścia granicznego z MACEDONIĄ w m. GLOBOCICA.

Odwód Dowódcy:

- druga kompania szturmowa znajdująca się na SD, utrzymywała jeden z plutonów w systemie dyżurów bojowych w 15-minutowej gotowości do działania w strefie odpowiedzialności PJW.

Z działalności polskiego batalionu w Kosowie wynika wiele doświadczeń dla przyszłych działań tego rodzaju.

W chwili wyjazdu do rejonu misji batalion był bardzo dobrze przygotowany do prowadzenia działań typowych dla misji „pecekiping” czy „peacemaking” – wystawianie stałych i czasowych punktów kontrolnych, zabezpieczenie konwojów, prowadzenie działalności patrolowej, jednak zadania jakie otrzymał batalion nie zawsze odpowiadały tym umiejętnością. Batalion prowadził także działalność operacyjną w rejonach granicznych punktów kontrolnych, gdzie w okresie pierwszych trzech miesięcy była to działalność związana typowo z obowiązkami służb granicznych i celnych. Dodatkowo w całym okresie prowadzenia działań operacyjnych żołnierze polscy spotykali się z działaniami typowo policyjnymi (prewencyjnymi) mającymi na celu ograniczenie działalności kryminalnej (kradzieże, wymuszanie pieniędzy, porwania, podpalenia) prowadzonej przez ludność lokalną. Działalność ta mimo braku wcześniejszych doświadczeń oraz sprzętu, prowadzona była na bardzo wysokim poziomie.

W trakcie realizacji zadań mandatowych przez żołnierzy wchodzących w skład PJW skonfiskowano duże ilości broni znajdującej się nielegalnie w posiadaniu ludności albańskiej i serbskiej. Dokonano również aresztowań wielu osób podejrzanych o nielegalną działalność na terenie prowincji Kosowo.

Ogółem w trakcie realizacji zadań operacyjnych przez PJW KFOR przeprowadzono:

- 476 patroli pieszych;
- 1137 patroli na pojazdach;
- 189 konwojów (ewakuacji) medycznych;
- 176 konwojów (eskort) ludności.

Do podstawowych rodzajów prowadzonej działalności operacyjnej należało:

- patrolowanie;
- eskortowanie (konwojowanie);
- organizacja tymczasowych punktów kontrolnych;
- przeszukiwanie;
- likwidacja blokad dróg.

Każda z tych działalności prowadzona była według schematu uwzględniającego:

- przygotowanie do wykonania zadania – instruktaż (omówienie warunków bezpieczeństwa, przygotowanie i sprawdzenie wyposażenia, postawienie zadań),
- realizacja zadania (sposób jego realizacji),
- omówienie zrealizowanego zadania (wyciągnięcie wniosków, analiza pozyskanych informacji).

Dla celów poznawczych i szkoleniowych na uwagę zasługuje również zwięzły tryb postępowania jaki przyjęto zgodnie ze schematem podstawowych działań operacyjnych oraz istotne uwagi o jakich należy pamiętać podczas realizacji zadań patrolowych, konwojowania i organizacji punktów kontrolnych.

Dotychczasowe działanie polskiego kontyngentu w Iraku również dostarczają szeregu wniosków. Obszarami działania Dywizji Wielonarodowej w Iraku jest:

2. Działalność w sferze cywilno-wojskowej;

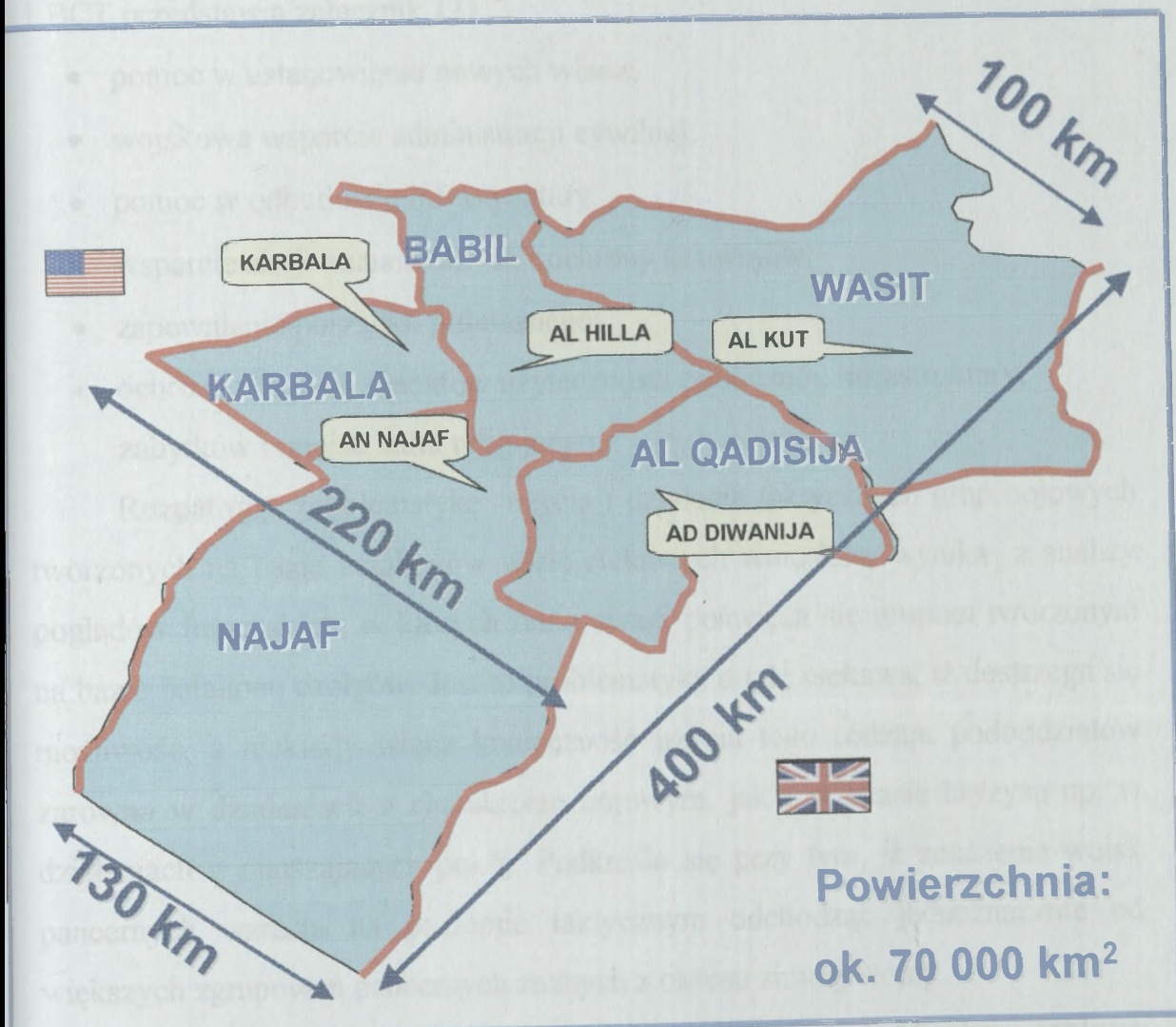
3. Współpraca z władzami lokalnymi;
4. Prowadzenie operacji ofensywnych o małej skali wymierzonych w ugrupowania terrorystyczne. Główne zadania w rejonie operacji to⁵⁶:
 1. Nadzorowanie procesu przywracania bezpieczeństwa i porządku publicznego.
 2. Ochrona instytucji rządowych Republiki Iraku.
 3. Ochrona integralności terytorium Republiki Iraku.
 4. Wspieranie władz państwowych w odbudowie infrastruktury.
 5. Ochrona miejsc kultu religijnego i dóbr kultury.
 6. Przeciwdziałanie konfliktom etnicznym i religijnym.
 7. Zapobieganie aktom terroru i wrogiej działalności w rejonie operacji.
 8. Transformacja irackiej armii i policji.

Powyższe zadania realizowane są poprzez:

1. Działania punktów kontrolnych przy wjazdach do baz (w sile plutonu).
2. Przeszukiwanie obiektów.
3. Kontrole tłumów.
4. Patrowanie piesze i na pojazdach.
5. Obserwację wyznaczonych obiektów.

Dotychczasowe wnioski i doświadczenia wskazują między innymi na to, że w dalszej działalności naszego kontyngentu trzeba wypośredkować metody stosowane przez Brytyjczyków i Amerykanów. Brytyjczycy są mniej widoczni na ulicach. Na ogół przebywają w bazach, dokładnie monitorując sytuację. Jeśli gdzieś zachodzi potrzeba interwencji, zjawiają się natychmiast, dużą siłą, działając zdecydowanie. Czasem taka metoda jest lepsza od stałego widoku żołnierzy. Ale niekiedy trwałej obecności nie da się uniknąć. Nasz jednostki stosują kombinację: punkty kontrolne, patrole, pokaz siły i niesienie pomocy, jeśli będzie potrzeba.

⁵⁶ Na podstawie wywiadu z oficerami Sztabu Generalnego.

Rys 14. Strefy podziału Iraku

Sektor polski w Iraku por. załącznik 10) obejmuje pięć prowincji: Babilon, Karbala, An Najaf, Al Quadisiyah i Wasit. Rejon odpowiedzialności 1 BCT natomiast to prowincje: Babilon i Karbala (rys. 14), gdzie stacjonują:

- Sztab Dywizji Międzynarodowej (MND CS);
- Sztab 1 BCT;
- 12 Batalion Zmechanizowany;
- 10 Batalion Zmechanizowany;

- bułgarski Batalion Zmechanizowany.

Do zasadniczych zadań stojących przed 1 BCT należy (rejon odpowiedzialności 1 BCT przedstawia załącznik 11):

- pomoc w ustanowieniu nowych władz;
- wojskowe wsparcie administracji cywilnej;
- pomoc w odbudowie infrastruktury;
- wsparcie akcji humanitarnych i ochrony konwojów;
- zapewnienie porządku publicznego;
- ochrona ważnych obiektów użyteczności publicznej, infrastruktury, zabytków i miejsc kultu religijnego.

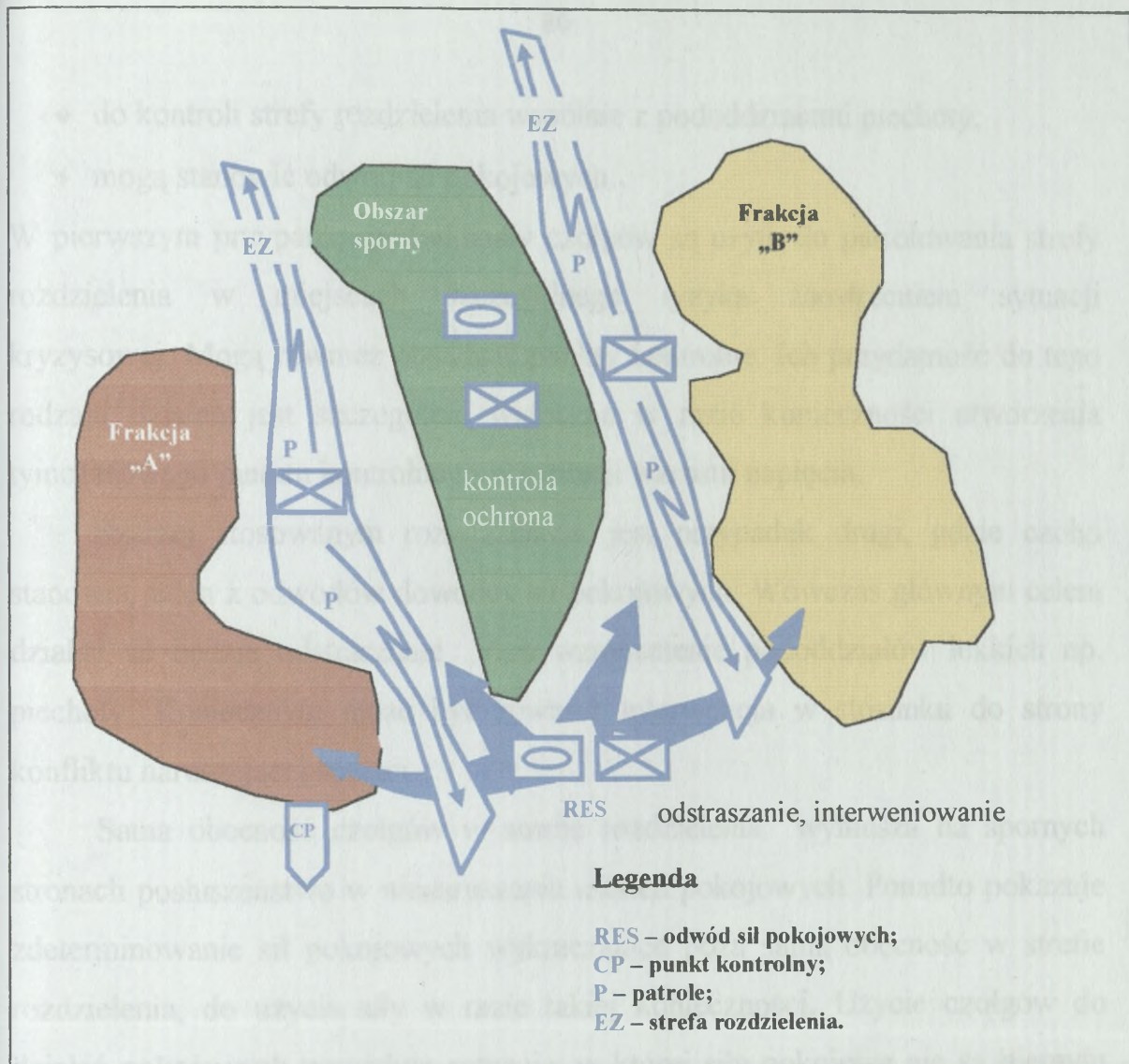
Rozpatrując problematykę użycia i działania taktycznych grup bojowych tworzonych na bazie batalionów wiele ciekawych wniosków wynika z analizy poglądów francuskich, w których dużo uwagi poświęca się grupom tworzonym na bazie batalionu czołgów. Jest to problematyka o tyle ciekawa, iż dostrzega się możliwość, a niekiedy wręcz konieczność użycia tego rodzaju pododdziałów zarówno w działaniach o charakterze bojowym, jak i w czasie kryzysu np. w działaniach wymuszających pokój. Podkreśla się przy tym, iż znaczenie wojsk pancernych wzrasta na poziomie taktycznym odchodząc jednoznacznie od większych zgrupowań pancernych znanych z okresu zimnej wojny.

Taktyczna grupa bojowa tworzona na bazie pododdziałów czołgów poprzez kombinację szybkości działań, dużej siły ognia i silnego opancerzenia staje się doskonałym narzędziem do walki, szybkiego manewru oraz odstraszania w sytuacji kryzysowej⁵⁷

Zaprezentowany przykład użycia taktycznych grup bojowych o różnym składzie dotyczy działania w czasie kryzysu, a dokładniej podczas wymuszania pokoju pomiędzy dwoma spornymi stronami „A” i „B” (rys. 16).⁵⁸

⁵⁷ *La Doctrine actuelle des forces terrestres* (The land forces current doctrine) 2/2 w: *Objectif Doctrine* No 40, wyd. Commandement de la Doctrine et de L'Enseignement Militaire Supérieur de L'Armée de Terre, Paris 2003 r.

⁵⁸ *La Doctrine actuelle des forces terrestres* (The land forces current doctrine) 2/2 w: *Objectif Doctrine* No 39, wyd. Commandement de la Doctrine et de L'Enseignement Militaire Supérieur de L'Armée de Terre, Paris 2003 r.

Rys. 16. Wariant użycia taktycznych grup bojowych w operacji wymuszania pokoju

źródło: opracowanie własne na podstawie: *Objectif Doctrine nr 40*.

Użycie taktycznych grup bojowych tworzonych na bazie bcz w tego rodzaju działaniach uzasadnia fakt, iż w czasie działań innych niż wojna istnieje możliwość nagłego, punktowego zaostrzenia sytuacji w spornym rejonie, co może spowodować konieczność użycia siły przez jednostki rozjemcze.

W zaprezentowanym przykładzie (rys. 16) działania w strefie rozdzielniczej prowadzą zarówno zgrupowania tworzony na bazie batalionu piechoty, jak i na bazie pododdziału czołgów.

Te drugie mogą być użyte w dwojaki sposób:

- ◆ do kontroli strefy rozdzielenia wspólnie z pododdziałami piechoty;
- ◆ mogą stanowić odwód sił pokojowych.

W pierwszym przypadku pododdziały czołgów są użyte do patrolowania strefy rozdzielenia w miejscach szczególnego ryzyka zaostreniem sytuacji kryzysowej. Mogą również obsadzać punkty kontrolne. Ich przydatność do tego rodzaju działań jest szczególnie widoczna w razie konieczności utworzenia tymczasowego punktu kontrolnego w sytuacji wzrostu napięcia.

Szerzej stosowanym rozwiązaniem jest przypadek drugi, gdzie czołgi stanowią jeden z odwodów dowódcy sił pokojowych. Wówczas głównym celem działań sił będzie odstraszenie i/lub wzmocnienie pododdziałów lekkich np. piechoty. Koniecznym może być również interwencja w stosunku do strony konfliktu naruszającej rozejm.

Sama obecność czołgów w strefie rozdzielenia wymusza na spornych stronach posłuszeństwo w nienaruszaniu ustaleń pokojowych. Ponadto pokazuje zdeterminowanie sił pokojowych wykraczające poza samą obecność w strefie rozdzielenia, do użycia siły w razie takiej konieczności. Użycie czołgów do działań pokojowych powoduje sytuację, w której siły pokojowe nie są biernym celem ewentualnych ataków ze strony zwaśnionych stron gdyż posiadają siłę ognia wystarczającą do natychmiastowej reakcji, jeśli zajdzie ku temu konieczność.

Analiza dokumentów dotyczących działań w operacjach wymuszania pokoju określa, iż podstawowymi założeniami regulującymi ramy, a w tym i warianty działania sił są, Status Porozumienia (ang. Status of Forces Agreement – SOFA) oraz Zasady Użycia Siły (ang. Rules of Engagement – ROE). SOFA określa legalną pozycję sił Sojuszu na obszarze państwa gospodarza oraz wzajemne relacje z władzami i lokalną ludnością. ROE upoważniają lub ograniczają w pewnym zakresie użycie siły podczas wykonywania zadań mandatowych. Definiują w sposób precyzyjny:

okoliczności, warunki, zakres i sposób reakcji w wypadku zaistnienia różnych, nieraz trudnych do przewidzenia sytuacji.

Jeśli założyć, że do rozdzielenia spornych stron dochodzić będzie najczęściej w sytuacji nieprzestrzegania przez nie ustaleń pokojowych, to zasadniczym sposobem rozmieszczenia zgrupowań będzie rozmieszczenie wzdłuż linii przerwania ognia (ang. Cease-Fire-Line CFL), po jednej lub obu jej stronach. Wybór wariantu rozmieszczenia będzie uzależniony od wielu czynników, w tym zwłaszcza od:

- ◆ warunków terenowych, a głównie ilości dróg manewru;
- ◆ aspektów kulturowych (różnice wyznaniowe, etniczne społeczeństw);
- ◆ nastawienia ludności do sił NATO;
- ◆ możliwości współpracy z władzami lokalnymi;
- ◆ dyslokacji wojsk stron konfliktu.

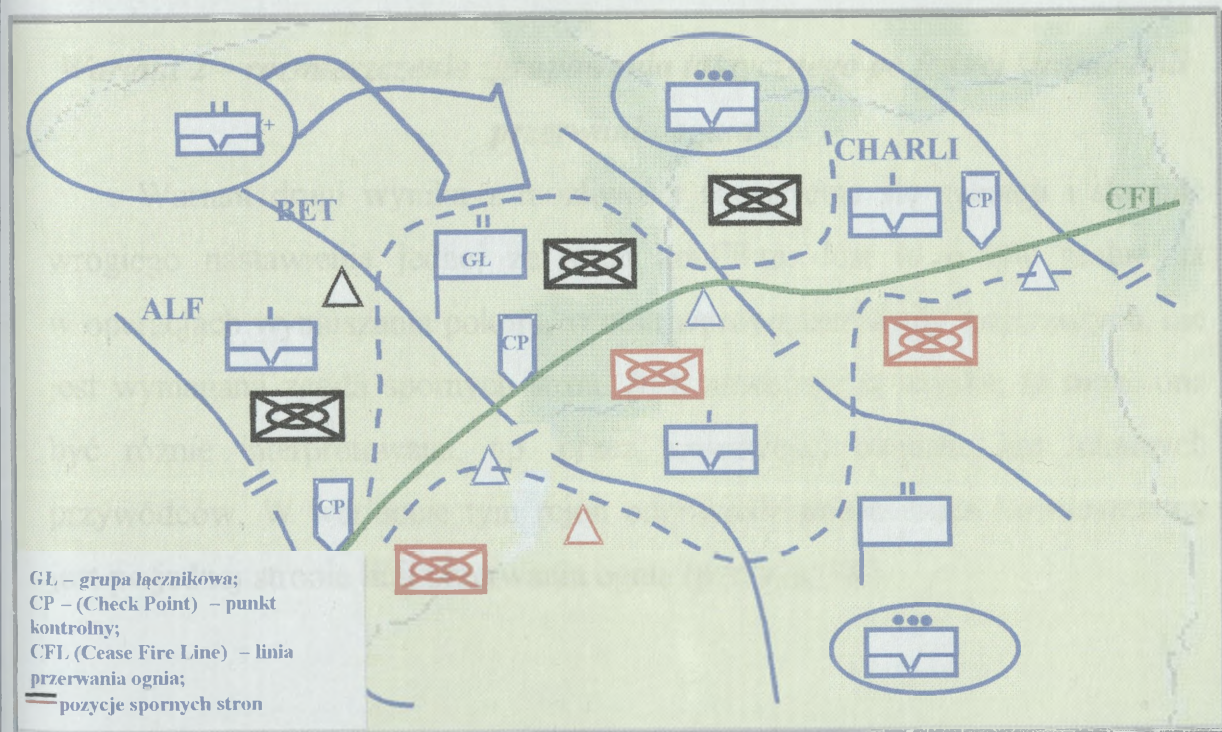
Wariant 1 – rozmieszczenie zgrupowania taktycznego po obu stronach linii przerwania ognia

W powyższym wariantcie, rejon odpowiedzialności zgrupowania podzielony został na trzy rejony kompanijne, rozmieszczone po obu stronach linii przerwania ognia, w celu zaakcentowania bezstronności sił rozjemczych (por. rys. 17.).

Pomimo, iż pomiędzy rejonami odpowiedzialności jest kontakt wzrokowy, to istnieje uzasadniona konieczność ich usamodzielnienia, tj. zorganizowania trzech samodzielnych kompanijnych zgrupowań taktycznych.

Stąd też, w założonym wariantcie do wykonania postawionego zadania, ze składu batalionu wydzielono: zgrupowanie ALPHA w sile 1 ksz bez plsz, zgrupowanie BETA w sile 2 ksz i zgrupowanie CHARLIE w sile 3 ksz bez plsz. Ponadto batalion wydzielił dwa mobilne odwody, każdy w sile plsz rozmieszczone po obu stronach linii przerwania ognia. Takie usytuowanie odwodów umożliwi w miarę szybką reakcję w wypadku nasilania się ewentualnych incydentów po różnych stronach linii rozdzielania.

Przy działaniu batalionu, jak w wariantcie pierwszym, koniecznym jest wydzielenie ze składu dowództwa batalionu, grupy łącznikowej i rozmieszczenie jej po przeciwnej stronie linii rozdzielenia w stosunku do stanowiska dowodzenia batalionu. Powinno to ułatwić nawiązywanie współpracy z obiema spornymi stronami oraz podkreślić bezstronność sił rozjemczych.

Rys. 17. Rozmieszczenie bdsz po obu stronach linii przerwania ognia (wariant)

wymuszanie przestrzegania rozejmu możliwe jej poprzez patrolowanie rejonu odpowiedzialności (ang. Area of Responsibility – AOR)⁵⁹, organizację punktów kontrolnych (ang. Check Point – CP), stworzenie systemu posterunków obserwacyjnych (stałych i czasowych) oraz nadzorowanie rozminowywania przez strony, inspekcje, konwojowanie, eskortowanie, blokady drogowe, ochronę i obronę rejonów rozmieszczenia wojsk NATO.

⁵⁹ 16 bdsz w Bośni miał między innymi zadanie patrolowania AOR sięgającego około 1400 km².

Wyniki badań⁶⁰ wskazują, że punkty kontrolne i posterunki obserwacyjne powinny być tak zorganizowane i usytuowane, aby pokazywały obecność wojsk NATO wszystkim stronom konfliktu. Ponadto mają one zapobiegać przemytowi broni, kontrolować ruch pojazdów i ludzi w rejonie odpowiedzialności. Powyższe zabiegi powinny zapewnić właściwe nadzorowanie rejonu odpowiedzialności batalionu, w tym zwłaszcza uniemożliwienie poruszania się osób uzbrojonych.

Wariant 2 – rozmieszczenie zgrupowania taktycznego po jednej stronie linii przerwania ognia

Wariant drugi wynika z możliwości zaostrzenia się sytuacji i skrajnie wrogiego nastawienia jednej ze stron konfliktu. Jest to o tyle realne, iż w operacjach wymuszania pokoju, w celu wprowadzenia siły rozjemczych, nie jest wymagana zgoda spornych stron. Jeśli nawet się ją uzyska, to może ona być różnie interpretowana, np. przez mniejszości etniczne lub lokalnych przywódców. W wariantcie tym rejon odpowiedzialności bdsz rozmieszczony jest po jednej stronie linii przerwania ognia (por. rys. 18.).

⁶⁰Na podstawie wywiadów z uczestnikami kursu: „United Nations Junior Officer Course (UNJOC), przeprowadzonego w dniach 12-23.04 w Ośrodku Szkolenia Oficerów dla potrzeb misji pokojowych w Sztokholmie.

kontrolne i ustalając trasy patrołowania. Z jednej strony nie powinny one prowokować, z drugiej zaś umożliwiać szybką reakcję przy realnym do określenia kierunku zagrożenia.

Zasadniczą zaletą rozmieszczenia zgrupowania taktycznego po obu stronach linii przerwania ognia jest jasno wyrażona zasada bezstronności sił rozjemczych. Ponadto, z formalnego punktu widzenia takie właśnie rozmieszczenie, stwarza dobre warunki do zorganizowania współpracy w relacjach zgrupowanie i obie sporne strony. Ponadto istnieje możliwość uzyskiwania wiarygodniejszych informacji o poczynaniach zwaśnionych stron, gdyż posterunki i patrole będą rozlokowane po obu stronach linii przerwania ognia.

Główną wadą takiego rozwiązania jest utrudnione dowodzenie podległymi zgrupowaniami, gdyż ich stanowiska dowodzenia są rozmieszczone po różnych stronach linii przerwania ognia. Istnieje ponadto konieczność jednoczesnego utrzymywania w zasadzie dwóch stanowisk dowodzenia batalionu (zasadniczego i grupy łącznikowej). Potrzeba w tym celu wydzielić dodatkową ilość środków dowodzenia, np. środków łączności.

Rozmieszczenie zgrupowania po obu stronach linii przerwania ognia powoduje dodatkowe problemy w zakresie zabezpieczenia logistycznego zgrupowań. Zwiększa liczbę transportów z zaopatrzeniem, a co jest z tym związane, zwiększa ilość sił zaangażowanych do ich ochrony.

Z punktu widzenia organizacji działań, wariant drugi jest łatwiejszy do realizacji od wariantu pierwszego, gdyż wymaga zaangażowania mniejszych sił i środków w jednym czasie.

W wariacie drugim, zgrupowanie współpracuje w zasadzie tylko z jedną ze spornych stron, upraszcza to znacznie dowodzenie podległymi zgrupowaniami, łączność oraz ich zaopatrywanie. Trudniejsze może być natomiast osiągnięcie efektu końcowego jego działań czyli przywrócenie przestrzegania ustaleń pokojowych. Wynika to z mniej czytelnego wyrażenia

podstawowej zasady działania sił pokojowych, jakim jest bezstronność, gdyż może być postrzegane jako faworyzowanie jednej ze stron konfliktu.

3.2.3. *Działania antyterrorystyczne*

Jedną z możliwych konsekwencji naszego przystąpienia do struktur międzynarodowych jest swoboda przemieszczania się obywateli różnych narodowości na terytorium kraju. Już teraz, Polska staje się siedzibą instytucji i przedstawicielstw międzynarodowych, a te z kolei mogą stać się obiektami zamachów terrorystycznych⁶¹. Narażone na tego typu działania mogą być również nasze placówki dyplomatyczne i nasi obywatele przebywający za granicą. Wprawdzie przewidzianymi do działań zapobiegających takim zagrożeniom są specjalnie wyszkolone i wyposażone jednostki policyjne poszczególnych państw, to jednak postępujące nasilanie się takich zjawisk może doprowadzić do konieczności wzmocnienia działań tych sił poprzez użycie jednostek reagowania w akcjach ratunkowych (ewakuacji polskich obywateli), czy też ochronno – obronnych (np. przeciwko atakom na polskie placówki dyplomatyczne).

W relacjach międzynarodowych terroryzm⁶² jawi się jako wysoce atrakcyjny, z punktu widzenia organizatorów takich działań, sposobów osiągania celów sprzecznych z żywotnymi interesami innych państw.

Terroryzm staje się instrumentem konfrontacji międzynarodowej, jest skuteczną "bronią" słabszego wobec silniejszego.

Oceniając rozwój zagrożeń militarnych wskazano na coraz to częstsze przypadki występowania zagrożeń wynikających z możliwości wykonania

⁶¹ Szczególnie widoczne tego konsekwencje odnotowuje się aktualnie w Niemczech i Francji.

⁶² Warty przytoczenia jest definicja terroryzmu opracowana przez Departament Obrony Stanów Zjednoczonych. Wedle niej terroryzm to: bezprawne użycie - groźba użycia - siły czy przemocy wobec osoby lub mieniu, aby zastraszyć rząd czy społeczeństwo, często dla osiągnięcia celów politycznych, religijnych lub ideologicznych.

ataków terrorystycznych na obiekty położone zarówno na terenie kraju, jak poza nim.

Szczególnie narażone mogą być nasze jednostki wojskowe biorących udział w działaniach poza granicami kraju (por. załączniki 12). Działania związane z walką i przeciwdziałaniem terroryzmowi wykonywane są z zasady przez policję, służby specjalne oraz różne agendy rządowe. Celem tych działań jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania organów administracji państwowej i porządku publicznego w danym rejonie⁶³.

Jednak w wypadku nagłego nasilenia się takich zagrożeń, tym bardziej jeśli są one skierowane na obiekty wojskowe, koniecznym może być wzięcie pod uwagę użycia sił wojskowych do wsparcia działań sił specjalnych. Zakładając, że organizacje terrorystyczne mogą mieć swoje siedziby w innym państwie, to konieczna jest ścisła współpraca sił z wielu państw, w celu uzyskania wymaganej ilości informacji, zwłaszcza w zakresie: miejsca pobytu terrorystów, ochrony, miejsc spotkań, zwyczajów, trybu życia. Dotyczy to zwłaszcza tzw. operacji ratunkowych, tj. sytuacji gdy nasi obywatele staliby się zakładnikami terrorystów.

Użycie jednostek wojskowych do wykonania takiego zadania zależeć będzie od stadium, w jakim znajduje się przygotowywany atak terrorystyczny.

Można bowiem rozróżnić jego trzy fazy⁶⁴:

- ◆ planowanie zamachu przez terrorystów – jest to faza najtrudniejsza do wykrycia przez siły zapobiegawcze;
- ◆ zbieranie informacji o obiekcie ataku – jest to najbardziej dogodna faza do podjęcia działań zapobiegawczych, można bowiem łatwo wychwycić osoby zainteresowane danym miejscem, np. zachowujące się nietypowo;

⁶³ Por. I. Płonka, *Przygraniczny konflikt zbrojny w warunkach Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa, 1993, s. 91.

⁶⁴ K. Jałoszyński, *Działania militarne Izraela w walce z terroryzmem*; w: *Zeszyty Naukowe AON* nr 2(35) z 1999, s. 204.

◆ wykonanie zamachu – w fazie tej można zatrzymać sprawców podczas ataku lub przeprowadzić akcję odwetową.

Najbardziej korzystną sytuacją byłoby wykonanie uderzenia na terrorystów w momencie planowania przez nich ataku. Jednostki wojskowe, w ramach wsparcia działań grup specjalnych MSWiA, może być użyty do rozbijania oddziałów terrorystycznych lub niszczenia infrastruktury grup terrorystycznych. W czasie uderzenia jednostek antyterrorystycznych na konkretny obiekt, np. w celu uwolnienia zakładników, siły wojskowe mogą jednocześnie uderzyć na siedziby oraz obozy szkolenia danej frakcji terrorystycznej, lub też na ich budynki, magazyny broni, itp.

Wprawdzie w naszych wojskach są siły i środki do obrony przed terroryzmem lecz posiadają one póki co skromne i w zasadzie niewystarczające możliwości. Zalicza się do nich:⁶⁵:

- JW GROM; kompania. antyterrorystyczna z 1 psp; siły specjalne marynarki wojennej FORMOZA; siły Systemu OP do realizacji zadań w ramach „air policing”; pododdziały OT i patrole ŻW;
- Zespół Reagowania i Zespoły Rozpoznania Biologicznego; wydzielone środki transportu powietrznego.

Wyspecjalizowana jednostka, przeznaczona m.in. do działań antyterrorystycznych, powstała w roku 1990 jako Grupa Reagowania Operacyjno-Mobilnego (GROM) lub inaczej JW 2305. Początkowo wspierany przez brytyjską SAS i amerykańską Delta Force, GROM szybko dorównał im poziomem wyszkolenia, stając się jedną z najlepszych jednostek specjalnych na świecie. Żołnierze GROM wypełnili swe zadania w ramach międzynarodowej operacji „Przywrócić demokrację” na Haiti w roku 1994, chroniąc wysokich funkcjonariuszy międzynarodowych; pełnili też wyznaczone misje w krajach

⁶⁵ Na podstawie informacji na temat: *Miejsce, rola i zadania sił zbrojnych RP w systemie reagowania kryzysowego*, Dowództwo Wojsk Lądowych, Zarząd operacji lądowych (G-3), przeprowadzonej w dniu 16.03.2004 r. w Wydziale Wojsk Lądowych AON.

byłej Jugosławii, m.in. przeprowadzili tam trudną operację zatrzymania jednego ze zbrodniarzy wojennych - Serba Slavko Dukmanovicia (w czerwcu 1997 roku). W Polsce wyspecjalizowaną jednostkę antyterrorystyczną posiada także Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW); ma ona za zadanie zapobiegać i przeciwdziałać terroryzmowi. Podobne oddziały utrzymuje również policja.

Kompania antyterrorystyczna w 1 psp jest na chwilę obecną skadrowana i trudno mówić o możliwości jej użycia w razie zagrożenia. Pozostaje więc jedynie jednostka specjalna marynarki wojennej.

Na dzień dzisiejszy w naszych wojskach lądowych służy wielu żołnierzy zawodowych i nadterminowych, którzy posiadają doświadczenie w służbie poza granicami kraju, wypełniając zadania w ramach misji pokojowych a także jako obserwatorzy. Brali udział w działaniach typu eskortowanie konwojów, działań polegających na przeszukiwaniu miejsc składowania broni i amunicji, dokonywali zatrzymań osób podejrzanych o popełnienie zbrodni wojennych, dokonywali rozbijania grup paramilitarnych, kontrolowali osoby i pojazdy na punktach kontrolnych oraz szereg innych zadań związanych ze specyfiką operacji pokojowych. We wszystkich wymienionych działaniach żołnierze mogli się spotkać z zagrożeniem ataku terrorystycznego. Ostatnie doświadczenia z Iraku pokazują jak ważną kwestią jest prawidłowe pełnienie służby ochronno obronnej, kiedy to podczas jednego z ostatnich zamachów bombowych na polską bazę wojskową w al Hilli (luty 2004) mongolski wartownik zastrzelił kierowcę ciężarówki wypełnionej materiałem wybuchowym, tym samym uniemożliwił detonację ładunku na terenie bazy.

Są więc żołnierze posiadający pewne doświadczenie w tego rodzaju działaniach, koniecznym jest jednak rozwiązanie systemowe polegające na utworzeniu w wojskach lądowych zwartej jednostki wojskowej przeznaczonej do walki z terrorystami zarówno na terenie kraju jak i poza nim.

Wnioski

1. Interes narodowy wymaga, abyśmy posiadali siły zdolne do natychmiastowej reakcji militarnej zarówno na terenie kraju, jak i poza nim.
2. Powinny one składać się z komponentów: lądowego, powietrznego i morskigo, działających pod jednym dowództwem.
3. Szerokie spektrum zadań stojących przed zgrupowaniami działającymi poza granicami kraju powoduje uzasadnioną konieczność przygotowania już w okresie pokoju wielowariantowych działań jako reakcji na zmieniające się sytuacje.
4. Zaprezentowane przykłady tworzenia i użycia taktycznych grup bojowych wskazują na ich przydatność zarówno w działaniach bojowych, jak i w czasie kryzysu. Istotą ich tworzenia jest dobór sił do konkretnego tj. jasno sprecyzowanego zadania.
5. Istnieje uzasadniona konieczność włączenia w struktury sztabu oficerów którzy odpowiedzialiby za przygotowanie odpowiednich danych transportowych niezbędnych do planowania przemieszczenia oraz za sporządzenie dokumentów przewozowych i opracowanie bazy danych o sprzęcie będącym w wyposażeniu jednostki według standardu ADAMS (*Allied Deployment And Movement System*) – sojuszniczy system przemieszczania i ruchu wojsk).
6. Z taktycznego punktu widzenia, skuteczniejszym sposobem rozdzielenia spornych stron jest wariant, w którym siły stabilizacyjne są rozmieszczone po obu stronach linii przerwania ognia, gdyż w przeciwnym razie mogą one być postrzegany jako strona w konflikcie.
7. Wzmocnienie działań sił pokojowych, jako odpowiedź na zaostrzenie się sytuacji w rejonie mandatowym, może powodować konieczność prowadzenia działań o charakterze bojowym. Stad też wymagane jest

zapewnienie im wsparcia ogniowego siłami lotnictwa taktycznego

4. PRACOWNICY I ŚMIGŁOWCÓW BOJOWYCH. WSKAZANIA DO DZIAŁAŃ

REAGOWANIA KRYZYSOWEGO POZA GRANICAMI KRAJU

Przedstawione w rozdziałach powyżej zagrożenia kryzysowe mogą występować poza granicami kraju, a także kwestie strukturalne i warunki działań w sytuacjach kryzysowych, wraz z problematyką przemian, stanowią udokumentowaną płaszczyznę identyfikacyjną się podążającą wyżej do nakreślenia przewidywanych prognozowanych w interesującym nas obszarze problemowym. W porównaniu z treściami poprzedniej pracy wykuwanej w ramach tematu niniejszego, kwestie przedstawione w niniejszej pracy są niewątpliwie bardziej złożone i obejmują dość szerokie spektrum zagadnień. Wynika to z objęcia zakresem badań sytuacji kryzysowych rodzących się poza granicami kraju w różnych obszarach i odległościach. Wynika to również z uwzględnienia wielu wariantów sposobów wystąpienia kryzysów i stosownie do tego generowania wniosków działań w różnych układach strukturalnym, organizacyjnym i kadrowym. Najbardziej ważne są zatem kwestie przetrwania i grupowania do obszaru wykonywanych zadań oraz relacje w kontaktach z administracją i ludnością kraju, w którym wystąpiła sytuacja kryzysowa.

Możliwe kierunki rozwoju działań reagowania kryzysowego poza granicami kraju zależą więc od wielu czynników. Na podstawie obecnego stanu wiedzy dotyczącej przedmiotu badań, a także zdobytych doświadczeń i uzasadnionych przewidywań, do tych czynników należy zaliczyć następujące:

- ocenę rodzących się zagrożeń kryzysowych w bliższej i dalszej perspektywie;
- funkcjonowanie w sojuszach i społeczności międzynarodowej;
- stan potencjału militarnego wojsk lądowych w kierunku do tworzenia grupowań taktycznych, operacyjnych i udziału w strukturach koalicyjnych.

4. PROGNOSTYCZNE KIERUNKI ROZWOJU DZIAŁAŃ

REAGOWANIA KRYZYSOWEGO POZA GRANICAMI KRAJU

Przedstawione w treściach pracy zagrożenia kryzysowe mogące występować poza granicami kraju, a także kwestie strukturalne i warianty działań w sytuacjach kryzysowych, wraz z problematyką przemieszczeń, stanowią udokumentowaną płaszczyznę identyfikacyjną są podstawą wyjściową do nakreślenia przewidywań prognostycznych w interesującym nas obszarze problemowym. W porównaniu z treściami poprzedniej pracy wykonanej w ramach tematu nadrzędnego, kwestie przedstawione w niniejszej pracy są niewątpliwie bardziej złożone i obejmują relatywnie szersze spektrum zagadnień. Wynika to z objęcia zakresem badań sytuacji kryzysowych rodzących się poza granicami kraju w różnych obszarach i odległościach. Wymaga to rozważenia wielu wariantów mogących wystąpić kryzysów i stosownie do tego generować warianty działań w różnym układzie strukturalnym, organizacyjnym i koalicyjnym. Niezwykle ważne stają się zatem kwestie przerwania zgrupowań do obszaru wykonywanych zadań oraz relacje w kontaktach z administracją i ludnością kraju, w którym wystąpiła sytuacja kryzysowa.

Możliwe kierunki rozwoju działań reagowania kryzysowego poza granicami kraju zależą od wielu czynników. Na podstawie obecnego stanu wiedzy dotyczącej przedmiotu badań, a także zebranych doświadczeń i uzasadnionych przewidywań, do tych czynników zaliczyć możemy:

- ocenę rodzących się zagrożeń kryzysowych w bliższej i dalszej perspektywie;
- funkcjonowanie w sojuszach i społeczności międzynarodowej;
- stan potencjału militarnego wojsk lądowych wydzielanego do tworzenia zgrupowań taktycznych, operacyjnych i udziału w strukturach koalicyjnych;

- zmienność uwarunkowań w obszarach realizacji zamierzeń reagowania kryzysowego;
- wizje związane z reagowaniem kryzysowym poza granicami kraju, trudne do uzasadnionego nakreślenia.

Przy takim nakreśleniu czynników wywierających istotny wpływ na przyszły kształt reagowania kryzysowego poza granicami kraju, zacznijmy od prognozy możliwych zagrożeń wywołujących sytuacje kryzysowe. Otóż, wymieniane obecnie na pierwszym miejscu **szerokie spektrum działań terrorystycznych może ulegać zmniejszeniu**. Mimo napotykaných trudności w walce z terroryzmem, jej skutki w dalszej perspektywie czasowej mogą być znaczące. Przemawia za tym szerokie zaangażowanie społeczności międzynarodowej w zwalczanie struktur i wszelkich przejawów terroryzmu. Samo zjawisko uznawane jest w demokratycznych krajach świata jako jednoznacznie negatywne, wymagające skutecznego zwalczania z pełną determinacją. Można zatem oczekiwać stopniowego zawężania skali i zakresu działań o charakterze terrorystycznym. Znaczne postępy w tej walce osiągnięto przez likwidację ośrodków szkoleniowych i baz będących sztabami planistycznymi i koordynacyjnymi tych działań. Przykładem jest tu Afganistan, który stanowił wiodącą rolę w światowym terroryźmie. Pozostające nadal ośrodki terrorystyczne w wielu krajach nie mogą już działać swobodnie i bezkarnie. Stanowią one dla państw udzielającym im wsparcia duże niebezpieczeństwo i przyczyniają się do izolacji w stosunkach międzynarodowych. Dlatego też państwa podejrzewane o związki z organizacjami terrorystycznymi starają się obecnie pokazać, iż zwalczają to niebezpieczne zjawisko. Przykładem takiego działania może być: Pakistan, Arabia Saudyjska, Indonezja, Libia. Oczekuje się jednoznacznej postawy Syrii, czy też Iranu. Korea Północna jest tu ewenementem pozostałości totalitaryzmu komunistycznego. Nie ma ona jednak struktur oddziaływania zewnętrznego, posiadaną broń jądrową można neutralizować w sytuacji rosnącego zagrożenia.

Ograniczanie działań terrorystycznych zależy w dużej mierze od **zmniejszenia różnic ekonomicznych między regionami i państwami**. Eliminowane są wówczas przyczyny niezadowolenia stanowiące w większości powody podejmowania działań o charakterze terrorystycznym. Waga problemu jest dostrzeżona, jednak nie zauważamy symptomów świadczących o uzyskiwaniu oczekiwanych rezultatów polaryzujących społeczno-ekonomiczne poziomy życia w różnych obszarach świata. Może w dalszej przyszłości zastosowane zostaną bardziej skuteczne instrumenty do rozwiązania tego problemu.

Znaczącą przeszkodą w walce z terroryzmem jest **fundamentalizm religijny** i związana z tym pogarda dla życia doczesnego w krajach muzułmańskich. Częściowa neutralizacja tego zjawiska może następować w wydłużonym przedziale czasowym, równoległe ze zmianami demokratycznymi i oddziaływaniem informacyjnym na postępowe ugrupowania społeczne.

Do zagrożeń kryzysowych wykazujących wzrostu zliczyć możemy **zjawiska destabilizacji społeczno-politycznej i ekonomiczno-finansowej**, zwłaszcza w krajach rozwijających się i obierających ryzykowne drogi dynamiki rozwoju. Mogą następować wówczas niekorzystne relacje między państwami, wywołujące niepokoje, a nawet rozruchy grup społecznych dotkniętych groźbą destabilizacji.

Istotnym zagrożeniem kryzysowym w przyszłości może być **awaryjność systemów informacyjnych** sterujących funkcjonowaniem administracji państwowych, systemami infrastruktury, gospodarki i bezpieczeństwa. Szeroko rozbudowane sprzężenia i zależności informacyjne, oplatające państwa, regiony i kontynenty mogą być zagrożone celowym działaniem dywersyjnym, lub ulegać oddziaływaniu losowym negatywnym zjawiskom.

Źródłem kryzysów mogą być **zagrożenia ekologiczne** w połączeniu ze zmianami klimatycznymi. Agresywna ingerencja człowieka w naturalną przyrodę może wywoływać nieprzewidziane (niekiedy świadome), negatywne

skutki. Przyczyną katastrof ekologicznych mogą być dążenia do dużych i szybkich zysków kosztem degradacji środowiska. Narażone są na to zwłaszcza kraje mniej zamożne, zezwalające na inwestycje kapitału zagranicznego w produkcję przemysłową wymagającą emisji substancji szkodliwych.

Należy się także liczyć z ewentualnością powstawania **zagrożeń kryzysowych trudnych obecnie do przewidzenia**. Zaistnieć bowiem mogą zjawiska nowe, dotychczas nie spotykane, tak w obszarze polityczno-militarnym, jak i globalnym. Zmienia się też zakres i siła pojawiających się kataklizmów i związanych z nimi klęsk żywiołowych.

Wyżej nakreślone zagrożenia kryzysowe, w przypadku ich zaistnienia, będą wymagały stosownego reagowania celem ich neutralizacji. Dotyczą one szerokiego spektrum sytuacyjnego, bez możliwości wyraźnego rozdzielenia na zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne. Nas w niniejszej pracy szczególnie interesują zagrożenia wymagające działań wojsk lądowych poza granicami kraju. Tak też można je postrzegać, bowiem ich prognostyczny opis ma charakter ogólny, może więc być dowiązany do rodzących się sytuacji kryzysowych poza granicami kraju.

W poczynionych zapowiedziach problemowych wskazano także na potrzebę rozważenia wizji **funkcjonowania w sojuszach i społeczności międzynarodowej**. Jest to niewątpliwie kwestia kluczowa, bowiem zamierzenia reagowania kryzysowego poza granicami kraju realizowane są w zasadzie przez siły sojusznicze lub zgrupowania międzynarodowe nie będące powiązane sojuszami.

Jesteśmy obecnie pełnoprawnym członkiem NATO wraz ze zobowiązaniami stąd wynikającymi. Powinniśmy zatem brać udział w likwidowaniu zagrożeń kryzysowych poza granicami kraju, zgodnie z decyzjami organów kierowniczych Sojuszu. W prognostycznych ocenach jego funkcjonowania nie ma uzasadnionych podstaw do przewidywania zasadniczych zmian. Wprawdzie pojawiają się sytuacje sygnalizujące o braku pełnej

spoistości w tym pakcie polityczno-militarnym, to jednak nie dotyczyły one kwestii zasadniczych decydujących obecnie o jego trwałości. Mogą one w przyszłości mieć tendencje rozwojowe, niekorzystne dla Sojuszu. Mamy tu na uwadze pewien podział na państwa starej i nowej Europy, a także zamiary wzmocnienia samodzielności militarnej sojusznicznych państw europejskich. Niewątpliwie, ujawniony w okresie poprzedzającym wojnę w Iraku, brak spójności decyzyjnej państw członkowskich, dał wyraźny sygnał o możliwych zmianach w przyszłości. Rozszerzenie NATO o kolejne państwa może przyczynić się do zwiększenia trudności w uzyskiwaniu konsensusu w sytuacjach trudnych, wymagających interwencji zbrojnej poza granicami kraju członkowskiego. Pozytywnym zjawiskiem jest fakt dostrzegania tego problemu i rozważane zamiary dokonywania pewnych korekt w zasadach funkcjonowania sojuszniczego. Na tej podstawie można przypuszczać, iż w przyszłości nastąpią istotne zmiany podwyższające poziom efektywności i konsekwencji w funkcjonowaniu tego paktu.

Oddzielnym zagadnieniem jest **tworzenie sił militarnych Unii Europejskiej**, które także mogą brać udział w operacjach antykrzysowych. Pojawiło się tu pewne zagrożenie polegające na postrzeganiu tych sił jako konkurencyjnych do NATO. Jednak pojawia się przewaga opinii wskazujących na niezależność tych organizacji, z możliwością wspólnego działania w imię wyższych celów- utrzymywania pokoju i stabilności w regionie.

Kolejnym zagadnieniem wymagającym odniesienia jest perspektywicznie **oceniany stan potencjału militarnego wojsk lądowych**, który mógłby być przewidziany do zadań reagowania kryzysowego poza granicami kraju. Nie ma w tym względzie uzasadnionych postaw do wyrażania wiarygodnych opinii, bowiem interesujący nas stan potencjału, będzie uzależniony od wielu czynników trudnych obecnie do określenia. Największą niewiadomą są przyszłe możliwości państwa w finansowaniu zakupów nowoczesnego uzbrojenia i sprzętu wojskowego spełniającego wymagania sojusznicze. Przyjęte priorytety

pozwalają przypuszczać, iż zmierzamy w dobrym kierunku, przy pewnych zastrzeżeniach. Zakupy transportera opancerzonego pozwolą właściwie wyposażyc lekkie jednostki zmechanizowane przeznaczone do wykonywania zadań w ramach reagowania kryzysowego. Błędem jest natomiast brak zamiarów planistycznych w zakresie pozyskiwania nowoczesnych bojowych wozów piechoty (BWP). Doświadczenia w Iraku wykazały, że stanowią one podstawę do działań w trudnym terenie oraz są partnerami dla czołgów, które też można efektywnie używać w sytuacjach wymagających reagowania kryzysowego. Nie ma także wyraźnej wizji wyposażenia wojsk lądowych w śmigłowce bojowe i pomocnicze, spełniające wymagania perspektywicznych działań militarnych, w których wymiar powietrzno-lądowy staje się podstawą osiągania zamierzonych celów. Znaczenie działań powietrzno-lądowych odpowiednio wzrasta podczas wykonywania zadań operacyjno-taktycznych poza granicami kraju. W reagowaniu kryzysowym liczy się bowiem szczególnie operatywność, skuteczność i szybkość w wykonywanych zamierzeniach. Stąd można przewidywać, iż nastąpi dalszy rozwój formacji powietrzno-lądowych w kierunku podwyższania efektywności reagowania w różnych sytuacjach, w tym również podczas reagowania kryzysowego.

Podjęcie działań operacyjno-taktycznych poza granicami kraju **wymaga wcześniejszego przemieszczenia tworzonych w tym celu zgrupowań.** Waga problemu zależna jest od odległości rejonów i obszarów działania. Zebrane doświadczenia wskazują na priorytet transportu powietrznego, który powinien zapewniać szybki przerzut, przede wszystkim lekkich jednostek zmechanizowanych i elementów zabezpieczenia logistycznego. Sprzęt ciężki który też może być przewidywany do efektywnego użycia, przemieszczany jest wówczas różnymi sposobami, zależnie od wymaganego czasu i koncepcji jego wykorzystania. Przeważa tu transport lądowy i morski, chociaż niekiedy zachodzi potrzeba szybkiego

przemieszczania gąsienicowych opancerzonych bojowych wozów piechoty (BWP).

Można zatem stwierdzić, iż w wykonywaniu zadań reagowania kryzysowego poza granicami kraju, ich powodzenie w dużej mierze zależy od operatywności dokonywanych przemieszczeń, w których decydującą rolę spełnia transport powietrzny. Wiele przesłanek wskazuje na kontynuację rozwoju śmigłowców różnego przeznaczenia, od bojowych, po specjalistyczne i transportowe. Wprowadzane w śmigłowcach nowoczesne rozwiązania technologiczne z zakresu nawigacji, awioniki, uzbrojenia, czy też bezpieczeństwa załóg, sprzęgane są systemami elektronicznymi. One bowiem w przyszłości odgrywać mogą decydującą rolę w rzeczywistych wartościach potencjałów bojowych wojsk lądowych, w tym także powietrzno-lądowych zgrupowań operacyjno-taktycznych tworzonych do wykonywania zamierzeń reagowania kryzysowego poza granicami kraju.

W prowadzonych prognostycznych przewidywaniach w odniesieniu interesujących nas działań, brana jest pod uwagę postępująca **zmiennosc szeroko rozumianych uwarunkowań**, w których zajdzie konieczność wykonywania zadań. Pełnienie misji stabilizacyjnej w Iraku jest przykładem operowania w ekstremalnie dla nas, trudnych warunkach klimatycznych, gdzie upały utrzymują się na poziomach 40 stopni Celsjusza. Wymaga to podejmowania całej gamy zamierzeń mających na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu wszechstronnego zabezpieczenia funkcjonalnego, przede wszystkim dla stanów osobowych, ale także w zakresie obsługi i eksploatacji sprzętu.

Oprócz temperatury i pokrycia terenu, ważne stają się także wysokości ponad poziom morza, zwłaszcza dla śmigłowców wykonujących obecnie rozległą gamę zadań. Potwierdzają to doświadczenia z operacji antyterrorystycznej prowadzonej w Afganistanie, gdzie śmigłowce typu Apache miały trudności w operowaniu na wysokościach wyżej 1500m n.p.m. Ich przeznaczenie było bowiem do działań, przede wszystkim w obszarach

nizinnych. Również inne formacje wojsk lądowych muszą być odpowiednio szkolone i wyposażone, jeżeli są przewidywane do działań w trudnych warunkach gór wysokich.

Do warunków ekstremalnych zaliczamy także działania w skrajnie niskich temperaturach, rzędu 20-40 stopni Celsjusza. Nie można wykluczyć potrzeby reagowania kryzysowego w takich temperaturach. Doświadczenia wojenne dostarczają wiele przykładów decydującego wpływu ciężkich warunków zimowych na przebieg prowadzonych różnych działań, walk i operacji. Ważne stają się wówczas problemy zabezpieczenia odpowiednich warunków funkcjonowania dla stanów osobowych i obsługi systemów uzbrojenia oraz techniki bojowej.

W prognostycznych uwarunkowaniach podejmowania działań reagowania kryzysowego poza granicami kraju wzrasta znaczenie wszelkich systemów i urządzeń zapewniających zdobywanie, przetwarzanie i przekazywanie **informacji**. Wiele przesłanek wskazuje na dalsze, stopniowe, a niekiedy bardzo dynamiczne wkraczanie informatyki do różnych elementów strukturalno-funkcjonalnych wojsk lądowych. Jest to związane z prowadzoną walką informacyjną, zwłaszcza w okresie narastającego kryzysu. Informacja staje się podstawą szybkiego i skutecznego podejmowania działań. Mamy obecnie wiele przykładów na to, iż mimo zaangażowania nowoczesnych środków i wydzielania znacznych funduszy, nie można uzyskać wymaganych informacji. Można zatem oczekiwać dalszego zaangażowania w doskonalenie systemów uzyskiwania informacji, tak w obszarze elektroniki i techniki, jak i w strukturach osobowo-agenturalnych. Osiągnięcie wymaganego poziomu w zakresie informacyjnym jest szczególnie ważne w interesujących nas operacyjno-taktycznych działaniach wojsk lądowych w sytuacjach kryzysowych. One bowiem stają się podstawą do podejmowania skutecznych działań, obejmujących często sumę selektywnych reakcji w odniesieniu do newralgicznych elementów zwaśnionych stron konfliktu.

ZAK W prowadzonych ocenach prognostycznych uwarunkowań reagowania kryzysowego nie można mieć pewności co do zakresu nakreślonych przewidywań, możliwych scenariuszy rozwoju wydarzeń i rodzenia się nowych okoliczności. Należy liczyć się zatem z możliwością występowania okoliczności zaskakujących i potrzebą reagowania w tych, niewątpliwie trudnych sytuacjach.

Działania operacyjno-taktyczne, tworzonych zgrupowań wojsk lądowych do działań w sytuacjach kryzysowych poza granicami kraju, mogą mieć zróżnicowany zakres i wielowariantową specyfikę decyzyjno-wykonawczą. Można zakładać, iż utrzymana zostanie różnorodność wykonywanych zadań, podyktowana każdorazowo innymi celami i uwarunkowaniami występującymi w obszarze działań. Istotą reagowania kryzysowego może być nadal podejmowanie działań uprzedzających, mających na celu niedopuszczenie do rozwoju sytuacji konfliktowej. Sprawdzone pod względem skuteczności sposobami wykonywania zadań są przede wszystkim różnego rodzaju **blokady rozgradzające strony konfliktu**. Mogą być one realizowane samodzielnie lub w różnym składzie operacyjnym – co jest wariantem najczęściej stosowanym. Powietrzno-lądowy skład zgrupowań staje się standardem. Wymagana jest bowiem duża ich operatywność i szybkość w dokonywanych przemieszczeniach. Zdobywane doświadczenia z Afganistanu i Iraku dowodzą, iż ważnym, a jednocześnie trudnym jest **działanie w strefie stabilizacyjnej**. Wymagane jest tu ciągłe patrołowanie strefy oraz obserwowanie zjawisk i obiektów grożących destabilizacją. Nowym zadaniem, wymagającym szczególnej ostrożności, jest nawiązywanie współdziałania z lokalnymi przywódcami i ludnością cywilną, a także niesienie pomocy w działaniach administracyjnych, zaopatrywaniu w życiowo ważne środki materialne oraz zapewnianie bezpieczeństwa.

ZAKOŃCZENIE

Przedstawione treści niniejszej pracy naukowo-badawczej powstały w wyniku przeprowadzenia zamiarów proceduralnych. Sądzymy, iż sformułowane problemy badawcze zostały rozwiązane na poziomie wymaganej wiarygodności naukowej. Zostały także osiągnięte założone cele /teoretyczny i utylitarny/, co nadaje pracy kształt teoretyczny z jednoczesną możliwością jej wykorzystania w praktyce działań obronnych wojsk lądowych w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia kryzysowego.

Sprawdziły się też przewidywania hipotetyczne, bowiem wyniki badań potwierdziły i naukowo udokumentowały zasadność podejmowania proponowanych reakcji militarnych wojsk lądowych poza obszarem kraju w interesujących nas sytuacjach zagrożenia kryzysowego.

Uważamy także, iż dynamicznie zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne wywierające istotny wpływ na kwestie bezpieczeństwa kraju wymuszają potrzebę prowadzenia systematycznych ocen i analiz. Dlatego też, pojawiające się nowe problemy w interesującym nas obszarze problemowym wymagać będą kontynuacji badań i opracowania nowych rozwiązań koncepcyjnych.

19. Polak, M. *Wojna i polityka międzynarodowa*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1997.
20. Strykowski, W. *Wojna i polityka międzynarodowa*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1997.
21. Staliński, A. *Wojna i polityka międzynarodowa*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1997.
22. Stone, J. A. P., Wood, C. *Konflikty międzynarodowe*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1997.
23. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa: 2002.
24. Strategia Obrony i Bezpieczeństwa państwa. Warszawa: 2002.
25. Staliński, A. *Wojna i polityka międzynarodowa*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1997.
26. Ustawa o obronie państwa. Warszawa: 2002.
27. Zieliński, A. *Wojna i polityka międzynarodowa*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1997.
28. Zieliński, A. *Wojna i polityka międzynarodowa*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1997.
29. Zieliński, A. *Wojna i polityka międzynarodowa*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1997.

BIBLIOGRAFIA

1. Bąk T., *Udział i sojusznicze współdziałanie żołnierzy WP w operacji pokojowej NATO w Kosowie*, rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2002.
2. Bieniek M., Wójtowicz W., *SFOR pewność spokoju i stabilizacji w Bośni*, Warszawa 1998.
3. Bi-MNC Directive for Peace Support Operations, 16 października 1998.
4. Dawidczyk A., *Nowe wyzwania, zagrożenia i szanse dla bezpieczeństwa Polski u progu XXI wieku*, Warszawa 2001.
5. *Doktryna Narodowa Operacje Połączone OP/01*, SGen WP, Warszawa 2002.
6. *Działalność 16 batalionu powietrzno-desantowego w Bośni i Hercegowinie w ramach sił IFOR*. (praca zbiorowa) Kraków 1997.
7. Huzarski M., *Zagadnienia taktyki wojsk lądowych*, Warszawa 1999.
8. Jałoszyński K., *Działania militarne Izraela w walce z terroryzmem*; w: *Zeszyty Naukowe AON nr 2(35) z 1999*.
9. Józwiak A., Marcinkowski C., *Działalność operacyjna polskiego batalionu w SFOR*. PWL nr 5/1999.
10. Kotabinski T., *Traktat o dobrej robocie*. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdynia, 1973.
11. Kotarbiński T., *Arcydzieło praktyczności*, Warszawa 1972.
12. Kręcikij J., *Przygotowanie działań taktycznych w NATO, (Na przykładzie procedur Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych USA)*, Warszawa 1996.
13. Kuczyński M., Ray – Ciemięga M., *Bałkański Syndrom 1991 – 94*, Warszawa 2000.
14. *La Doctrine actuelle des forces terrestres (The land forces current doctrine) 2/2*, Paris 2003 r.
15. Lewandowski G., *Wymagania i ograniczenia dla tworzonych modeli organizacyjnych Wojsk Lądowych*, AON, Warszawa 2003.
16. *Objectif Doctrine nr 39 i 40*, 2003.
17. Ojrzanowski M., *Przygotowanie brygady międzynarodowej do operacji „Iracka Wolność”*, PWL – wydanie specjalne, sierpień 2003.
18. Płonka I., *Przygraniczny konflikt zbrojny w warunkach Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa, 1993.
19. ***Porozumienie Techniczne pomiędzy Ministrem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, Ministrem Obrony Republiki Czeskiej, i Ministrem Obrony Republiki Słowackiej dotyczące Brygady Wielonarodowej.***
20. Skrzypczak W., *Polskie siły lekkie – w którą stronę?* Raport WTO, nr 3/2002.
21. Stabryła A., *Doskonalenia struktury organizacyjnej*, Warszawa 1991.
22. Stoner J. A. F., Wankel C., *Kierowanie* Warszawa 1997.
23. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2003.
24. *Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2000.
25. Szczybyło Z., *Przygotowania batalionu do wyjazdu do Iraku*, PWL – wydanie specjalne, sierpień 2003.
26. *Umowa dotycząca: Wielonarodowej Brygady Czesko-Polsko-Słowackiej*. Warszawa, 26.04.2002.
27. Zieleniec A., *Kronika Wydarzeń Międzynarodowych*, Sprawy Międzynarodowe nr 1/1996.
28. Zieliński J., (red.) *Podstawowe założenia operacji połączonych*, AON, Warszawa 2000.
29. Zieliński T., *Organizacja zespołów ludzkich*, Warszawa 1984.

ZAŁĄCZNIKI

- Załącznik 1. Kwestionariusz wywiadu wraz ze sprawozdaniem z wyników badania.
- Załącznik 2. Struktura Nordycko Polskiej Grupy Bojowej w SFOR.
- Załącznik 3. Struktura organizacyjna 1 BCT w Iraku.
- Załącznik 4. Struktura organizacyjna Dywizji Wielonarodowej.
- Załącznik 5. Warianty tworzenia zgrupowań kryzysowych.
- Załącznik 6. Struktura lekkiej brygady (*wariant*).
- Załącznik 7. Schemat przegrupowania polskiego kontyngentu do Kosowa.
- Załącznik 8. Schemat przemieszczenia PKW do obszaru operacji reagowania kryzysowego (*wariant*).
- Załącznik 9. Plan przemieszczenia MND CS do rejonu pełnienia misji.
- Załącznik 10. Podział Iraku na sektory odpowiedzialności.
- Załącznik 11. Rejon odpowiedzialności 1 BCT.
- Załącznik 12. Taktyka walki terrorystów z konwojami sił koalicji.

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

WYWIAD EKSPERCKI

WARSZAWA 2004

Podstawą podejmowania działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa militarnego państwa jest wieloaspektowa ocena zagrożeń o charakterze militarnym. Przed dokonaniem tych ocen, wskazane jest określenie znaczenia terminu „zagrożenie militarne”.

Jesteśmy świadkami istotnych zmian i przewartościowań w obszarze istniejących i rodzących się zagrożeń bezpieczeństwa narodowego i globalnego. Istota tych zmian w interesującym nas środowisku bezpieczeństwa polega na przesunięciu się punktu ciężkości z zagrożeń klasycznych (inwazja zbrojna), których znaczenie się zmniejsza, na zagrożenia nietypowe, często trudne do zidentyfikowania.

Największe niebezpieczeństwo wśród nowych zagrożeń dla systemu międzynarodowego i bezpieczeństwa poszczególnych państw, w tym Polski, stwarza zorganizowany terroryzm międzynarodowy.

Jednocześnie, jako wiarygodny partner w ramach sojuszu, zobligowani jesteśmy do stosownych reakcji w sytuacjach zagrożeń militarnych innych państw NATO.

Siły zbrojne są jednym z wielu narzędzi polityki, którymi dysponuje państwo. Przy czym w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa, aspekt militarny ma relatywnie największe znaczenie. Także zagrożenia o charakterze militarnym, powinny być przedmiotem szczególnego zainteresowania organów władzy wykonawczej odpowiadających za stan bezpieczeństwa i obronność państwa.

Mimo diametralnej zmiany uwarunkowań obronnych wynikających z naszej pełnoprawnej obecności w sojuszu, nadal **GLÓWNYM ZADANIEM SIŁ ZBROJNYCH RP JEST OBRONA SUWERENNOŚCI I NIEPODLEGŁOŚCI WŁASNEGO KRAJU.**

W ramach reagowania kryzysowego Wojska Lądowe biorą udział w działaniach antykryzysowych na obszarze kraju lub poza jego granicami. Zadania te polegają m.in. na osiągnięciu gotowości bojowej, osłonie zagrożonych obszarów, stwarzaniu odpowiednich warunków do działań sojuszniczych.

Szczególnie ważnym zadaniem w tej grupie jest udział w sojuszniczych lub międzynarodowych **operacjach przywracania lub wymuszania pokoju**.

Zadania wykonywane w ramach reagowania kryzysowego stają się obecnie priorytetowe, a ich zakres rozszerza się. Wynika to z wzrastającej ilości sytuacji kryzysowych i relatywnych potrzeb ich neutralizacji.

Zaangażowanie Polski w międzynarodowe wysiłki na rzecz rozwiązywania sytuacji kryzysowych może rodzić **zagrożenie pośrednie**, w tym ryzyka akcjami odwetowymi. Powyższe zagadnienia stanowiły obszar badań, dlatego uprzejmie prosimy Panów o wyrażenie swoich opinii dotyczących następujących kwestii – problemów wyrażonych w postaci pytań:

1. Na czym polega, Pana zdaniem, istota pośrednich zagrożeń kryzysowych, w tym zwłaszcza akcji odwetowych?
2. Jaka może być rola wojsk lądowych w ramach reagowania kryzysowego?
3. Jakiej wielkości zgrupowania powinny być preferowane w działaniach stabilizacyjnych poza granicami kraju?
4. Jakie warianty działań zapewnią oczekiwaną skuteczność działań w sytuacji zagrożeń kryzysowych poza granicami kraju?
5. Jakie mogą być prognostyczne kierunki zmian w reagowaniu na zagrożenia kryzysowe?

DZIĘKUJEMY

SPRAWOZDANIE Z BADANIA OPINII EKSPERTÓW

I. Temat badań: Operacyjno-taktyczne działania wojsk lądowych w sytuacjach kryzysowych poza granicami kraju.

II. Metody badawcze: Metoda ocen ekspertów.

III. Cel badań: Uzyskanie opinii doświadczonych oficerów o najważniejszych problemach związanych z obszarem badań nakreślonym w temacie pracy.

IV. Czas badań: luty 2004 – czerwiec 2004.

V. Opis przebiegu badań:

Badanie przeprowadzono metodą ocen ekspertów i objęto nim 10 (dziesięciu) oficerów reprezentujących:

Wydział Wojsk Lądowych Akademii Obrony Narodowej:

- Profesor AON - 2,
- Adiunkt KSzOiT - 4,

Wydział Strategiczno-Obronny Akademii Obrony Narodowej:

- Adiunkt - 2,

Przedstawiciele Sztabu Generalnego:

- Starszy specjalista – 1,
- Specjalista – 1.

Badania prowadzone były w oparciu o kwestionariusz zawierający pięć pytań wymagających wyrażenia osobistych poglądów ekspertów.

W oparciu o uzyskane opinie można sformułować następujące generalne wnioski:

W odniesieniu do pytania pierwszego:

1. Pośrednie zagrożenia kryzysowe mogą wynikać z sytuacji spowodowanych groźbą zastosowania przemocy przeciwko Polsce lub jej sojusznikom, zwłaszcza w sytuacji użycia naszych wojsk poza granicami kraju.
2. Przy uwzględnieniu polskich realiów, zakładać należy możliwość zaistnienia następujących scenariuszy: operacja stabilizacyjna, operacja antyterrorystyczna likwidująca zagrożenie zewnętrzne; międzynarodowa interwencja zbrojna; destabilizacja w pobliżu granic Polski.
3. Przedmiotem szczególnego zainteresowania powinna być każdy wariant destabilizacji w pobliżu granic Polski.

W kontekście pytania drugiego:

1. W ramach reagowania kryzysowego Wojska Lądowe mogą brać udział w działaniach antykryzysowych na obszarze kraju lub poza jego granicami.
2. Ich zadania mogą polegać m.in. na osiąganiu gotowości bojowej, stabilizacji sytuacji w zagrożonych obszarach, stwarzaniu odpowiednich warunków do działań sojuszniczych. Szczególnie ważnym zadaniem w tej grupie jest udział w sojuszniczych lub międzynarodowych operacjach przywracania lub wymuszania pokoju.
3. Zadania wykonywane w ramach reagowania kryzysowego poza granicami kraju stają się obecnie priorytetowe, a ich zakres rozszerza się. Wynika to z wzrastającej ilości sytuacji kryzysowych i relatywnych potrzeb ich neutralizacji.

W zakresie trzeciego pytania:

1. Jako punkt wyjścia we wszystkich zmianach organizacyjnych jednostek powinno być przeznaczenie i przewidywane do wykonywania zadania.

2. Wielkość kontyngentów była różnorodna, od batalionu do dywizji zależnie od możliwości kraju wystawiającego określone siły.
3. Struktura organizacyjna batalionu powinna umożliwiać zorganizowanie samodzielnych zgrupowań kompanijnych. Wiąże się to między innymi z wprowadzeniem do struktur kompanii, pododdziałów (plutonów, drużyn) wsparcia i zabezpieczenia.

W zakresie czwartego pytania:

1. Dynamiczna, niekiedy zaskakująca zmienność zagrożeń i wynikająca wymusza potrzebę elastycznego dostosowania zadań generowanych w relacjach i zależnościach z przyjmowanymi wariantami reagowania kryzysowego.
2. Szczególnie istotne stają się wielowariantowe reakcje w sytuacjach zagrożenia poza granicami państwa i obszarów przygranicznych. Relatywnie do nich należy projektować koncepcje tworzenia zgrupowań operacyjno-taktycznych uwzględniające określone potrzeby reagowania kryzysowego i specyfikę zaistniałych uwarunkowań.
3. Trudny do przewidzenia rozwój wydarzeń w tych państwach rodzi potrzebę stałego monitoringu i dokonywania bieżących ocen dokonujących się zmian.

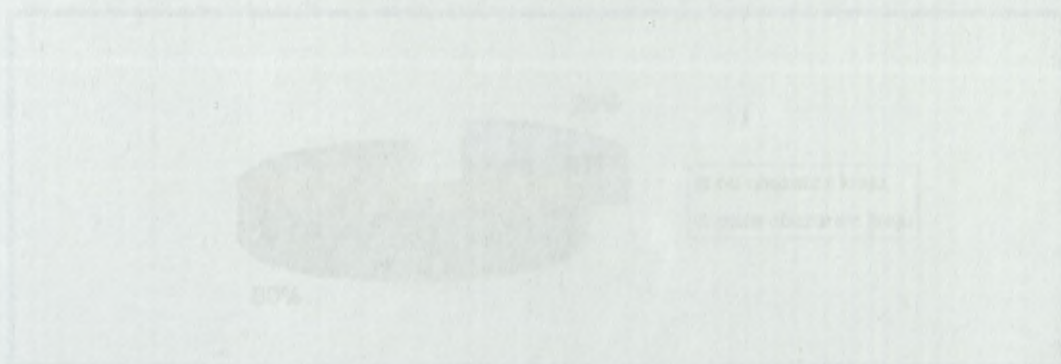
W kontekście pytania piątego:

1. Mając na uwadze, interesujące nas prognostyczne kierunki zmian w reagowaniu obronnym na pośrednie zagrożenia kryzysowe, powinniśmy uwzględnić nasze narodowe realia wyrażone między innymi w dokumencie: *Program rozwoju Sił Zbrojnych w latach 2003-2008*.
2. Nowym elementem koncepcyjnym staje się zamiar wprowadzenia sił lekkich, wynikający z różnych przesłanek, w tym przede wszystkim z dynamicznego wzrostu udziału naszych sił militarnych w operacjach

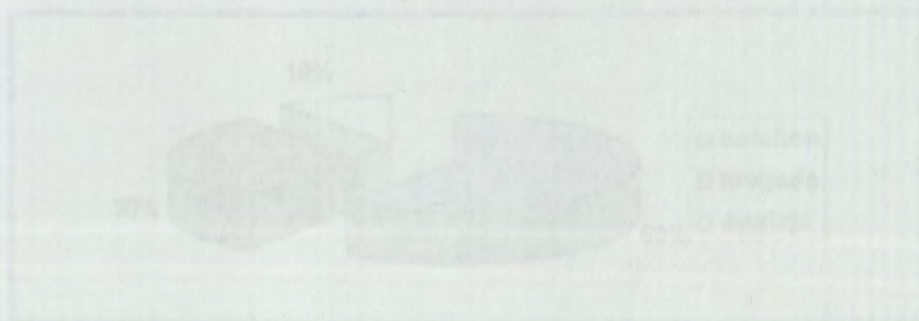
pokojowych, przy jednoczesnych tendencjach do odchodzenia od struktur „ciężkich” i przesadnie rozbudowanych.

3. Zebrane doświadczenia i pojawiające się przesłanki wskazują na racjonalnie uzasadnioną potrzebę grupowania (wydzielania) określonych sił stosownie do przewidywanych zadań. Odnosi się to przede wszystkim do prowadzonych już działań zbrojnych, ale także ta potrzeba ma zastosowanie w obronnym reagowaniu na bezpośrednie zagrożenia kryzysowe.

Pytanie 1. Na czym polega Państwa zdaniem, jedna z podstawowych przyczyn kryzysowych w tym rodzaju akcji obronowych?

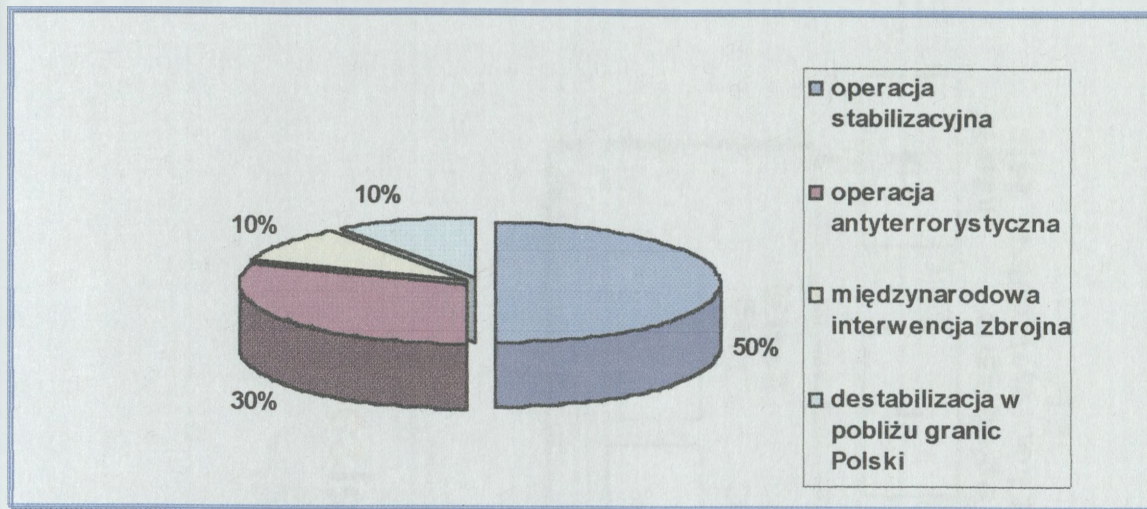

Pytanie 2. Jaka może być rola wojsk lotniczych w ramach zespołów kryzysowych?

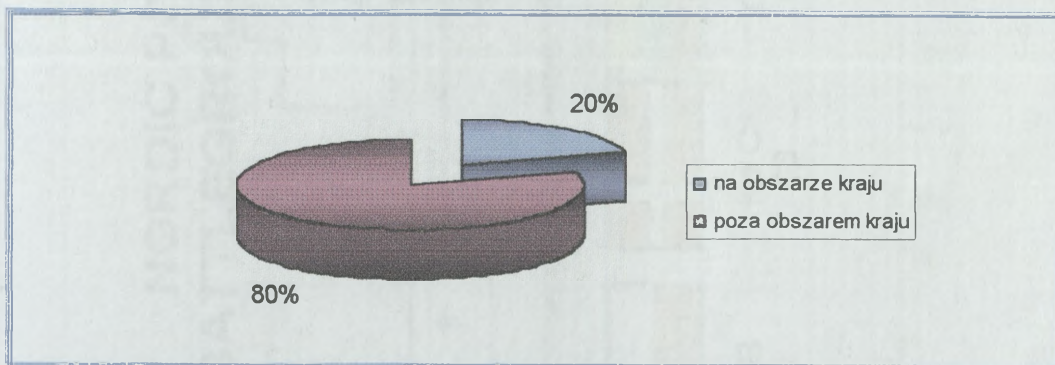

Pytanie 3. Jakiej wielkości zgromadzenia powinny być przewidziane w działaniach stabilizacyjnych poza granicami kraju?

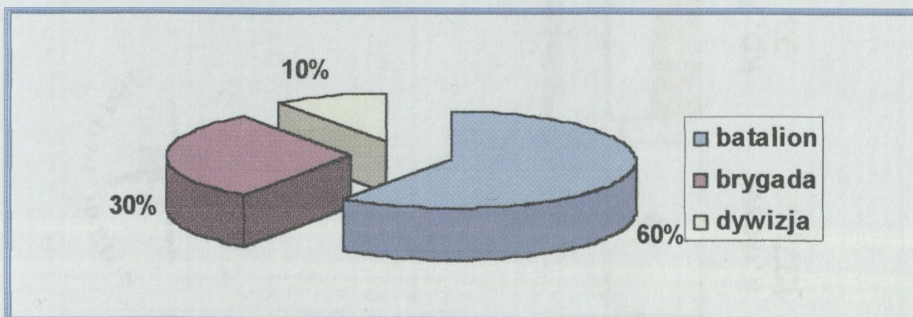
Graficzne zobrazowanie niektórych wyników badań

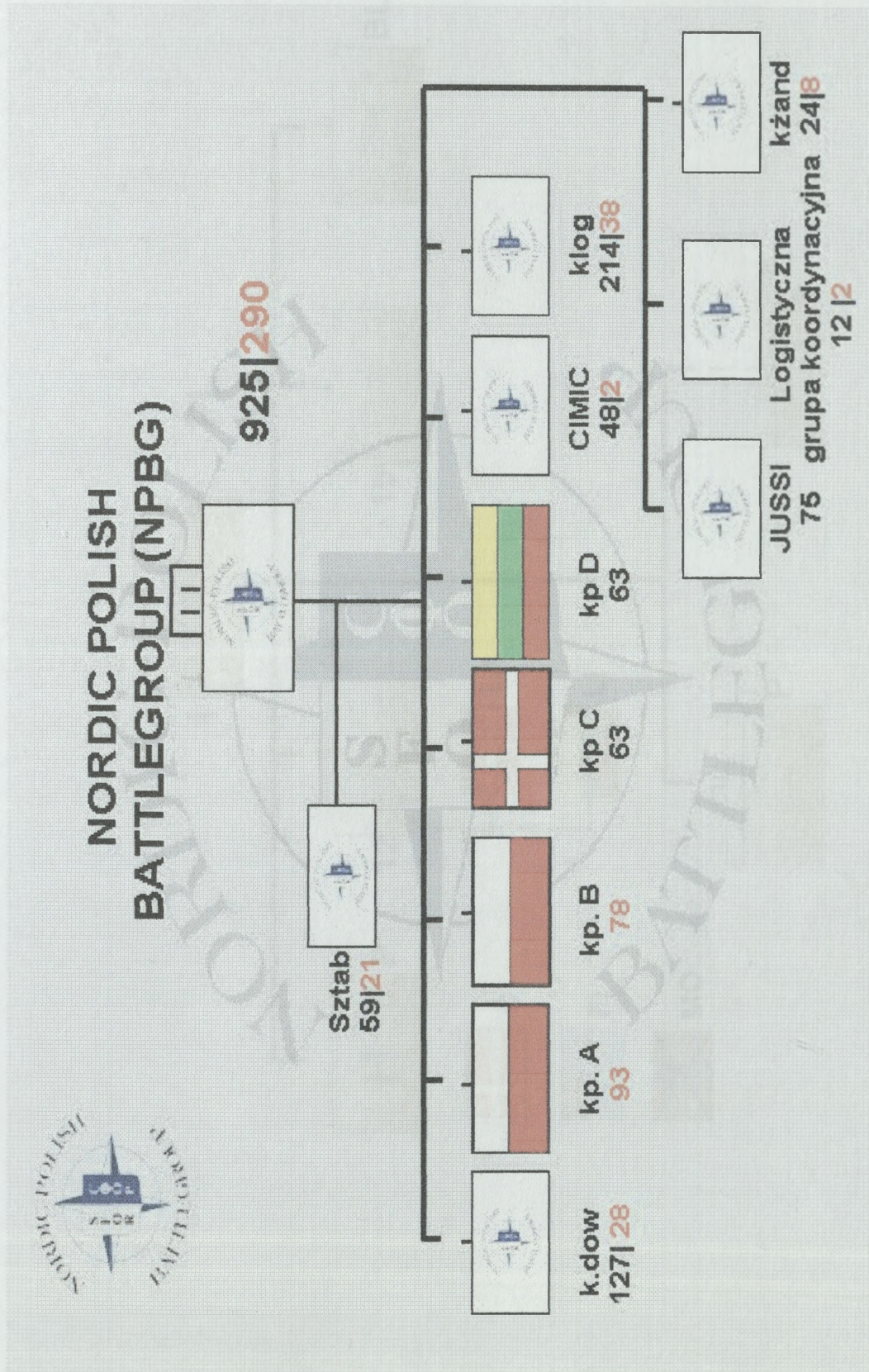
Pytanie 1. Na czym polega, Pana zdaniem, istota pośrednich zagrożeń kryzysowych, w tym zwłaszcza akcji odwetowych?

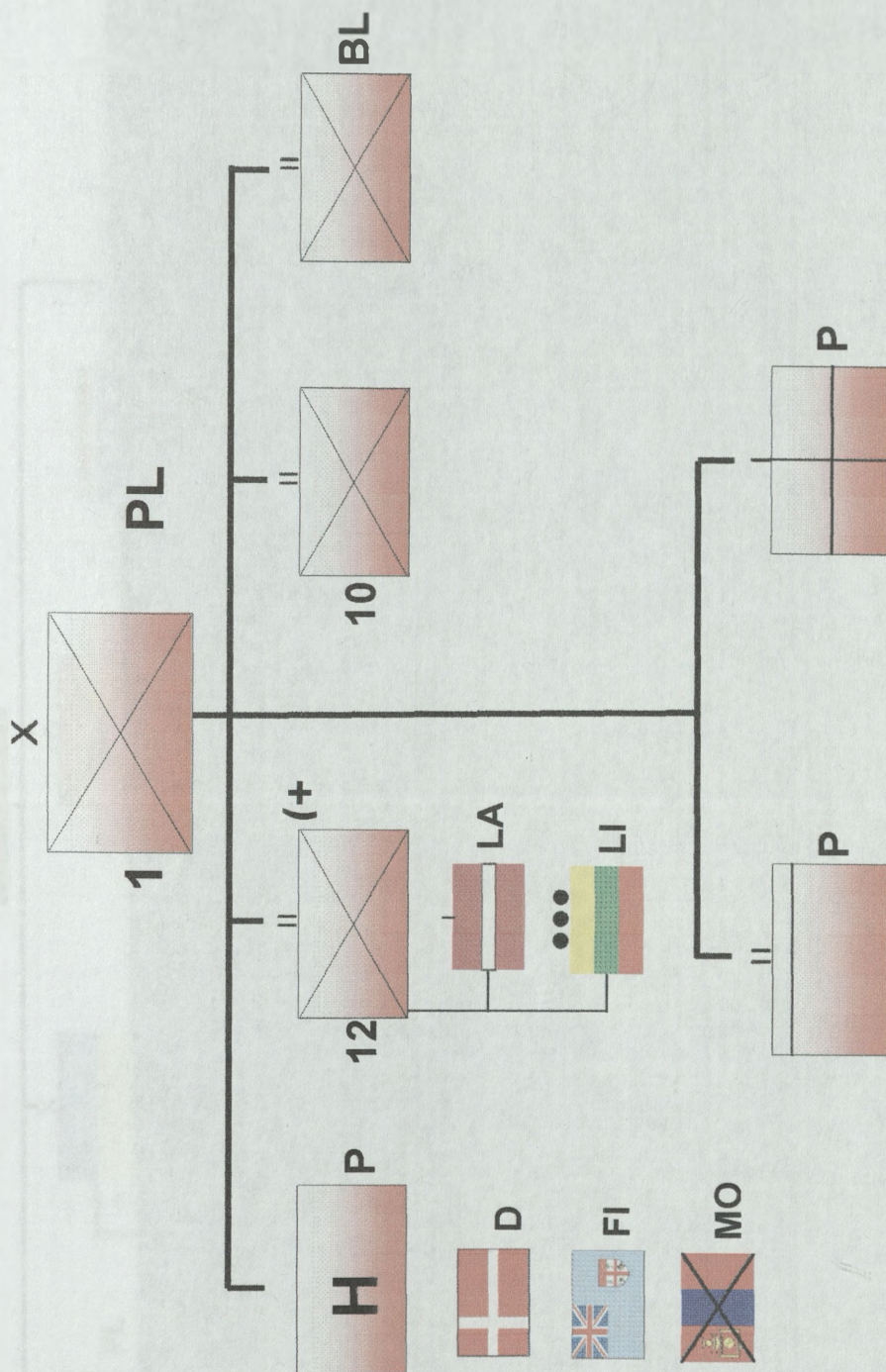
Pytanie 2. Jaka może być rola wojsk lądowych w ramach reagowania kryzysowego?

Pytanie 3. Jakiej wielkości zgrupowania powinny być preferowane w działaniach stabilizacyjnych poza granicami kraju?

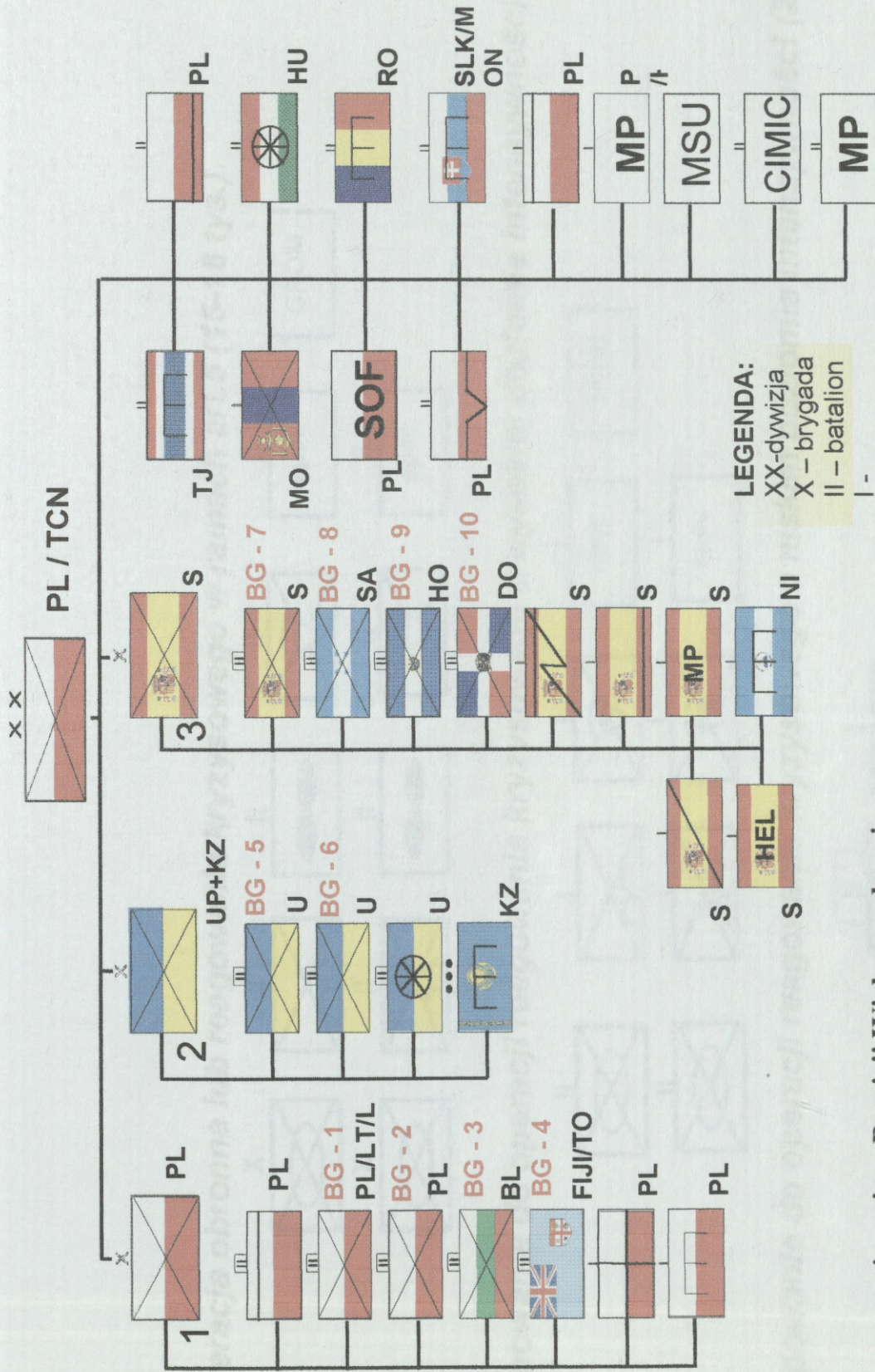

Struktura Nordycko Polskiej Grupy Bojowej w SFOR

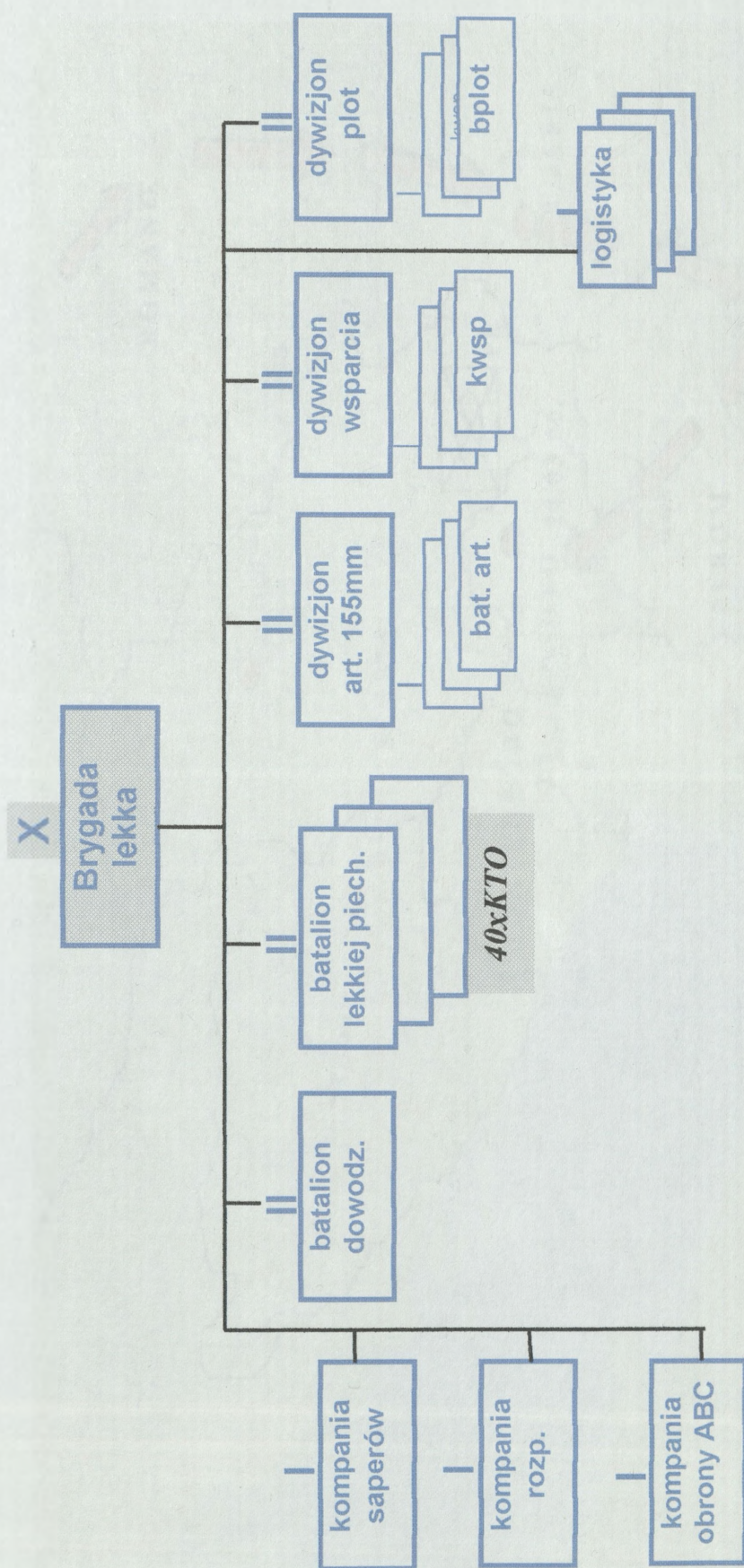
Struktura organizacyjna 1 BCT w Iraku

Źródło: M. Ojrzanowski, *Przygotowanie brygady międzynarodowej do operacji „Iracka Wolność”*, PWL – wydanie specjalne, sierpień 2003, s. 32.

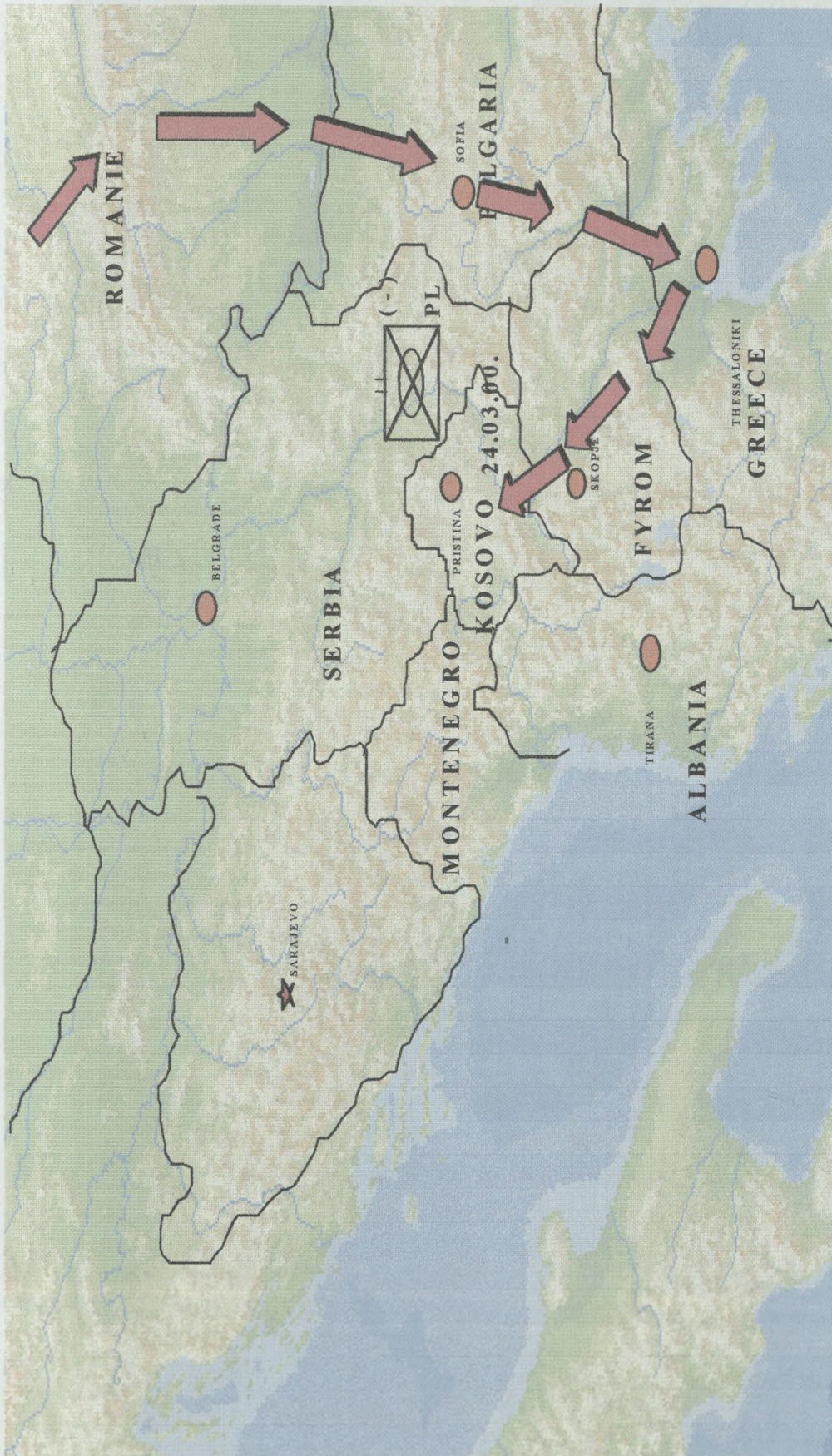

Struktura organizacyjna Dywizji Wielonarodowej

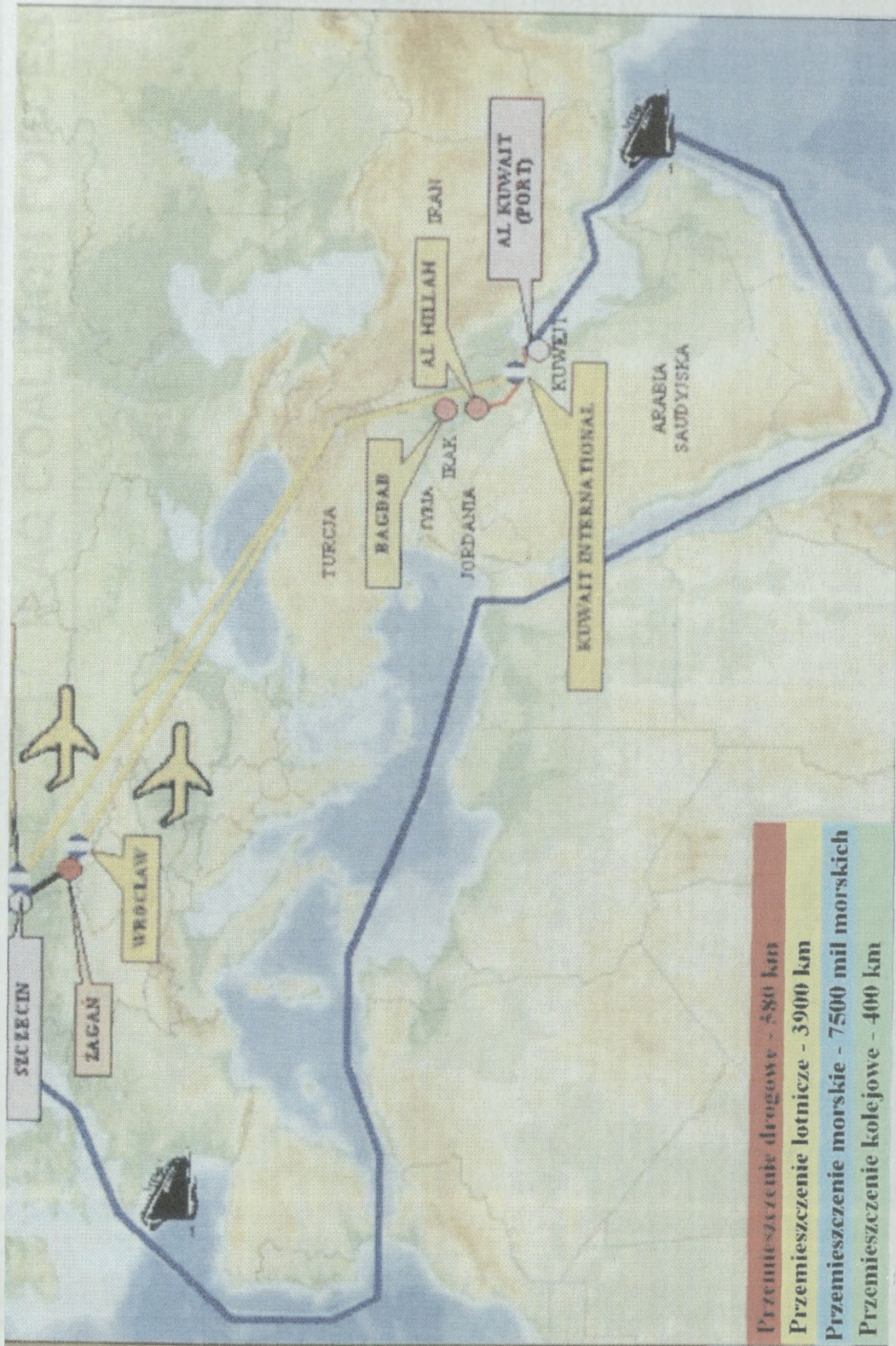
Źródło: M. Ojrzanowski, *Przygotowanie brygady międzynarodowej do operacji „Iracka Wolność”*, *Iracka Wolność*, PWL – wydanie specjalne, sierpień 2003, s. 32.

Struktura lekkiej brygady (wariant) źródło: G. Lewandowski, Wymagania i ograniczenia dla tworzonych modeli organizacyjnych Wojsk Lądowych, w : M. Wrzosek (Uwarunkowania modyfikacji struktur organizacyjnych wojsk lądowych na poziomie taktycznym, materiały z seminarium naukowego, Warszawa 2003, s. 19.

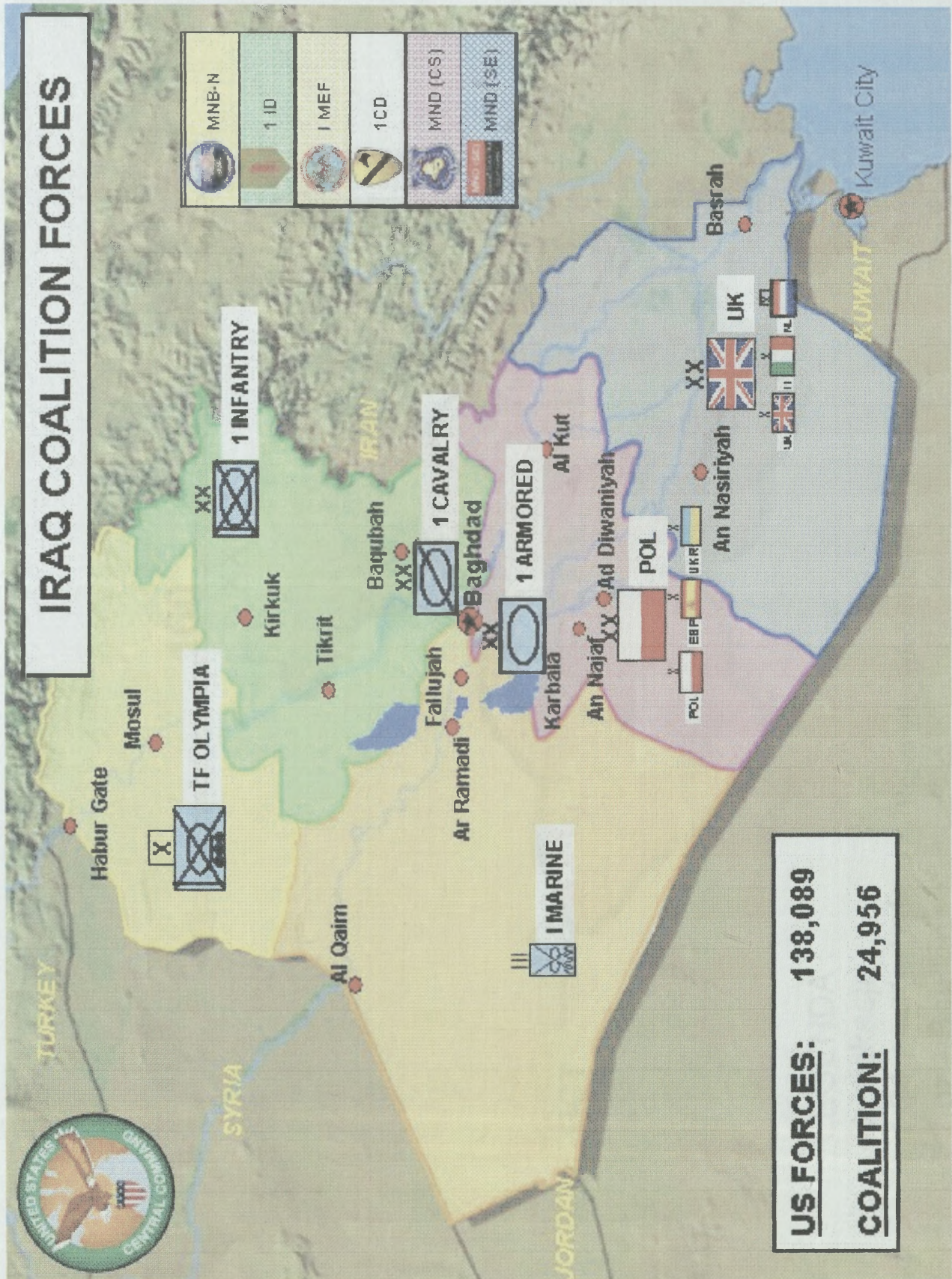

Schemat przegrupowania polskiego kontyngentu do Kosowa

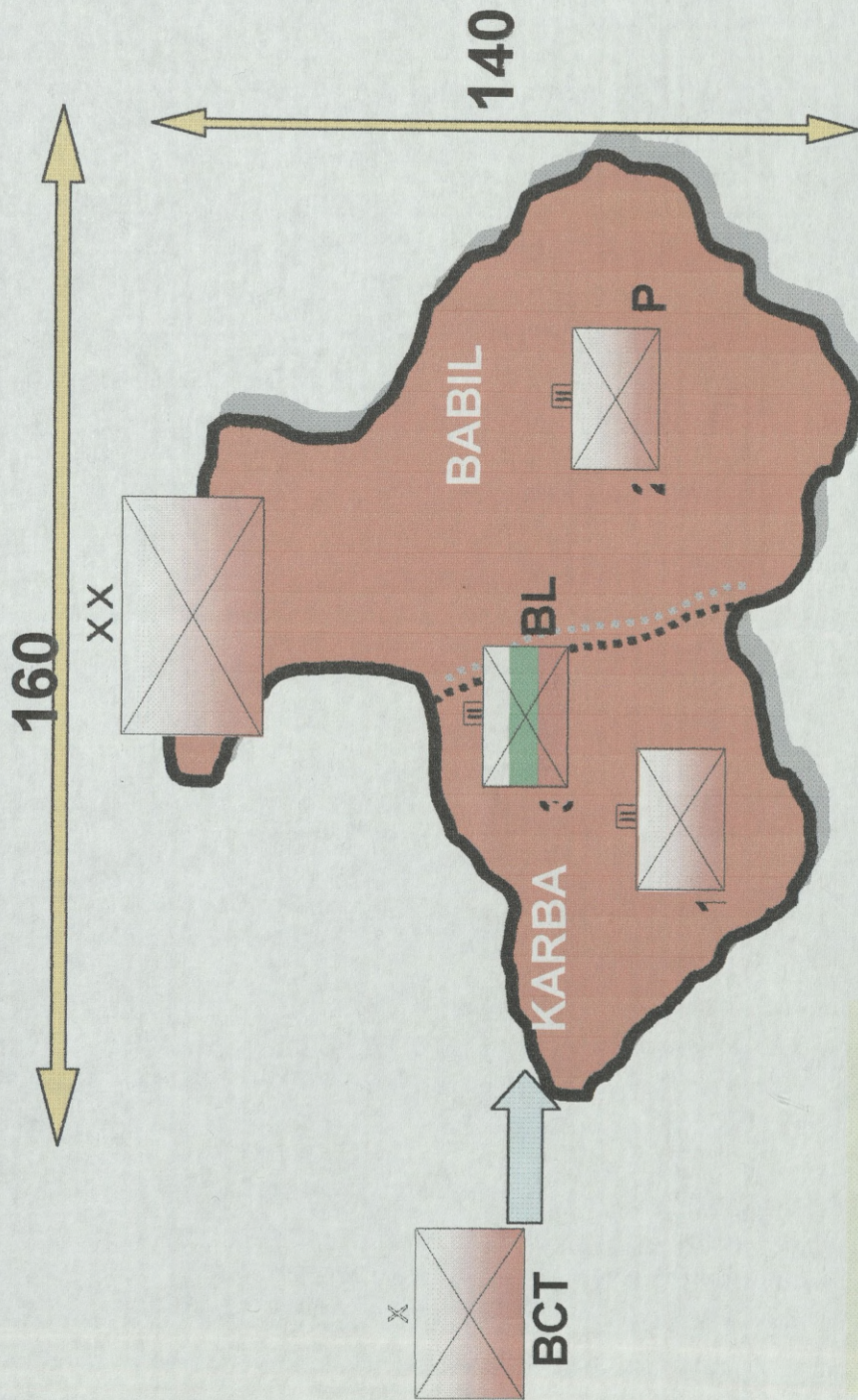

Plan przemieszczenia MND CS do rejonu pełnienia misji

źródło: S. Łazarek, *Planowanie przemieszczenia dywizji międzynarodowej*, PWL – wydanie specjalne, sierpień 2003, s. 56.

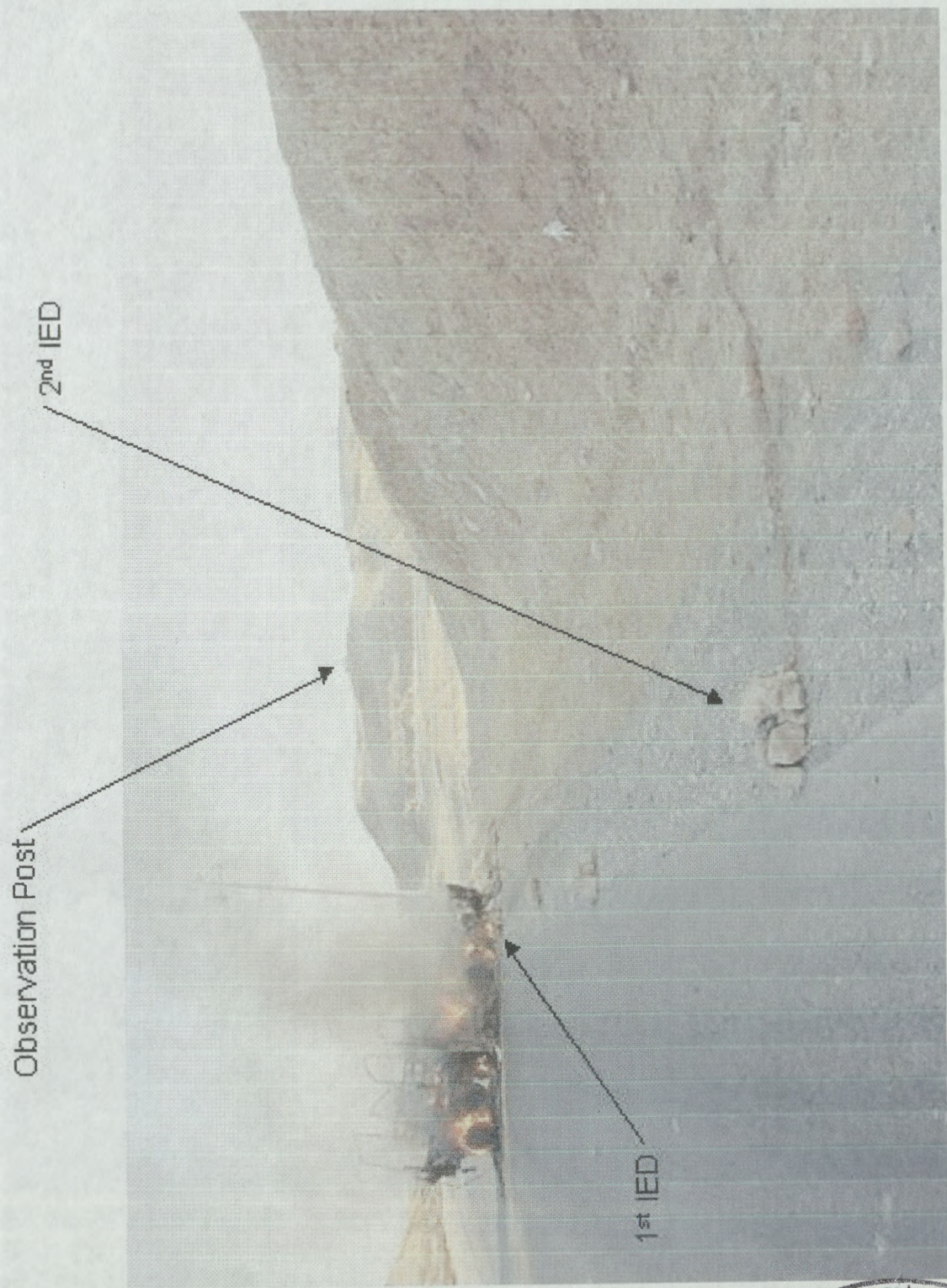

Podział Iraku na sektory odpowiedzialności

LEGENDA :
Dyslokacja :
1,3 bz – Karbala
2 bz - Babilon

Rejon odpowiedzialności 1 BCT

Taktyka walki terrorystów z konwojami sił koalicji

★ BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM ★
Nr ewid. 68428
★ Akademii Obrony Narodowej ★